

CLIL LIITTOON! 2

Opas englanninkieliseen sisällönopetukseen
Turun normaalikoulun c-luokilla

Toimittanut Taina Wewer

2024

Turun yliopisto
University of Turku

SAATESANAT

CLIL eli *Content and Language Integrated Learning* (luetaan /klil/) tarkoittaa vieraskielistä **sisällönopetusta**. Tässä oppaassa käytetään CLIL-opetuksesta pääasiassa käsitettä **kaksikielinen opetus**, jossa oppiaineiden sisältöä eli **substanssia opetetaan ja opitaan kahdella eri kielellä**. Kaksikielinen opetus on myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ([POPS 2014](#)) omaksuma nimitys.

[Turun normaalikoulu](#)ssa eli Norssissa on kaksikielistä opetusta tarjottu jo 1990-luvun alusta alkaen kieliyhdistelmällä suomi – englanti. Perusopetuksen jokaisella luokka-asteella 1–9 on yksi kaksikielisen opetuksen luokka (c-luokat), joihin pyritään pääsykokeella. Norssissa **CLIL toteutuu laajamittaisena** kaksikielisenä opetuksena. Edellytyksenä laajamittaisuudelle on, että vieraan kielen osuus opetuksesta on enemmän kuin neljännes.

Englanninkielisen opetuksen osuus on keskimäärin **vähintään 25 %**.

Tämän lisäksi c-luokilla on alkuopetuksen varhennettua englantia lukuun ottamatta enemmän perinteistä, formaalia englannin opetusta kuin muilla luokilla. Mahdollisuuksien mukaan natiiviopettaja tukee kielen oppimista pitämällä säännöllisiä pienryhmäkeskustelu- ja harjoitustuokioita. Normaalikoulun lukiossa toimii myös täysin englanninkielinen IB-lukiolinja, jolloin englannin kielellä opiskelu on mahdollista läpi koko koulupolun.

Monikielisessä ja -kulttuurisessa normaalikoulussa tunnistetaan myös suomen kielen tärkeys. Kaikkien oppiaineiden opiskelun välineenä suomen merkitys on valtavan suuri opintomenestykselle ja jatko-opintokelpoisuuden saavuttamiselle. Molemmat CLIL-opetuskielet kuitenkin tukevat toisiaan ja **kielitietoinen lähestymistapa** vahvistaa sisältöjen oppimista. CLIL-pedagogiikan periaatteet sovellettuina myös yksikieliseen opetukseen hyödyntävät kaikkia oppilaita. Siksi ne on hyvä tuntea.

Turun normaalikoulu on Turun yliopiston harjoittelukoulu. Tämä opas on laadittu erityisesti opettajaopiskelijoille avuksi c-luokkien opettamiseen englannin kielellä. Se on uudistettu versio aikaisemmin (CLIL liitton! 2013 ja Kahdella kielellä kiitton 2018) ilmestyneistä oppaista. Päivitetty opas pyrkii tarjoamaan ajantasaisen, entistä käytännönläheisemmän tuen oppituntien suunnitteluun. Oppaan kirjoittajien tarkoituksena on esitellä ja havainnollistaa erilaisia, toimiviksi todettuja pedagogisia ratkaisuja, joiden avulla englanti saadaan luontevaksi osaksi oppitunteja ja opiskelua.

Käytännön lähestymistavan lisäksi on nähty tärkeäksi taustoittaa kaksikielisen opetuksen periaatteita teoriasta käsin, koska **Suomessa opettajankoulutus perustuu tutkimukseen ja soveltaa teoriaa**

käytäntöön. Opas perustuu sekä valtakunnalliseen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ([POPS 2014](#)) lukuun 10 kaksikielisestä opetuksesta että [Normaalikoulun omaan kaksikielisen opetuksen opetussuunnitelmaan \(2016\)](#), joihin jokaisen kaksikielisessä opetuksessa opettavan opettajan on perehdyttävä. Lukukokemuksen miellyttävyyttä ja käytettävyyttä on tavoiteltu erilaisilla tekstinostoilla, tekstin sisäisillä ristiviitteillä, sekä runsailla linkeillä erilaisiin nettiaineistoihin ja lisämateriaaleihin. **Jokaisen luvun lopussa on lyhyt tiivistelmä luvun ydinsisällöstä.**

You live a new life for every new language you speak.

(Czech proverb)

Tämän tšekkiläisen sananlaskun kera toivotan omasta ja kaikkien kirjoittajien puolesta ajatuksia herättäviä lukuhetkiä sekä menestystä harjoitustunteihin.

Taina Wewer

Turun normaalikoulun c-luokat ovat kiitollisia Opetushallituksen CLIL-hankerahoituksesta, jonka avulla tämä opas on saatu työstettyä.

Oppaan kirjoittamistyöstä vastanneet Turun normaalikoulun lehtorit:

Arbøl-Lilleberg, Katrine , luokanopetus	(KAR)
Artama, Eveliina , luokanopetus	(EAR)
Hovi, Terhi , matematiikan ja fysiikan aineenopetus	(THO)
Reku, Mona , luokanopetus	(MRE)
Skantsi, Marjukka , luokanopetus	(MSK)
Viiniemi, Minna , historian ja yhteiskuntaopin opetus	(MVI)
Wewer, Taina , luokanopetus	(TWE)

Osa nykyisistä luvuista perustuu aikaisempien oppaiden lukuihin, joita ovat kirjoittaneet toiset kirjoittajat. Tällöin näidenkin kirjoittajien nimi on mainittu kappaleen alussa alaviitteessä.

SISÄLLYS

SAATESANAT (TWE)	2
1. KAKSIKIELINEN OPETUS (TWE)	5
1.1 Akateeminen kielitaito	8
1.2 Kaksikielisen opetuksen jakson suunnittelussa huomioitavaa	11
2. OPPITUNTIEN SUUNNITTELU (EAR)	19
2.1 Esimerkki 3. luokan ympäristöopin Finland-jakson kertaustunneista	27
3. MATERIAALIT JA HAVAINNOLLISTAMINEN (MRE)	34
4. LUOKKAKIELI (TWE)	38
4.1 Opettajan rooli ja kielenkäyttö	42
4.2 Kysymysmalleja eri luokka-asteille.....	44
4.3 Oppilaan rooli ja viestintästrategiat.....	50
5. DIGIVINKIT KAKSIKIELISEEN OPETUKSEEN (MSK)	52
6. LUOKANHALLINTA JA ERILAISET OPPIJAT (EAR)	63
6.1 Erilaisten oppijoiden tukeminen	64
7. LUOKKA-ASTEIDEN OPETUKSEN ERITYISPIIRTEISTÄ (TWE)	68
7.1 Luokat 1–2 (TWE)	71
7.2 Luokat 3–4 (TWE)	78
7.3 Luokat 5–6 (KAR)	85
7.4 Luokat 7–9 (THO)	88
8. HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI LUOKILLA 7-9 (MVI)	90
9. MATEMATIIKKA LUOKILLA 7-9 (THO)	99
10. KIELITAIDON ARVIOINTI JA OSAAMISEN DOKUMENTOINTI (TWE)	103
10.1 Arviointiratkaisuja	105

Bibliografiset tiedot takalehdellä

1. KAKSIKIELINEN OPETUS

Taina Wewer

Kaksikielinen opetus ei ole uusi ilmiö. Sitä on esimerkiksi harjoitettu jo antiikin ajan Roomassa ja keskiajan pappiskoulutuksessa. Se tuli erityisen suosituksi mm. Kanadassa 1960-luvulla ja Suomessa 1990-luvulla. Eri aikoina ja eri maissa kaksikielinen opetus on kuitenkin toteutunut eri tavoilla, painotuksilla ja tavoitteilla. Yhteisiäkin piirteitä on. Kaksikielisen opetuksen teoriataustassa yhdistyvät yleiset **sosio-konstruktivistiset** ja **vieraiden kielten oppimisteoriat**, ja opettamisessa ammennetaan sekä **aine- että kielididaktiikasta**.

KAKSIKIELINEN OPETUS ON ERI OPPIAINEIDEN ASIASISÄLTÖJEN OPETTAMISTA JA OPPIMISTA KOULUSSA KÄYTETTÄVÄLLÄ KIELELLÄ JA VIERAALLA KOHDEKIELELLÄ.

Suomessa kaksikielisellä opetuksella **tavoitellaan laajempaa ja syvempää kielitaitoa** kuin ns. perinteisessä kielenopetuksessa. Normaalikoulussa toteutettava kaksikielinen opetus on *laajamittaista*: **englannin osuus kokonaisopetuksesta on vähintään 25 %**. Tämä velvoite on kaikissa muissa aineissa paitsi kieliaineissa (suomi ja vieraat kielet). Opetuksen järjestäjä määrittelee, mitkä sisällöt opetetaan englannin kielellä ja mitkä ovat kielelliset tavoitteet.

Lisäksi on huomattava, että kaksikielinen opetus eroaa normaalista kielenopetuksesta monella eri tavalla, koska **englannin kieli** on paitsi **opiskelun kohde**, se on **myös opiskelussa tarvittava väline**. Taulukkoon 1 on kirjattu joitakin eroavaisuuksia, joista tavoitellun kielitaidon tyyppi (sosiaalinen – akateeminen) on merkittävin. On myös huomattava, että Opetushallitus on asettanut opettajille korkeat kielitaitotasovaatimukset kaksikieliseen opetukseen (ks. tarkemmin s. 7).

Taulukko 1. Perinteinen englannin opetus ja kaksikielinen opetus

Piirre/Kielenoppimisen tapa	<i>Perinteinen englannin aineenopetus</i>	<i>Kaksikielinen opetus suomi – englanti</i>
<i>Kielenopetuksen tarkoitus</i>	yleinen	erityinen
<i>Tavoiteltu kielitaito</i>	sosiaalinen	akateeminen
<i>Kielen asema oppimisessa</i>	kohde	kohde ja väline
<i>Opetuksen kohde</i>	kielioppi, sanasto, fraasit	oppiainekohtainen sanasto, fraasit, tiedonalalle tyypilliset tekstikäytänteet
<i>Oppilaan päärooli</i>	kielen oppija	kielen ja sisällön oppija, aktiivinen kielen käyttäjä
<i>Opettajan pätevyys</i>	englannin aineenopettaja tai kaksoiskelpoinen luokanopettaja	kielitaitovaatimukset (OPH -802-2023) täyttävä luokan- tai aineenopettaja

Valtakunnalliset [Perusopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet](#) (POPS 2014, korostus lisätty) -asiakirja edellyttää, että kaksikielisessä opetuksessa

*”kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle. **Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyys kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.”***

Alaluokilla (1–2) kaksikielinen opetus muistuttaa sisällöltään enemmän perinteistä englannin aineenopetusta, jossa harjoitellaan kieltä arkisen kouluelämän tilanteissa ja kohtaamisissa, mutta siirtyy nopeasti kohti akateemisempaa, eri tiedonaloille ominaista kielenkäyttöä. Opetuskielen tulee mukautua oppilaiden karttuvaan kielitaitoon. Moni lapsi osaa jo jonkin verran englantia kouluun tullessaan ja he oppivat sitä koko ajan lisää altistuessaan internetin sisältöön, peleille, alkuperäiskielisiin ohjelmiin jne. Eriyttäminen ja haasteellisemmän kieliympäristön tarjoaminen on ajankohtaista usein jo alimmilla luokilla.

Kaksikielisessä opetuksessa tavoite on ikäkaudelle sopiva akateeminen kielitaito.

Akateemisen kielitaidon avulla voi ymmärtää, opiskella ja oppia esimerkiksi matematiikkaa, historiaa ja ympäristöoppia sekä osoittaa osaamistaan ja tuottaa sisältöä englanniksi.

Yleisenä kielellisenä tavoitteena Turun normaalikoulussa on, että kaksikielisen opetuksen oppilaat ovat saavuttaneet peruskoulun päättyessä **Eurooppalaisen kielitaidon viitekehysten** (CEFR) hyvän osaamisen **taitotason B1.1** ymmärtämisessä ja tuottamisessa (ks. tarkemmin [suomalaiset CEFR-tasokuvaukset](#)).

Akateemisen kielitaidon tasojen kuvaamiseen Turun normaalikoulu on omaksunut yhdysvaltalaisen [WIDAn tavoitetaksonomian](#), jossa on kuusi eri tasoa: *Entering, Emerging, Developing, Expanding, Bridging ja Reaching*. **Expanding on yleistavoite perusopetuksen päättyessä**. Eri luokka-asteille on Norssin koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa määritelty omat minimitalotasonsa, jotka on kuvattu lyhyesti Taulukossa 2. Taitavat oppilaat voivat saavuttaa ylempiäkin tasoja, mutta on huomattava, että tasot *Bridging ja Reaching* ovat jo varsin haastavia ja vastaavat yliopistotasoista, johdonmukaista osaamista. Laajemmat kuvaukset taitotasojen piirteistä kielitaidon eri osa-alueilta löytyvät suomeksi [Normaalikoulun opetussuunnitelmasta](#).

Taulukko 2. Turun normaalikoulun kaksikielisen opetuksen tavoitetasot eri luokka-asteille

Luokka	Tavoitetaso	Tyypillisiä piirteitä, esim.
1-2	Entering	yleisiä, jokapäiväiseen elämään liittyviä sanoja lyhyitä, yksittäisiä väittämiä, kysymyksiä joitakin tiedonalakohtaisia termejä ja fraaseja
3-4	Emerging	lyhyitä, yksinkertaisia virkkeitä, joihin sisältyy pääajatus toistuvia, kaavamaisia lause- ja virkerakenteita eri tiedonaloilta yleisiä tiedonalojen sanoja ja ilmauksia, synonyymejä ja sukulaissanoja
5-6	Developing	toisiinsa liittyviä ajatuksia, yhdyslauseista koostuvia virkkeitä monimuotoisempia virkerakenteita idiomeja ¹ , kollokaatioita ² , täsmällisempiä tiedonalojen termejä
7-9	Expanding	vaihtelevia virkerakenteita, pidempiä yhtenäisiä tekstejä tietynyyppiset virkerakenteet eri tiedonalojen kielessä ilmaisuvoimaista ja erityissanastoa, jonkin verran teknistäkin
	Bridging	ajatusten järjestelmällinen, yhtenäinen ja johdonmukainen esittäminen monenlaisissa viestintätarkoituksissa; teknistä ja abstraktia sisältöalueen kieltä, myös tiedonalakohtaisia kollokaatioita, merkitykseltään tarkkaa sanastoa ja ilmaisuja kaikilta eri sisältöalueilta
	Reaching	kaikki mahdolliset piirteet eri tasoilta läsnä kielessä

Akateemiseen kielitaitoon liittyy olennaisesti käsite **kielitetoinen opetus** ([ks. Kielitietoisen opettajan opas](#)), jota korostetaan nyt voimassa olevassa POPS 2014 -dokumentissa paitsi kaikkia koskevassa yleisopetuksessa, myös kaksikielisessä opetuksessa: ”Eri oppiaineiden opetus [...] kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa.” Opettajan riittävä kohdekielen hallinta on viimeksi määritelty Opetushallituksen antamassa määräyksessä [OPH-802-2023](#). Sen mukaan **riittävä kielitaito** on opettajalla, jolla täyttyy yksi seuraavista edellytyksistä:

- Yleisen Kielitutkinnon (YKI) ylin taso viisi³ (vastaa CEFR-tasoa C1),
- suomalaisia tai ulkomaisia yliopisto-opintoja kohdekielessä vähintään 60 op (perus- ja aineopinnot),
- ulkomailla käytettävällä kielellä suoritettu opettajantutkinto tai
- korkeakoulututkinto 80 op käytettävällä kielellä.

POPS (2014) painottaa erityisen voimakkaasti sitä, että **jokainen opettaja on kielellinen malli ja oman oppiaineensa akateemisen kielen opettaja** sen lisäksi, että opettaa oman oppiaineensa sisältöjä.

¹ idiomi = luonteenomainen kuvallinen, joskus sananmukainen ilmaisu, esim. *break a leg, let one's hair down*

² kollokaatio = sanojen taipumus esiintyä yhdessä vakiintuneesti, esim. *make* tai *brew coffee*, mutta EI **cook coffee*

³ ennen vuotta 2002 suoritettussa YKI-tutkinnossa taso seitsemän

KIELITIETOISESSA KOULUSSA YMMÄRRETÄÄN, ETTÄ KIELELLÄ ON OLENNAINEN MERKITYS
OPPIMISESSA, VUOROVAIKUTUKSESSA JA YHTEISTYÖSSÄ.

KIELITIETOISTA OPETUSTA TARVITAAN, KOSKA KIELI ON SE VÄLINE, JONKA AVULLA
OPPIAINEIDEN SISÄLTÖJÄ OPITAAN.

SAMALLA KIELI ON OPPIMISEN KOHDE – OPISKELUN KAUTTA OPITAAN MYÖS KIELTÄ.

Kaksikielisen opetuksen opettajan pitää siis tuntea oman oppiaineensa asiasisältöjen lisäksi opetuksen molempien kielten piirteet eli käytännössä akateeminen kieli, sanasto ja tekstikäytänteet.

1.1 Akateeminen kielitaito

Akateeminen kieli eroaa arkikielestä esimerkiksi siten, että se on ilmaisultaan neutraalimpaa, tiiviimpää, täsmällisempää ja monipuolisempaa niin sanastoltaan kuin virkerakenteiltaan. Se käyttää runsaasti konnektoreita⁴ ja konjunktioita⁵, ja sille on ominaista akateemisen sanaston hyödyntäminen kaikista sanastoryhmistä: yleinen, erikois- ja tekninen sanasto. Esimerkkejä näistä sanastoryhmistä matematiikan ja historian oppiaineissa on alla olevassa Taulukossa 3. Peruskoulussa yleisen sanaston hallinta mahdollistaa riittävän yleiskielitaidon opiskelua varten, mutta eri oppiaineiden erikois- ja teknistä sanastoa tarvitaan opiskelussa sisältöjen täsmälliseen ilmaisuun.

Taulukko 3. Esimerkkejä akateemisesta sanastosta

Akateeminen sanasto / oppiaine	Yleinen sanasto sopii hyvään yleiskieleen, kaikkiin oppiaineisiin ja tiedonaloihin	Erikoissanasto tiedonalojen omaa ja yhteistä termistöä	Tekninen sanasto eriytynein tieteenalojen termistö
matematiikka	<i>calculate</i> <i>demonstrate</i>	<i>percent</i> <i>angle</i>	<i>coefficient</i> <i>χ-axis</i>
historia, yhteiskuntaoppi	<i>structure</i> <i>appropriate</i>	<i>constitutional</i> <i>revolution</i>	<i>Magna Carta</i> <i>Red Guards</i>

Akateeminen kieli ja arkikieli eivät ole kaksi toisensa pois sulkevaa ääripäätä kielijatkumossa. Kaksikielisessä koulukontekstissa käytettävä englannin kieli voi olla enemmän tai vähemmän akateemista kuitenkin siten, että **selkeä pyrkimys koko ajan akateemisempaan kieleen** on kirkaana mielessä ja **näky opetuksessa**. On huomattava, että kaksikielinen opetus ei ole synonyymi sanojen opettelulle tai sille, että oppilas altistetaan passiivisesti erilaiselle englanninkieliselle materiaalille.

⁴ konnektori = virkkeitä toisiinsa sitovat sidossanat ja -ilmaisut, esim. *siinä tapauksessa että, toisaalta, kuitenkin, ...*

⁵ konjunktio = sidesana, esimerkiksi alistus- ja rinnastuskonjunktiot (*että, jotta, koska, ... ja, eli, tai, vai, ...*)

PELKKÄ YLEISEN JA AKATEEMISEN SANASTON OPETTAMINEN EI OLE RIITTÄVÄÄ
KAKSIKIELISESSÄ OPETUKSESSA.
SE ON VASTA LÄHTÖKOHTA AKATEEMISEN KIELEN OPPIMISEEN.

Tarkoitus on, että oppilas on itse **aktiivinen kielenkäyttäjä**, joka paitsi ymmärtää lukemaansa ja kuulemaansa, myös tuottaa kieltä kirjoittamalla ja puhumalla.

Eri sanaluokkien sanat ovat rakennusmateriaalia, joista kielitaito rakennetaan. **Bricks and mortar** -periaatteen mukaan sanojen (tiilien) yhdistämiseen fraaseiksi, lauseiksi ja virkkeiksi tarvitaan laastia eli konnektoreita ja konjunktioita.

Taulukko 4 havainnollistaa sitä, miten kielitaidon karttuessa yksittäisistä sanoista edetään yksinkertaisen, pääajatuksen sisältävän virkkeen kautta monimutkaisempiin yhdylauseita (pää- ja sivulauseet) sisältäviin virkkeisiin matematiikan oppiaineessa. Sulkeissa on viitteelliset luokka-asteet, jolloin esimerkkien kaltaisia virkerakenteita voi edellyttää. Vertailemiseen tarvittava kieli tulee kompleksisemmaksi (= akateemisemmaksi), kun lauseita yhdistetään erilaisilla konjunktioilla (esim. *since, as, because, moreover, yet*), yleiset arkikielen sanat korvataan akateemisemmilla (esim. *same* → *alike* → *similar* → *identical*) ja lauseita voidaan korvata partisiippi-ilmauksilla (*A triangle has three sides.* → *a three-sided triangle*).

Taulukko 4. Akateemisen kielen kehittyminen

Avainkäsitteet, yleistä ja erikoissanastoa	Yksinkertainen virke, sisältää pääajatuksen	Virke, jossa rinnasteinen yhdylause ja vertailu	Edelleen monimutkaisempi virkerakenne	Vaativampi virkerakenne ja akateemisemmat ilmaisut
1-2	1-2	3-4	5-6	7-9
<i>triangle square three four side line</i>	<i>Triangles have three sides. Squares have four sides.</i>	<i>A triangle has three sides, but a square has four sides. They both have straight lines.</i>	<i>Triangles and squares are alike because they both have straight lines. They are different because a triangle has three sides, and a square has four sides.</i>	<i>Though squares and triangles are similar because both have straight lines, a triangle is three-sided, and a square is four-sided.</i>

Kielitietoinen opetus ja kielipedagoginen ote edellyttävät siis sitä, että **opettaja** osaa analysoida ja purkaa opetettavaa englanninkielistä ainesta kielellisiin osiin ja **tunnistaa ydinsanaston, tyypillisiä virke- ja lauserakenteita sekä tekstilajien ominaispiirteitä**. Akateemisen kielen yleisimpiä funktioita eli tehtäviä esimerkkirakenteineen esitetään alla Taulukossa 5.

KIELEN TEHTÄVIÄ ELI FUNKTIOITA PITÄÄ OPETTAA JA HARJOITELLA SEKÄ SUOMEKSI ETTÄ ENGLANNIKSI, KOSKA ARKIKIELELLÄ ILMAISTAAN ASIOITA ERI TAVALLA KUIN KOULUSSA JA OPISKELUSSA TARVITTAVALLA AKATEEMISELLA KIELELLÄ.

Oppilaat, etenkin suomea toisena kielenä opiskelevat, eivät jokapäiväisessä elämässään ole ehkä koskaan kohdanneet tai tarvinneet akateemisempaa kieltä. Heille suomenkielinenkin ohje 'perustele' (*justify/argue/explain/rationalize/state reasons*) voi olla vieras, eivätkä he tiedä, mitä pitäisi tehdä – mitä perusteleminen ylipäänsä tarkoittaa (todisteiden esittämistä jonkin asian tueksi). Yhtä vierasta voi olla vaikkapa vertaileminen. Ei tiedetä, että vertailussa tarkastellaan kahden tai useamman eri asian samankaltaisuuksia ja eroja. Kielen funktioita pitää siis tutkia, opettaa ja opetella.

Taulukko 5. Akateemisen kielen tehtäviä ja esimerkkirakenteita

analysointi • <i>(X) shows that (Y), because...</i> • <i>Based on this, I conclude that ...</i> • <i>This is important, because...</i> luokittelu • <i>We can classify (X) according to (Y), (Z) and (W).</i> • <i>The most notable characteristic of this group is...</i> järjestäminen • <i>First, ..., second, ... then, ...</i> • <i>Following from/After ...</i> vertailu • <i>(X) and (Y) are similar/different, because...</i> • <i>They both...</i> määrittely kuvailu johtopäätösten tekeminen • <i>After inspecting (X), I have concluded ...</i> arviointi • <i>My interpretation of (X) is that ...</i>	syyn ja seurauksen selittäminen • <i>The most likely reason for (X) is...</i> • <i>The (X) led to (Y) which caused (Z).</i> hypoteesien tekeminen, päättely, ennustaminen • <i>I predict/anticipate that ...</i> tiedottaminen kertominen vakuuttaminen • <i>It is important to consider ...</i> • <i>The dis/advantages of (X) are ...</i> tiedon pyytäminen ja antaminen • <i>I wonder why ...</i> • <i>Could you be more specific about...?</i> synteesin tekeminen • <i>The main points are ...</i> • <i>I agree/disagree with (X) that ...</i> ongelmanratkaisu • <i>We know our solution is correct because...</i>

Lisää tietoa ja esimerkkejä akateemisen kielen tehtävistä löytyy netistä esimerkiksi hakusanoilla *'academic language functions'*. Opettajan on hyvä pitää mielessä, että erilaisia kielellisiä haasteita ja tehtäviä on koko skaalalta, eikä pysytä ainoastaan yksinkertaisissa kielen käyttötarkoituksissa (esim. kertominen, kuvaileminen ja määrittelemine). [Academic Language Functions Toolkit](#) on hyvä, havainnollinen ja tiivis 18-sivuinen esitys, josta saa lisää tietoa, kielimalleja sekä vinkkejä erilaisista kuva- ja kaaviomalleista (*graphic organizers*), joita voi käyttää oppimisen apuna koko peruskoulussa.

1.2 Kaksikielisen opetuksen jakson suunnittelussa huomioitavaa

---

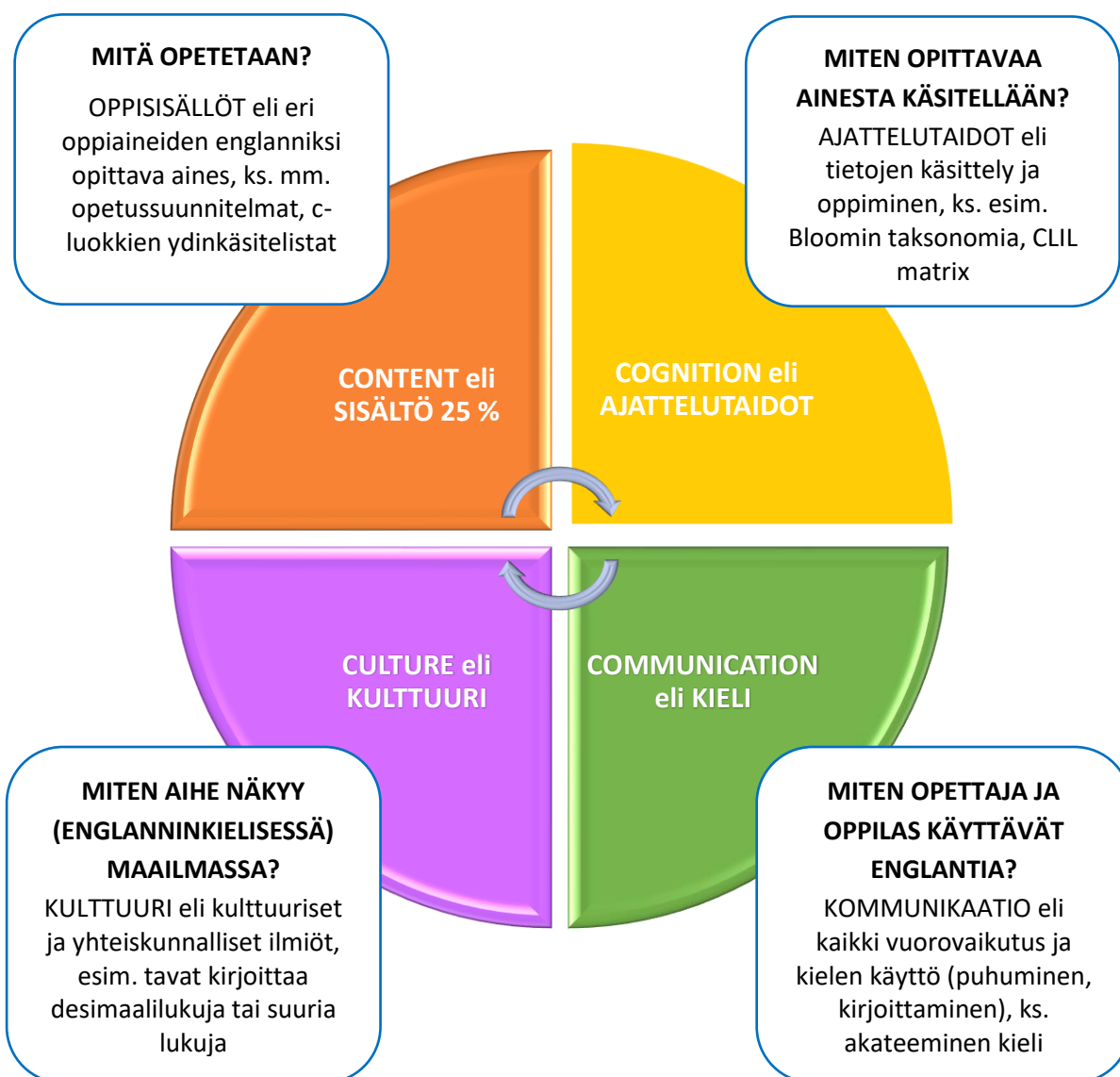
Yksi kaksikielisen CLIL-opetuksen perusteorioita on seuraavalla sivulla Kuviossa 1 esitetty ns. **Neljän C:n malli** (4Cs Framework, ks. esim. Coyle 2005). Mallissa on hyödynnetty muitakin CLILissä tunnettuja teorioita, joista esimerkkejä on mainittu alla sulkeissa. Neljä C:tä ovat:

- 1) *Content* (englanniksi opittava ainesisältö),
- 2) *Cognition* (ajattelutaidot ja oppiminen, ks. [CLIL-matrix](#) ja [Bloomin taksonomia](#)),
- 3) *Communication* (tarvittava kieli ja kommunikaatio, ks. [Kielitriptyyksi](#) eli oppimisen kieli, vuorovaikutus kohdekielellä ja uusi syntyvä kieli) ja
- 4) *Culture* (kohdekieleen ja ainesisältöön liittyvät kulttuuriset ja yhteiskunnalliset ilmiöt).

Hyvin suunnitellussa kaksikielisen opetuksen jaksossa on huomioitu nämä neljä osa-alueetta. Oppilaan iästä ja jakson sisällöstä riippuen eri osa-alueet voivat painottua eri tavoin, mutta *Content*, *Cognition* ja *Communication* ovat tärkeimpinä aina läsnä. Seuraavassa neljää C-kirjainta avataan lisää.

Content – ainesisältö ja Culture – kulttuuri

Englanniksi opetettava ja opittava ainesisältö ei välttämättä ole täysin identtinen suomenkielisen ainesisällön kanssa. **On usein valittava olennaisin ydinaines, joka opetetaan ja käsitellään englanniksi** siten, että vähintään neljäsosa oppimistilanteista on englanninkielisiä. Oppilaalla on oltava käytössään avainsanasto sekä fraasit ja kielen funktiot, jotta hän pystyy omaksuma opittavan ainesisällön englanniksi ja vielä kielellistämään opitut asiat englanniksi ikäkaudelle ja kielitaidolleen sopivalla tavalla (ks. [1.1](#)) erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Samalla huomioidaan kulttuuriset tekijät, jotka pitäisi nähdä laajemmin kuin vain 'ruoka ja juhlat' -lähestymistavalla. Kulttuuriin sisältyvät mm. tavat, uskomukset, taide, musiikki, uskonto ja uskonnolliset tavat, sosiaalinen kanssakäyminen ja riitit.

Kuvio 1. Neljän C:n malli

Cognition - ajattelutaidot

Opettaja suunnittelee englanninkieliset harjoitteet jakson oppituntien ja yksittäisten oppituntien sisällä etenemään siten, että siirrytään matalammista kielellisistä ja älyllisistä vaatimuksista kohti vaativimpia. Toisin sanoen tarvittava kieliaines on alussa yksinkertaisempaa ja kognitiivinen kuorma kevyempi, mutta **jakson sisällä painopisteen tulisi olla alemman tason ajattelutaitojen sijasta ylemmillä tasoilla**. Jotta kognitiiviset tavoitteet etenevät helposta haastavampaan, tarvitaan ymmärrystä Bloomin taksonomiasta. Seuraavalla sivulla 13 olevassa Taulukossa 6 on lueteltu taksonomian osaamistasot helpoimmasta vaativimpaan, oppilasta ohjaavia verbejä sekä ehdotuksia tehtävän lopputuotoksiksi.

Taulukko 6. Bloomin ajattelutaitojen taksonomia esimerkein

Kognitiivinen tavoite	Tehtävä- ja kysymysverbejä imperatiivimuodossa	Mahdollisia lopputuotoksia
1. Tietäminen tai muistaminen eli asian tuttuus sekä kyky toistaa opittu asia tarvittaessa	nimeä (<i>name/label</i>), luettele (<i>list</i>), valitse (<i>choose/select</i>), määrittele (<i>define</i>), kuvaile (<i>describe</i>), opettele ulkoa (<i>memorize</i>), tunnista (<i>recognize/identify</i>), sijoita (<i>locate</i>), totea (<i>state</i>), lausu/esitä (<i>recite</i>)	tapahtuma, teksti, nauhoite, sanomalehti, aikakauslehtiartikkeli, televisio- ja radio-ohjelma, elokuva ja video, näytelmä
2. Ymmärtäminen eli käsitys tai tulkinta opitusta asiasta	selitä (<i>explain</i>), yhdistä (<i>match</i>), kerro omin sanoin (<i>restate/paraphrase</i>), kirjoita toisin sanoin (<i>rewrite</i>), anna esimerkki (<i>give example</i>), ilmaise (<i>express</i>), puolusta kantaa (<i>defend</i>), erottele (<i>distinguish</i>), tiivistä (<i>summarize</i>), tulkitse (<i>interpret</i>), laajenna (<i>extend</i>), havainnollista (<i>illustrate</i>), esitä yhteys (<i>interrelate</i>)	draama, sketsi, sarjakuva, tarinat ja kertomukset, nauhoitus, puhe, valokuva, diagrammit ja kuviot, toteama, malli, loppupäätelmä, syy-seuraussuhteet, yhteenveto, viitekehys, suuntaviivat, analogiat⁶
3. Soveltaminen eli jonkin opitun asian, esim. periaatteen tai säännön, käyttäminen uudessa yhteydessä	järjestä (<i>organize</i>), yleistä (<i>generalize</i>), dramatisoi (<i>dramatize</i>), valmistele (<i>prepare</i>), valmista (<i>produce</i>), valitse (<i>choose/select</i>), hahmottele (<i>sketch</i>), käytä (<i>use</i>), sovelta (<i>apply</i>), ratkaise (<i>solve</i>), näytä/esitä (<i>show</i>), maalaa (<i>paint</i>)	kartta, projekti, ennuste, diagrammi, kuvitus, essee, ratkaisu, kysymysten muodostaminen, lista, draama, taideteokset (esim. veistos, maalaus)
4. Analysointi eli ongelman pilkkominen pienempiin osiin tarkastelua varten	vertaa (<i>compare</i>), analysoi (<i>analyze</i>), luokittele (<i>classify</i>), päättelä (<i>infer</i>), kartoita (<i>survey</i>), tarkenna/tähdennä (<i>point out</i>), eriytä/erilaista (<i>distinguish</i>), luokittele (<i>categorize</i>), erottele (<i>differentiate</i>), jaottele (<i>subdivide</i>), valikoi (<i>select</i>)	kysely, argumentointi, käsitteiden määrittely, mielipiteen muokkaus, pääajatuksen etsiminen, deduktiivinen päättely, syllogismin⁷ purkaminen, raportti, kaavio
5. Arviointi eli asian arvon tai merkityksellisyyden pohtiminen, tarkastelu ja määrittely kriittisesti	arvostele (<i>judge/critique</i>), punnitse (<i>weigh</i>), suhteuta (<i>relate</i>), kritisoi (<i>criticize</i>), esitä tukea (<i>support</i>), arvioi (<i>evaluate/appraise/gauge</i>), pohdi (<i>consider</i>), suosittele (<i>recommend</i>), vertaa (<i>contrast/compare</i>)	loppupäätelmä, itsearviointi, arvio, suositus, oikeudenkäynti, tutkimus, kriteeripohjainen tai kriteerejä luova arviointi, ryhmäkeskustelu
6. Luominen eli uuden kehittäminen ja syntetisointi eli osien yhdistäminen uudeksi (tieto)kokonaisuudeksi	koosta (<i>compose</i>), synnytä (<i>originate</i>), tee hypoteesi (<i>hypothesize</i>), rakenna (<i>construct</i>), kehitä (<i>develop</i>), esitä roolia (<i>role play</i>), toteuta (<i>produce</i>), suunnittele (<i>plan/design</i>), luo (<i>create</i>), keksi (<i>invent</i>), järjestä (<i>organize</i>), yhdistä (<i>combine</i>)	artikkeli, keksintö, raportti, sääntöjen tai standardien kehittäminen, peli, kone, kokeilu, näytelmä, kirja, vaihtoehtoinen toimintatapa, kysymys, laulu, hypoteesin muotoilu

⁶ analogia = verrattavuus, vastaavuus, samankaltaisuus, yhdenmukaisuus

⁷ syllogismi = kahdesta oletuslauseesta seurannut johtopäätelmä, esim. Kaikki eläimet ovat kuolevaisia. Ihminen on eläin. Johtopäätös: ihminen on kuolevainen.

Myös [Luvussa 4.2](#) kysymysmalleista eri luokka-asteille (Taulukot 9–11 sivuilla 47–49) on hyödyllisiä esimerkkejä verbeistä, tehtävistä ja kysymystyypeistä, jotka liittyvät Bloomin ajattelutaitojen ja osaamistavoitteiden taksonomiaan (muistaminen, ymmärtäminen, soveltaminen, analysointi, arviointi ja luominen). Luvun 4.2 esimerkit ja mallit erilaisista kysymyksistä on myös suhteutettu oppijoiden kielitaitotasoon sekä Normaalikoulun WIDA:ta omaksumiin tavoitetasoihin.

Communication - kieli

Alaluvussa 1.1 on kuvailtu akateemisen opiskelun kielen ominaisuuksia. Akateemisen kielen opettamisen lisäksi jakson englannin kieltä suunnitellessa täytyy huomioida se, että syöte on $i + 1$ eli oppilaat altistetaan sen hetkistä kielitaitoaan hieman haasteellisemmalle kielelle.

Oppitunnilla kielisyöte on $i + 1$.

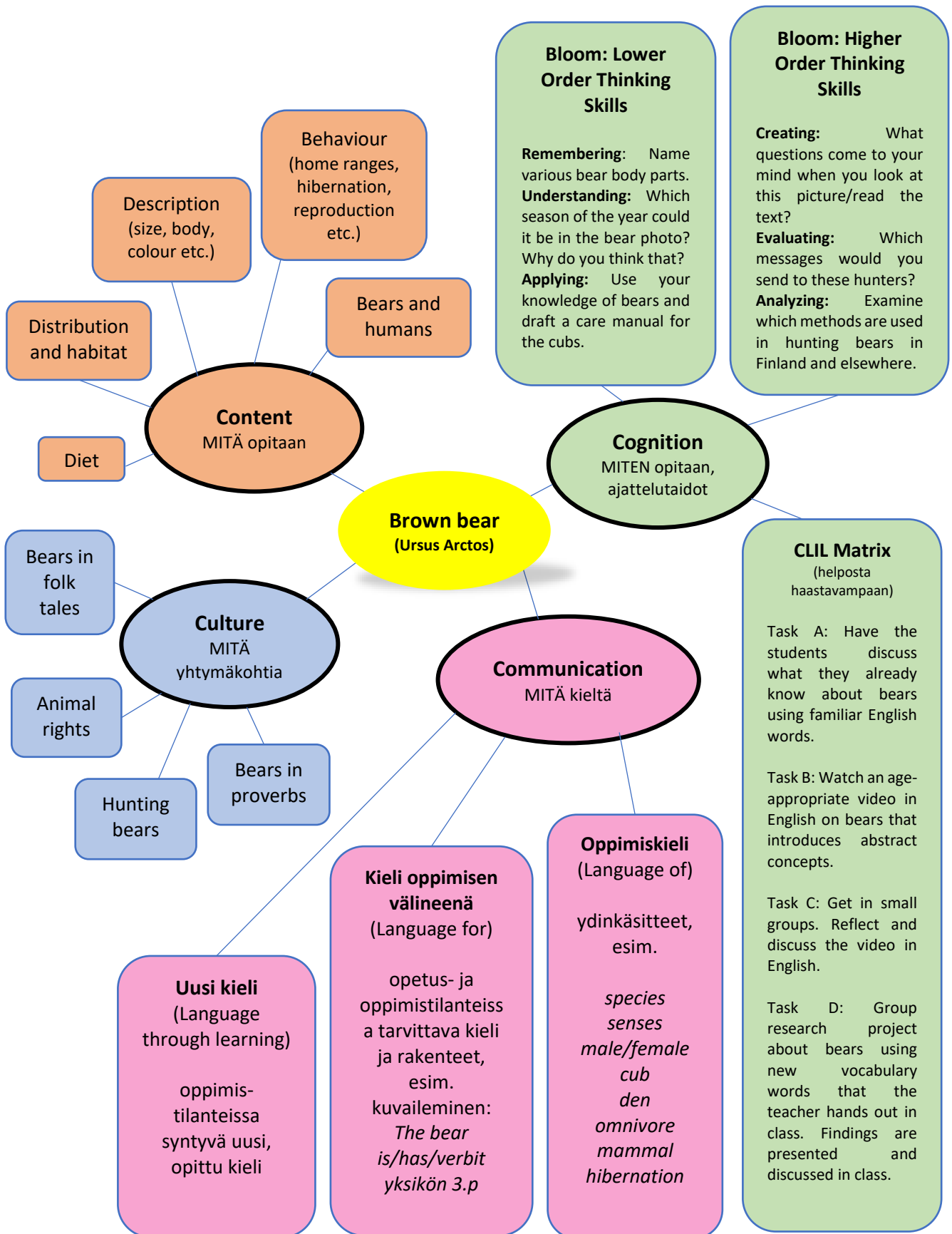
Tämä tarkoittaa sitä, että tarjottava ja käytettävä kieliaines ($i = \text{input}$) on hieman haastavampaa kuin oppilaiden senhetkinen kielitaitotaso, jotta kehitystä tapahtuu.

Jos materiaalien (esim. tekstit, videot, tehtävät, opettajan puhe) englanti on liian helppoa, oppilaat pitkästävät, eikä kielitaito kehity. Jos se on liian vaikeaa, oppilaat turhautuvat ja motivaatio kärsii. Tunteja observoidessa **kannattaa siis tarkkailla luokassa käytettävää kieltä ja muodostaa yleiskäsitys oppilaiden kielitaitotasosta.**

Esimerkki jaksosuunnitelman ajatuskartasta 4C-mallin mukaan

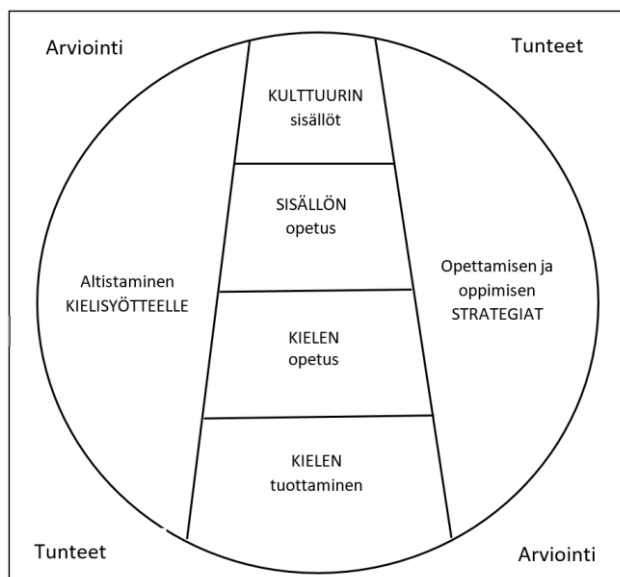
Seuraavan sivun Kuvio 2 havainnollistaa sitä, miten neljä C:tä voidaan huomioida ympäristöopin tai biologian jakson tai tuntikokonaisuuden suunnittelussa. Jakson sisällöt ja tavoitteet on tarkennettu ja määritelty näissä neljässä osa-alueessa havainnollisen runkosuunnitelma-ajatuskartan avulla. Ajatuskartassa on aiheena suomalainen karhu (*Brown Bear*), ja siinä on erilaisia esimerkkejä siitä, mitä kunkin neljän C:n osa-alueet voivat sisältää.

Tällainen jaksosuunnitelma mahdollistaa eheyttämisen ja **integroinnin eri oppiaineisiin**. Esimerkiksi kulttuurisia ja yhteiskunnallisia yhtymäkohtia voidaan käsitellä muilla kielen tunneilla kyseessä olevilla kielillä tai yhteiskuntaopin tunneilla. Ajatuskartta toimii hyvin myös **monialaisen oppimiskokonaisuuden (MOK)** suunnittelun pohjana. Katso myös 1. luokan matematiikan viiden oppitunnin CLIL-suunnitelma sivulta 73 esimerkkinä integroivasta minijaksosta.

Kuvio 2. Neljän C: n malliin perustuva jaksoajatuskartta

Tässä luvussa on painotettu sitä, että **kaksikielinen opetus sisältää paljon enemmän elementtejä kuin pelkästään opettamista englannin kielellä tai kielen vaihtamista suomen kielestä englantiin**. Alla oleva Kuvio 3 kiteyttää kaksikielisen olennaisimmat, opetuksessa ja jakson suunnittelussa huomioitavat piirteet, joista suurinta osaa on käsitelty edellä.

Kuvio 3. Kaksikielisessä opetuksessa huomioitavat seikat

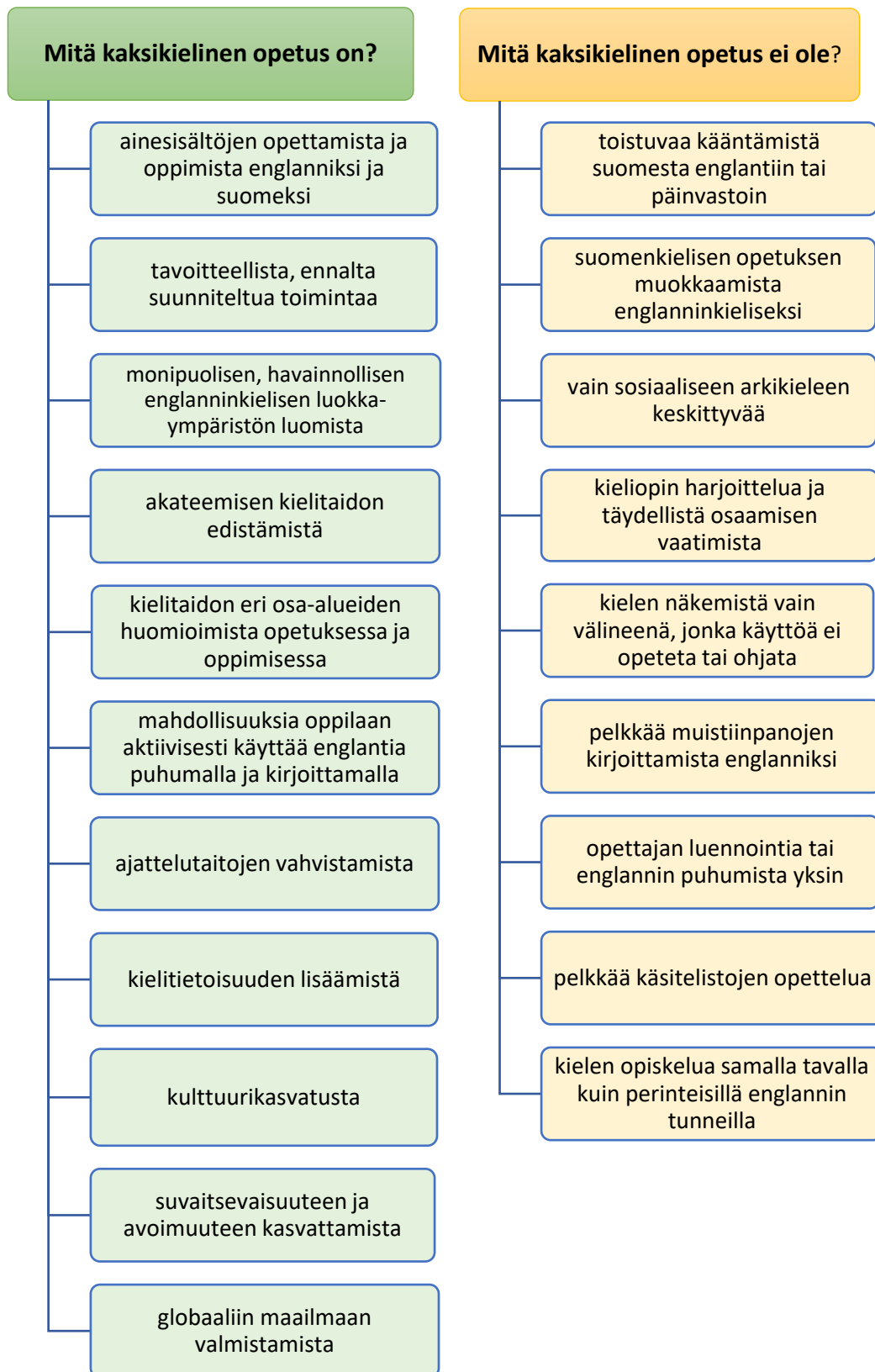
Tunteet viittaavat esimerkiksi siihen, että jokaisella oppilaalla on oppimistilanteissa oma **affektiivinen filterinsä**, joka suodattaa omaksuttavaa tietoa. Oppimiseen vaikuttavia affektiivisia tekijöitä ovat mm. motivaatio, käsitys itsestä oppijana, itseluottamus ja ahdistuneisuus. On tärkeää, että **oppimistilanteet ovat turvallisia, virheitä ja erehdyksiä sallivia** – sellaisia, joissa oppilaan affektiivinen filteri voi olla matala. Yksi merkittävä tekijä positiivisen oppimisilmapiirin luomisessa on rakentavan palautteen antaminen negatiivisen sijaan (ks. s. 107–108). Muita tekijöitä ovat mm. kontekstin luominen, havainnollistaminen, erilaiset avut kielen tuottamiseen ja ymmärtämiseen (ks. [Luku 3](#) materiaaleista ja havainnollistamisesta sekä [Luku 7](#) luokka-asteiden ominaispiirteistä). Erityisen tärkeää on se, että akateemisen kielen oppimiseen kiinnitetään huomiota.

Kaksikielisessä opetuksessa oppilas on sekä oppijan että kielen käyttäjän roolissa. Siksi ei pidä harhautua luulemaan, että on riittävää, että pelkästään opettaja puhuu ja tuottaa englannin kieltä tunnilla tai esittää englanninkielisiä videoita ja autenttisia materiaaleja. Oppilaan merkityksellistä kielen tuottamista, sekä suullista että kirjallista, pitää sisällyttää jaksoihin ja oppitunneille suunnitteleamalla niille varta vasten oma tilansa ja paikkansa. Opettajan onkin hyvä hallita englanninkielisen oppimisympäristön luominen ja monipuolinen arsenaali erilaisia opettamisen strategioita. Arviointi on olennainen osa opetus- ja oppimistapahtumaa.

Tämän luvun kokoaa kaavio, jossa todetaan, mitä kaikkea kaksikielinen opetus on ja mitä se ei ole.

Kaavio antaa suuntaviivat sille, minkälaista kaksikielistä opetusta luokissa odotetaan.

Kuvio 4. Mitä kaksikielinen opetus on ja ei ole?

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 1 KAKSIKIELINEN OPETUS

- ✓ Oppitunneilla englanninkielisiä osuuksia on vähintään noin 25 % kaikesta oppiaineen opetuksesta.
- ✓ Kaksikielisessä opetuksessa käytetään ja opitaan **pääasiassa akateemista englannin kieltä**, jota tarvitaan oppimisen välineenä.
- ✓ Oppilas on aktiivinen kielen käyttäjä ja oppija.
- ✓ Oppilas tarvitsee eri **oppiaineiden omaa, täsmällistä sanastoa**.
- ✓ Opettaja on oman oppiaineensa kielellinen malli ja oppiaineen kielen opettaja.
- ✓ **Sanoista edetään fraasi- ja virketasojen kautta tekstitasolle** oppilaiden ikäkausihuomioiden.
- ✓ Kaikki neljä kielitaidon osa-aluetta huomioidaan: kuullun ja luetun ymmärtäminen sekä puhuminen ja kirjoittaminen.
- ✓ Kokonaisvaltainen jaksosuunnitelma sisältää 4C-mallin näkökulmat. Ajattelutaitojen haastamiseen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota.

---

2. OPPITUNTIEN SUUNNITTELU

Eveliina Artama⁸

Oppitunnilla on paikkansa isommassa kokonaisuudessa. Opetuksen tavoitteet nousevat aina opetussuunnitelmasta (ajankohtaisen Turun normaalikoulun opetussuunnitelman löydät koulun verkkosivuilta) – näin myös tuntitasolla. Tunnin suunnittelu pohjautuu aina jaksosuunnitelmaan, jossa on jo linjattu pidemmän aikavälin tavoitteet ja esim. tavoitteena olevat käsitteet ja kielelliset rakenteet (ks. oppaan s. 11–15). Tunnilla on jakson lisäksi paikkansa koulupäivän rakenteessa, jonka myötä tunnin tapahtumat myös muokkautuvat.

OPPITUNNIN SUUNNITTEUN LÄHTÖKOHDAT OVAT

- (a) TUTUSTUMINEN LUOKAN KIELELLISIIN RUTIINEIHIN,
  - (b) ENGLANNINKIELISEN TUNTIOSION JA HAVAINNOLLISTAMISKEINOJEN SUUNNITTELU SEKÄ
  - (c) OPPILAAN TOIMINNALLISUUDEN VARMISTAMINEN.
-

Seuraavassa tarkastellaan lähemmin näitä kolmea oppitunnin suunnittelun lähtökohtaa.

(a) Selvitä luokan perusrutiinit ja niiden täsmälliset kielimallit

Pohjatuntia seuratessasi kirjaa muistiin, miten esim. tervehdykset, kalenteri, säätilan ja ruokalistan tarkastelu tehdään. **Huomioi nimenomaan näiden rutiinien paikka päivän kulussa ja liitä ne tuntiisi.** Tunteja seuratessasi kirjaa muistiin myös, kuinka paljon näihin kuluu aikaa. Tilanteiden toistuvuus on oppimiselle tärkeää ja luo oppilaille turvallisen oppimisympäristön.

Viikkotasolla luokassa saattaa olla tapana viikon laulun, lorun, kirjan tai blogin seuraaminen tai kirjoittaminen. Kuuluuko tällaisen huomioiminen tunnillesi? **Varmista, että osaat harjoiteltavan asian itse sujuvasti.**

Luokassa voi olla tapana keskittyä tiettyyn sanastoon tai tietyn rakenteen harjoitteluun viikkotasolla etenkin, jos opetustapa on kokonaisvaltainen ja oppiaineet läpäisevä. Voitko liittää tällaista kielellistä harjoittelua luontevasti osaksi tuntikokonaisuuttasi?

Huomaa, että asiantuntijuus (esim. sanaston ääntämyksen osaaminen) rakentaa sinulle opettajana auktoriteettia ja uskottavuutta. Saat myös itsellesi varmuutta opettajana toimimiseen, kun olet

---

⁸ Luku pohjautuu osittain Tuija Niemen aikaisempaan opasversioon kirjottamaan tekstiin.

valmistautunut huolella. Eri käsitteiden ääntämisen voi tarkistaa esimerkiksi googlaamalla tarvittava sana ja pronunciation, esim. *'dandelion pronunciation'*.

(b) Suunnittele oppitunnille selkeä englanninkielinen osio

Turun normaalikoulussa kaksikielisessä opetuksessa on määritelty englannin kielen osuuden olevan **vähintään 25 prosenttia** kaikesta paitsi kieliaineiden opetuksesta.

Vaadittu **25 % tarkoittaa neljännestä oppitunnista** (45 minuutin oppitunnista siis noin **11 minuuttia** ja 75 minuutin oppitunnista **lähes 19 minuuttia**) ja viiden päivän kouluviikosta **enemmän kuin yksi kokonainen koulupäivä** pitäisi opiskella englanniksi.

Kaksikielisen opetuksen perusidea on, että kohdekieltä käytettäessä käytetään vain sitä. **Suomen kielen ja englannin kielen vuorottelua ei siis tehdä lausetasolla, eikä suoraa suomennosta ole tarpeellista antaa.** Esitetyn ymmärtämisestä huolehditaan muulla tavoin. Englannin kielessä pitäytymistä tukee **hyvä havaintomateriaali**, johon opettaja voi viitata, jos oma usko englannin kielen käyttöön horjuu. Luokassa voi olla käytössä myös jokin esine, jonka kantaja osaa vain englantia ja ymmärtää näin ollen myös lasten vastaukset vain englanniksi (esim. tietty hattu opettajan päässä tai tietty kuvasymboli esillä koko luokkahuone muuttuu englanninkieliseksi ympäristöksi). Jos oppilaat yrittävät systemaattisesti käyttää suomen kieltä vastauksissaan, voi opettaja aina pyytää englanninkielistä vastausta joko vastaajalta tai joltakulta toiselta (esim. *"Can you say that in English, please?"* → *"Who can help Iris and tell this in English?"*).

KIELESSÄ PYSYMINEN ENGLANNINKIELISEN OSION AIKANA ON TÄRKEÄ PERIAATE.

Englanninkielinen osio voi olla niin vanhaa asiaa kertaava, uutta asiaa esittelevä kuin soveltavakin. Tärkeää on rajata mielekkäästi se, mitä englanniksi käsittelee, ja havainnollistaa tämä perusteellisesti. **Keskeistä on ymmärtämisen tukeminen. Anna oppilaalle visuaalista, audiitiivista ja kinesteettistä tukea.** Ymmärtämistä ja kohdekieliseen opetukseen osallistumista voi tukea esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- **Käytä kehonkieltä** runsaasti: eleet ja ilmeet viestivät paljon ja toimivat myös linkkinä abstraktista konkreettiin.
- **Luokkarutiinit** aloituksissa, pari- ja ryhmätyöskentelyssä yms. luovat ennustettavuutta ja auttavat ymmärtämään. **Struktuuri** auttaa oppilasta etenemään, vaikka hän ei kaikkea ymmärtäisikään. Samalla voit ohjata oppilasta olettamaan, arvaamaan ja päättämään merkityksiä.
- Hyödynnä oppilaan taustatietoja, yleissivistystä ja elämäkokemusta. **Liitä oudompi asia tuttuun** ja tarjoa näin kehys uuden oppimiselle.
- Käytä runsaasti **visuaalista ja konkreettista havaintomateriaalia**.
- **Liitä** uusi aiemmin opittuun, **kertaa** lyhyesti ennen uutta.
- Käytä **toistoa ja variaatiota**, anna oppilaille aikaa ajatella. Saman asian esittäminen toisin, synonyymien käyttö ja joissain tapauksissa hieman hitaampi eteneminen auttavat oppilasta ymmärtämään ja seuraamaan.

- **Toista ohje** toisin sanoin. Käytä eleitä ja ilmeitä, demonstroi ja näytä.
- **Mallita**. Pyri silti viestinnälliseen luokkatilanteeseen.
- **Korjaa virheitä epäsuorasti**. Esimerkiksi väärin äännetyn sanan voi toistaa korrektissa muodossa ja toistattaa myös oppilailla. Kielellisiin virheisiin ei kannata takertua ja tehdä niistä numeroa.
- **Varioi** opetustapaa ja työtapoja. Näin tavoitat varmimmin erilaiset oppijat.
- **Seuraa oppilaiden ymmärtämisen tasoa** opetuksen aikana ja tarpeen tullen pysäytä ja selvennä tarkoittamaasi.
- **Opeta opiskelutekniikoita**. Pidä huoli oppimaan oppimisesta.
- **Kannusta, kehu ja tue**. Mitä suurempi kielellinen haaste, sitä enemmän tukea ja kannustusta oppilas tarvitsee. **Positiivinen ilmapiiri** luokassa tukee myös vieraan kielen käyttöä.

Sanaston opiskelusta

Uutta opiskeltaessa on useimmiten tärkeää tutustua tiettyyn sanastoalueeseen ennen varsinaisen asian opiskelua. **Tarkoitus ei siis ole, että oppilas arvailee parhaansa mukaan, vaan sanastoa saa ja pitää myös opettaa.** Erilaiset pelit ja leikit tukevat sanaston työstöä opiskelun alkuvaiheessa hyvin, sillä ne ovat useimmiten oppilaista motivoivia. Sähköisistä materiaaleista löytyy apuvälineitä

sanastoharjoitteluun nykyään runsaasti (esim. Quizlet, Wheel Decide, ks. [Luku 5](#) digivinkeistä opetuksen apuna). Esimerkkejä muista peleistä ja leikeistä ovat muun muassa seuraavat:

Kuva-sana-korttien (*flashcards*) käyttö

- **muisti- ja arvauspelit**
- **Kim-leikki** (Mikä kortti puuttuu tietystä joukosta?)
- Mitä korttia **ajattelen?**
- ***I spy with my little eye and I see...***
- ***Point to the ...*** à Osoita sanottua korttia.

Ääntämisen harjoittelu

- **papukaija** (*Be a parrot*): toistetaan sanoja eri tavoin (iloisesti, arvovaltaisesti, kuten oopperalaulaja...)
- Ole **kaikuni** (*Be my echo*): yhdistetään sana ja taputus, luokka matkii kaikuna opettajaa.
- Ole **megafonini** (*Be my megaphone*): opettaja kuiskaa, luokka sanoo ääneen.

Yhtenä keinona uusien sanojen ja käsitteiden opiskeluun voi käyttää **sanapilviä**. Apuvälineenä näiden tekemiseen toimii esim. sivusto [Wordle](#) (vaatii Javan) tai [Wordclouds](#). Sanapilvestä oppilaat voivat esim. ympyröidä englanninkielisistä ennakkoon tuntemansa tai kaksikielisessä pilvessä yhdistää sanan ja sen suomennoksen. Samoin sanapilven avulla voi ennustaa, mitä asioita jaksossa tullaan sisällöllisesti käsittelemään. Sanapilvi toimii myös hyvänä karttana koko jakson sisällölle ja esim. sisällön kertaamisen apuvälineenä. Esimerkkikuvassa on sanapilvi 4. luokan Pohjoismaa-jakson uusista sanoista.

Sanapilvien lisäksi toimivia opiskelun apuvälineitä ovat myös erilaiset **graphic organizer** -pohjat (ks. esim. [täältä](#); omia voi muokata esim. [täällä](#)), joiden avulla opiskeltavaa asiaa voidaan jäsentää. Näihin voi liittää myös oppimaan oppimisen elementtejä kuten alla olevassa *KWL⁹ Chart*issa.

KWL Chart

Before you begin your research, list details in the first two columns. Fill in the last column after completing your research.

Topic:		
What I know	What I want to know	What I learnt

Ohjeiden antamisesta

Kiinnitä erityistä huomiota ohjeistuksen antoon. **Selkeä ja yksinkertainen ohje** vie pitkälle. Ohje on hyvä laittaa **kirjallisena** esille ja siinä voi olla **symboleja/kuvia** tukemassa englanninkielisen tekstin ymmärtämistä. Etenkin tämä on keskeistä taito- ja taideaineiden tunneilla sekä erilaisissa pari-, ryhmä- ja projektitöissä. Alla on esimerkki ohjeistuksesta. Mieti **siirtymät** ja materiaalien jakaminen huolellisesti. Peruseriaate on, että **ohje annetaan ensin ja materiaalit otetaan esille tai jaetaan vasta tämän jälkeen**.

This is how I work!

1. Read the text with your pair.
2. Make sentences based on the story. Use 1 of the words **always, often, usually, sometimes and never** in each sentence. Write the sentences on Showbie under the title Chapter 6 Extra.
3. Practice on Quizlet. You find the right place here >

⁹ KWL = Know, Want to know, Learnt

Tarkista ennen tuntia esim. sanaston ääntäminen. Jos olet epävarma, kirjoita itsellesi perusfraasit tuntisuunnitelmaan näkyviin. Harjoittele myös niiden luontevaa ääntämistä. Huomaa, että tarkka suunnittelu ja esim. opetuskeskustelun kysymysten kirjoittaminen tuntisuunnitelmaan auttaa sinua toimimaan opettajana johdonmukaisesti ja tavoitteellisesti. Luokkakieleen liittyviä perusilmaisuja voit tarkistaa sivuilta 39–41.

Mieti etukäteen, miten haluat oppilaan reagoivan englanninkielisen opetuksen aikana. Riittääkö TPR¹⁰ -tyyppinen keholla reagointi opettajan ohjeisiin vai haluatko oppilaiden tuottavan kieltä? Jos oppilaan on tarkoitus vastata englanniksi, opettajan on mietittävä, missä muodossa asian kysyy: vastaako oppilas yksinkertaisella *yes/no* -alkuisella vastauksella, yhdellä sanalla vai haluatko rikkaampaa ilmaisua. Jos haluat runsaampaa kielellistä ilmaisua, voi tätä olla tarpeen mallittaa etukäteen ja harjoitella esim. tietyn rakenteen käyttöä ennen varsinaista tuottamisen tilannetta (ks. [Luku 1.1](#) akateemisesta kielitaidosta). **Huomaa, että tavoitteiden ja kielellisten haasteiden tulee kasvaa kielitaidon edetessä.** Isompien oppilaiden kanssa esimerkiksi tekstin työstö AB-monistein on toimiva tapa (ks. s. 88 ja [Luku 7.3](#) luokkien 5–6 tai [Luku 7.4](#) luokkien 7–9 opettamisesta).

Kieli kantaa aina mukanaan kulttuuria. **Kohdekulttuuriin liittyviä asioita onkin hyvä liittää luontevasti opetukseen aina tilaisuuden tullen.** Internetistä löytyy runsaasti vapaasti opetukseen hyödynnettäviä valmiita monistepohjia ja videoita ynnä muuta materiaalia englanniksi. Kaksikielisen opetuksen luokilla 1–6 on käytössä tunnukset sivustoille [Twinkl.fi](#) ja [Education.com](#) (kysy kirjautumisohjeet luokanlehtoriltasi). Myös monet opetustarkoituksiin tehdyt englanninkieliset kirjat ovat *photocopiable* eli niissä olevia monistepohjia saa kopioida ja vapaasti käyttää opetuksessa. Esimerkiksi tällaisten materiaalien kautta pystyy usein helposti tuomaan opetukseen myös kulttuurisisältöjen käsittelyä.

c) Tarkista suunnitelmasi: Mitä oppilas tekee?

Vaikka opettaja tarvitseekin hyvää kielitaitoa vieraskielisessä opetuksessa, ei se riitä. **Keskeisintä on, että oppilas aktivoidaan toimimaan kielen parissa.** Tarkista, että työtavallisissa ratkaisuihin käytät myös muuta kuin esittävää opetusta ja opetuskeskustelua. [Luvussa 7](#) on kuvattu ja annettu lisää esimerkkejä eri luokka-asteille sopivista työskentelymenetelmistä.

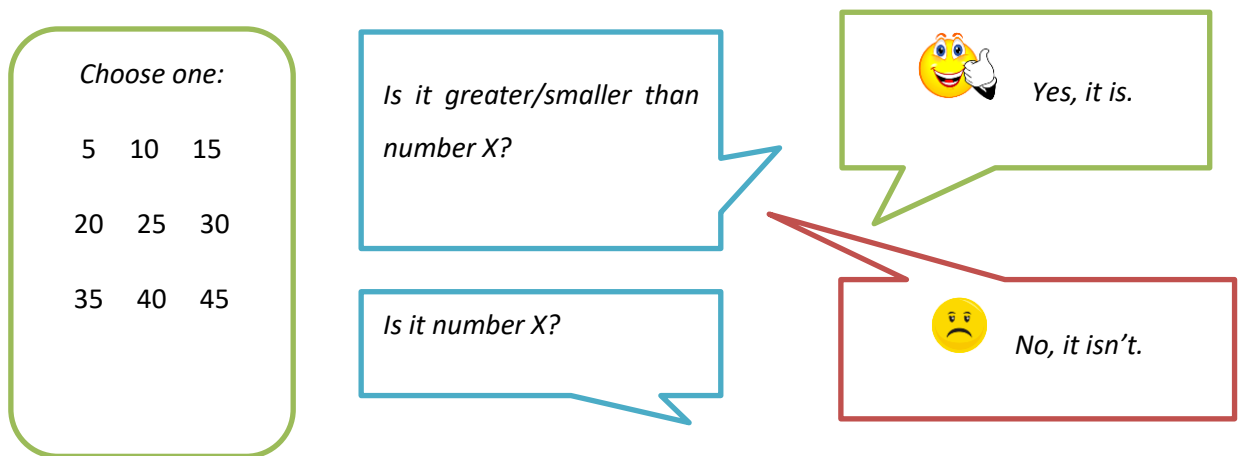
¹⁰ TPR = Total Physical Response

TPR -menetelmä yhdistää kielen (ohjeen) ja fyysisen vasteen eli oppilas toimii ohjeen mukaan, esim. ”*stand up, turn around and sit down again*” – oppilas nousee ylös, pyörittää ympäri ja istuu alas.

OPPILAS ON TUNNILLA AKTIIVISESSA ROOLISSA KIELEN TARKASTELIJANA JA TUOTTAJANA.
EI RIITÄ, ETTÄ PELKÄSTÄÄN OPETTAJA PUHUU ENGLANTIA
TAI ESITTÄÄ ENGLANNINKIELISIÄ MATERIAALEJA.

Oppilaan aktivointi voi olla sanaston ja fraasien kuoroista, valmiiksi mallitetun haastattelun harjoittelua (ks. esimerkki alla), ymmärtämisen osoittamista toiminnalla (esim. sanan ja kuvan liittäminen toisiinsa oikein) tms. Huomaathan, että mallitetussakin haastattelussa on hyvä olla **kommunikatiivinen aukko** – jokin, jota ihan oikeasti selvitetään.

Kuvio 5. Esimerkki matematiikan tuntiaktiiviteetista, jossa on kommunikatiivinen aukko

Isompien oppilaiden kanssa pystyy käyttämään myös englanninkielistä tekstiä apuna. Tällöin yhteisen sanastollisen esikäsittelyn jälkeen oppilaat voivat itse lukea tekstiä ja tehdä siihen liittyvät tehtävät. Isompien kanssa on hyvä harjoitella myös kirjoittamista ja tekstin tuottamista, mutta etenkin uudenlaisen tehtävän on kuitenkin syytä olla hyvin rajattu ja mallitettu, jotta se auttaa oppilasta tuottamaan tekstiä. Esimerkkeinä oppilasta aktivoivista ja englannin puhumista harjoittavista työtapoista voi mainita seuraavat aktiviteetit.

- **Buzz:** lukujen luetteleminen tietyllä logiikalla, esim. joka viides sanoo *buzz* luvun sijaan
- **Chains:** kuvien pohjalta 1. oppilas nimeää yhden asian, 2. ensimmäisenä sanotun ja yhden uuden jne.
- **Draw & label:** oppilaat saavat piirtää nopeasti taululle kuvan ja tämän jälkeen nimetä siihen keskeisimmät osat tai asiat

- **Pictionary** (kuva-arvuuttelut)
- **Memory games** (muistipelit)
- **Noughts and crosses** (risti-nolla)
- **juoksusanelu** variaatiot
- **haastattelut ja kyselyt** (muista tiedollinen aukko)

- **parin etsintä** tuntomerkkejä kyselemällä
- **Yes and no:** yhdeltä oppilaalta selvitetään kysellen hänen ajattelemansa, vastaaja saa vastata vain kyllä- ja ei-alkuisilla vastauksilla
- **Word web:** ajatuskartan luominen tutusta sanastosta, opettajan vihjeiden määrä voi vaihdella
- **One-minute mind map challenge:** opitusta asiasta piirretään ajatuskartta, aikaa minuutti

Lisää oppilasta aktivoivia työtapoja ja leikkejä löytyy esim. seuraavista teoksista:

- Almuth Bartl: Leikitään englanniksi (Lasten keskus)
  - *löytyy Vaski-kirjastoista, mutta ei ole enää myynnissä*
- Taina Koskela: TPR Toiminnallinen tapa oppia kieltä (Tammi)
  - *löytyy Vaski-kirjastoista, mutta ei ole enää myynnissä*
- Sari Salo: Peppu irti penkistä! Yli 150 toiminnallista ideaa innostavaan oppimiseen (PS-kustannus)
  - *saatavilla jokaisessa c-luokassa, kysy luokanlehtorilta*

Oppimisen varmistaminen aktiivisesti

Yksi tapa kerätä oppilailta palautetta heidän tunnilla oppimastaan on ns. **yhden minuutin essee**. Tässä oppilas kirjoittaa Post-it-lapulle yhden tunnilla oppimansa asian tai tiivistää opiskellun yhteen lauseeseen. Lisää vinkkejä tuntien koontien toiminnallistamiseen ja formatiiviseen arviointiin löytyy myös Kuviossa 6 olevasta noppapelipohjasta seuraavalla sivulla. Arviointiin liittyvistä asioista voit katsoa tarkemmin [Luvusta 10](#) Kielitaidon arviointi ja dokumentointi.

	1	2	3	4	5	6
1	Write a text message explaining your learning.	Create a link chain to match key words and definitions.	Draw what you have learnt today.	Tweet what you have learnt using 140 characters.	Describe your learning in the form of a rap/song/poem.	Create a storyboard/comic strip based on your learning.
2	Use the Play-Doh ¹¹ to illustrate the key words.	5-5-1: write 5 sentences based on learning, then 5 words then 1 word.	Write 5 quiz questions for somebody to answer.	Create a menu of what you have learnt today (starter, main, dessert).	Just a minute – talk about what you have learnt for 1 minute.	Use Lego to illustrate what you have learnt.
3	On the Post-it, write a sentence of what you have learnt and a question for class.	Pick three key words learnt and provide a dictionary definition for them.	Summarise your learning in 5 sentences on the mini whiteboard.	Peer assess somebody's work using success criteria/L.Os ¹² .	Create a set of anagrams with clues based on key words and descriptions	Tell me 3 things that you have learnt today.
4	Pick 5 key words from the lesson and write a question for them.	Use hexagons to link your learning from today.	Write three exam questions based on your learning today.	Using Post-Its, create dominoes of your learning.	Draw your brain and fill it with what you have learnt.	Write a Facebook status update of your learning.
5	Create a revision tool e.g. flash cards to summarise key words/definitions.	Taboo – write key words on post its and definitions on the back.	Using the paper plate explain what you have learnt today.	3 stars and a wish: 3 things you understood + 1 thing you need to improve.	Link today's learning to 3 other subjects.	Design a poster advertising your learning from the lesson.
6	Use the jigsaw connections to link and summarise your learning.	Relate three things you have learnt to three sporting practical examples.	3-4-5: tell 3 people 4 things that you have learnt today in 5 minutes.	Summarise your learning by drawing/writing on the table.	Create a paper plane and summarise learning on each part of the plane.	Create a mind map to review your learning.

Kuvio 6. Nopparuudukko oppimisen konkretisointiin ja varmistamiseen

2.1 Esimerkki 3. luokan ympäristöopin Finland-jakson kertaustunneista

Seuraavaksi saat tutustua kuvitteellisen kolmannen luokan ympäristöopin tunnin suunnitteluun ja toteutukseen. Luokka 3c on opiskellut Suomen maantietoon liittyvää jaksoa. Jakson loppupuolella oppikirjan teksteissä käsitellään Helsinkiä pääkaupunkina ja Suomea valtiona. Näiden tekstien avaamiseen ja pääkohtien opiskelemiseen englanniksi on varattu jaksossa kolme oppituntia aikaa. Katso esimerkkejä tarvittavasta käsitteistöstä sivulta 31.

Varsinainen opiskeltava teksti on oppilaiden suomenkielisessä oppikirjassa. Se toimi pohjana opettajan tekemässä englanninkielisessä tietovisassa, jonka yksinkertaisen tekstin oli tavoitteena aueta jokaiselle viimeistään toisella opetuskerralla. Opetuksen suunnittelu lähti liikkeelle ajatuksesta painottaa ennakoivan tuen merkitystä opetuksessa. Tietovisan tekstin muokattiin alun alkaen sellaiseksi, että muutamia yksittäisiä sanoja lukuun ottamatta tekstin tulisi aueta oppilaille ilman ennakkoon juuri tätä

¹¹ Play-Doh on muovailuvahamerkki.

¹² L.O. = *learning objective*, oppimistavoite

varten opiskeltua sanastoa. Lisäksi tietovisan ensimmäisellä käsittelykerralla tukena oli niin opettajan ääneen lukeminen kuin ryhmän toiminta vastaamistilanteessa.

Englanninkielistä osuutta suunniteltaessa, on tuntisuunnitelmassa oltava opetettavan asian ydinkäsitteet suomeksi ja englanniksi sekä kielelliset tavoitteet myös englannin kielen osalta. Lisäksi tuntisuunnitelmasta on käytävä selkeästi ilmi se, mikä on tunnin englanninkielinen osuus. Ks. esimerkkisuunnitelman punaisella merkityt kohdat alla.

Oppiaine: Ympäristöoppi
Tunnin ajankohta (pvm, klo):

TUNNIN AIHE

kpl 25 Suomen pääkaupunki on Helsinki

MITÄ - Tunnin ydinkäsitteet (oppisisällön uudet opittavat sanat/käsitteet)

a Finn - suomalainen
a republic - tasavalta
a president - presidentti
Independence Day - itsenäisyyspäivä
independent - itsenäinen
currency - rahayksikkö, valuutta
a language - kieli
official - virallinen
Finnish - suomen kieli
Swedish - ruotsin kieli
a capital (city) - pääkaupunki

Oppitunnin oppimistavoitteet, jossa on punaisella englannin kieleen liittyvät tavoitteet.

MIKSI - Tunnin oppimistavoitteet

- tiedolliset tavoitteet:
 T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen:
Oppilas oppii, että Helsinki on Suomen pääkaupunki.
Oppilas tutustuu Helsingin nähtävyyksiin.
- taidolliset tavoitteet:
Oppilas tutustuu tulevaan ympäristöopin tietotekstin sisältöön jo ennakkoon englanniksi.
Oppilas harjoittelee englanninkielisen tiedon soveltamista.
 T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geometiataitoja: *Oppilas osaa sijoittaa Helsingin Suomen kartalle.*
 T10 tarjota oppilaille mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan: *Oppilas vastaa tietovisaan ryhmänsä kanssa*
- kielelliset tavoitteet:
Oppilas tutustuu tietotekstin käsitteisiin englanniksi tietovisan avulla, ennen tekstin varsinaista suomenkielistä käsittelyä.
Oppilas käyttää synonyymeja uusien sanojen merkityksen tukena ja luo näin yhteyksiä jo opittuun (esim. money – currency).
Oppilas harjoittelee läksynä uuden sanaston ja termit.
- sosiaaliset tavoitteet:
 Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimista ja vuorovaikutustaitoja

Oppitunnin (kaksoistunti) sisältö, jossa on punaisella merkitty tunnin englanninkielinen osuus.

Milloin - Tunnin kulku ja ajoitusuunnitelma (min)	Mitä - Opetus- ja oppimisprosessin kuvaus	Miten - Työtavat (monipuoliset tavoitteenmukaiset työtavat mm. yksilö-, pari-, ryhmä- ja kiertopistetyöskentely, opetuskeskustelu, toiminnallisuus)	Havainnollistaminen, opetusvälineet ja materiaalit (esim. taulutyö, sähköiset oppimismateriaalit ja -välineet, oppikirja, oppimisvälineet ja -pelit)	Mitä ja milloin - Oppimisympäristön organisointi (opettajan ja oppilaan)
tunnin aloitus ja motivointi 10 min	Tunnin aloitusrutiinit Morning routines Oppitunnin kulku ja tavoitteet Visit Helsinki-videosta 3min pätkä, ennen katselua: "Do you know which city in Finland this is? Have you ever visited Helsinki? What places do you recognize?"	Opettajajohtoinen opetuskeskustelu	Näytöllä tunnin kulku ja tavoitteet Opettajalla video valmiina.	Oppilaat omilla paikoillaan.
opetus 15 min	Tietovisa Suomesta ja Helsingistä. A Quiz about Finland	Ryhmätyöskentely	Tietovisan PowerPoint. Oppilaat vastaavat paperille tai valkotauluille ryhmissä. Taululle vastausaika (=1min) näkyviin.	Oppilaat opettajan päättämässä ryhmissä. Siirtymät ohjeistetusti.
työskentely 10 min	Tarkistetaan ryhmien vastaukset in English. Käydään läpi oppikirjan kappale, käsittely kielitietoisin menetelmin.	opettajajohtoinen opetuskeskustelu	Tietovisan PP oikeat vastaukset	Oppilaat samoissa ryhmissä.

Opetuksen eteneminen kahdella opetuskerralla

1. opetuskerta/kaksoistunti (90 min.)

2. Tietovisa opettajan johdolla (s. 30)

- Kysymykset toistetaan opettajan perässä; opettaja auttaa synonyymeilla hankalampien sanojen ymmärtämisessä, esim. *currency = money*.

3. Oppilaat vastaavat ryhmissä neuvotellen paperille.

4. Lopuksi tarkastetaan yhdessä (ks. sivulla 31 oleva PP-esitys ja esimerkkidian tarkistuskäsittely) ja jaetaan pisteet.

5. Oppikirjan teksti ja tehtävät suomeksi toistavat pitkälti englanniksi esitettyä materiaalia.

- suomenkielisten käsitteiden kokoaminen
- tehtävät työkirjasta Helsingin karttaan ja Suomen karttaan liittyviä

6. Yhteinen koonta suomeksi

- karttatehtävän tarkistaminen (Helsingin nähtävyydet)
- suomenkielisen käsitteistön varmentaminen

7. Läksyksi suomenkielinen teksti oppikirjasta, suomenkielinen monistetehtävä ja englanninkielinen sanasto (ks. s. 33)

Quiz of Finland (Power Point)

1	2 Finland is a country in Northern... • Asia • Africa • Australia • Antarctica • Europe • Northern America • Southern America	3 There are ___ million Finns living in Finland. • 1.5 • 2.5 • 3.5 • 4.5 • 5.5 • 6.5 • 7.5 • 8.5
4 Finland is a republic. • We have a king. • We have a queen. • We have a president.	5 Finland is an independent country. Our Independence Day is on... • the 6th of January • the 6th of May • the 6th of September • the 6th of December	6 Finland became independent in... • 1817 • 1897 • 1917 • 1971 • 1997 • 2007
7 The currency of Finland is... • Finnish markka • euro • pound • dollar	8 The official languages in Finland are... • English • Swedish • Russian • Finnish • French • German	9 The capital of Finland is... • Turku • Tampere • Helsinki • Jyväskylä • Joensuu • Oulu • Rovaniemi

Tarkastuskäsittely tapahtuu esimerkiksi näin viimeisessä diassa:

The capital city of Finland is Helsinki.

- Tutkitaan dokumenttikameran avulla oppikirjan kuvia Helsingin nähtävyyksistä.
- Nimetään rakennuksia ja niiden tunnusmerkkejä, esim. *What building is this?* à *It's a church.* [rakennusten nimitykset ja esim. värit osataan ennestään]
- Katsotaan video Helsingin nähtävyyksistä; tehtävänä ympyröidä oppikirjan listasta näkemänsä.
- Suoritetaan yhteinen tarkastus ja esiin tulleiden paikkojen nimien ja tunnusmerkkien kertaus englanniksi.

Quiz of Finland oikeat vastaukset

1	2 Finland is a country in Northern Europe.	3 There are 5.5 million Finns living in Finland.
4 Finland is a republic. • We don't have a king or a queen. • We have a president.	5 Finland is an independent country Our Independence Day is on the 6th of December.	6 Finland became independent in 1917. Finland is now 100 years old.
7 The currency of Finland is euro.	8 The official languages in Finland are Finnish and Swedish. Hyvää huomenta! God morgon!	9 The capital of Finland is Helsinki

Vocabulary for the Finland Unit

Oppilaiden on tarkoitus oppia ja osata seuraavan sivun avainkäsitteet ylä- ja alakäsitteineen. Ne on kirjattu sekä jakso- että tuntisuunnitelmiin ja niitä on käytetty sekä tietovisassa että opetuskeskusteluissa. On huomattava, että **avainkäsitteet on tarkoitus osata molemmilla kielillä.**

- *a country* - maa, valtio
- *a continent* - maanosa
  - Asia* - Aasia
  - Africa* - Afrikka
  - Australia* - Australia
  - Antarctica* – Antarktis, Etelämanner
  - Europe* - Eurooppa
  - North America* - Pohjois-Amerikka
  - South America* - Etelä-Amerikka
- *an ocean* - valtameri
  - the Atlantic Ocean* – Atlantti, Atlantin valtameri
  - the Pacific Ocean* - Tyynimeri
  - the Indian Ocean* - Intian valtameri
- *a sea* - meri
  - The Baltic Sea* - Itämeri

- *a point of compass* - ilmansuunta
  - north* - pohjoinen
  - east* - itä
  - south* - etelä
  - west* - länsi
  - northeast* - koillinen
  - southeast* - kaakko
  - southwest* - lounas
  - northwest* - luode
- *a Finn* - suomalainen
- *a republic* - tasavalta
- *a president* - presidentti
- *Independence Day* - itsenäisyyspäivä
- *independent* - itsenäinen
- *currency* - rahayksikkö, valuutta
- *a language* - kieli
- *official* - virallinen
- *Finnish* - suomen kieli
- *Swedish* - ruotsin kieli
- *a capital (city)* - pääkaupunki

2. opetuskerta/yksi oppitunti (45 min.)

1. Suomen kartan tutkiminen

- Oppilaat näyttävät luokan isolta kartalta opettajan pyytämiä asioita.
- Kertaa koko jaksoa, esim. *Show me the sea that borders Finland. Show me the capital city of Finland.*

2. Quiz of Finland

- Tietovisan vaihtoehtokysymykset on monistettu lapsille ja jokainen vastaa visaan nyt itsenäisesti.
- Tarkastettaessa yksi oppilas klikkaa oikeat vastaukset esille Power Pointista ja samalla kootaan yhdessä luokan sivutaululle **Country Fact File Finland** (luokan sivutaululla *Words of the week; Fact File* on aloitettu jo aiemmin, nyt lisätään uusimmat).

3. Koekertausta

- Oppilaille annetaan koeohjeistus.

- Koko jakson aikana käytettyjen *graphic organizers* -pohjia käytetään kertauksen apuvälineinä.

4. The sights of Helsinki

- Tunnin lopuksi kootaan oppilaiden ehdotusten pohjalta lista Helsingin nähtävyyksistä diagrammipohjaan.
- Oppilaat kiertävät luokassa haastattelemassa toisiaan englanniksi ja täyttävät samalla diagrammipohjansa, esim. *Have you visited Linnanmäki?* → *Yes, I have. / No, I haven't.*
- Lopuksi katsotaan yhdessä, missä kohteessa luokka on käynyt eniten.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 2 OPPITUNTIEN SUUNNITTELU

- ✓ Oppitunnin suunnittelun lähtökohdat ovat a) tutustuminen luokan kielellisiin rutiineihin, b) englanninkielisen tuntiosion ja havainnollistamiskeinojen suunnittelu ja c) oppilaan toiminnallisuuden varmistaminen.
- ✓ Varmista, että **osaat opetettavan oppisisällön lisäksi myös tarvittavat termit ja fraasit** itse
- ✓ **Tuntisuunnitelmassa** on oltava oppitunnin **ydinkäsitteet** sekä selkeä **englanninkielinen osio** suunniteltuna.
- ✓ Englanninkielinen osuus pidetään lähtökohtaisesti kokonaan englanniksi ja vältetään kääntämistä.

3. MATERIAALIT JA HAVAINNOLLISTAMINEN

Mona Reku¹³

Kaksikielisessä opetuksessa on keskeistä huomioida, että oppilas toimii kahdessa roolissa:

- *kielen ja sisällön oppija* ja
- kielen **käyttäjä**.

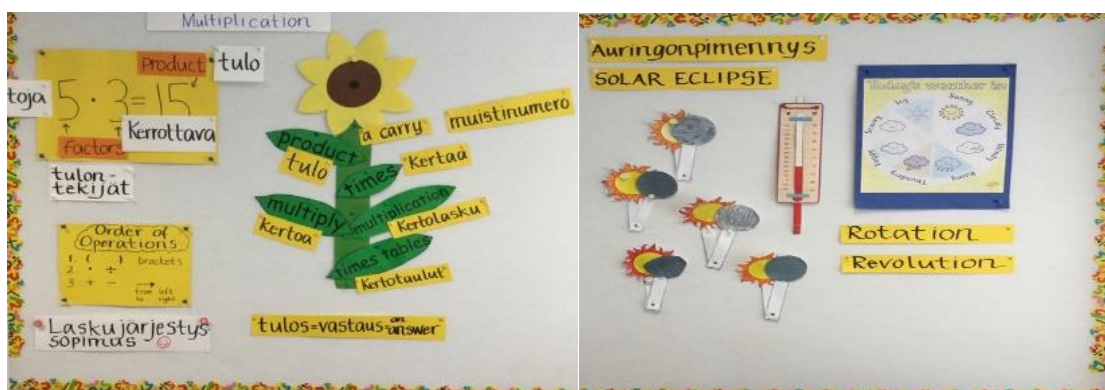
Oppimistilanteissa tulee pyrkiä luomaan oppilaille mahdollisuuksia osallistua ja käyttää kieltä eri luokka-asteille asetettujen tavoitetasojen mukaisesti (ks. s. 7).

OPISKELUN JA OPPIMISEN POLUN ALUSTA LÄHTIEN LUODaan AUTENTTISIA KIELENKÄYTTÖTILANTEITA, JOISSA OPPIJAN VÄHÄINENKIN KIELITAITO SAADAAN AKTIVOITUA TUKEMAAN JA EDESAUTTAMAAN SEKÄ KIELEN ETTÄ SISÄLLÖN OPPIMISTA.

Riippuen kaksikielisen opetuksen kulloisestakin luokka-asteikohtaisesta tavoitetasosta, tulee opettajan pohtia ja suunnitella, millaiset opettamisen strategiat milloinkin tukevat sekä *kielen* että *sisällön* oppimista. Kaksikielisessä opetuksessa erilaisten **konkreettisten materiaalien ja havainnollistamisen** merkitys muodostuvat keskeiseksi (ks. myös [Luku 5](#) digivinkeistä ja [Luku 7](#) eri luokka-asteiden opettamisesta). On tärkeää suunnitella ja luoda kokonaisvaltaista oppimista tukeva **englanninkielinen oppimisympäristö**, jota käytetään ohjatusti ja monipuolisesti.

Oppimisympäristö mahdollistaa kohdekielisen **kielisyötteen saatavuuden ja käytön** erilaisissa oppimistilanteissa. Oppimisympäristöstä voi löytyä esimerkiksi:

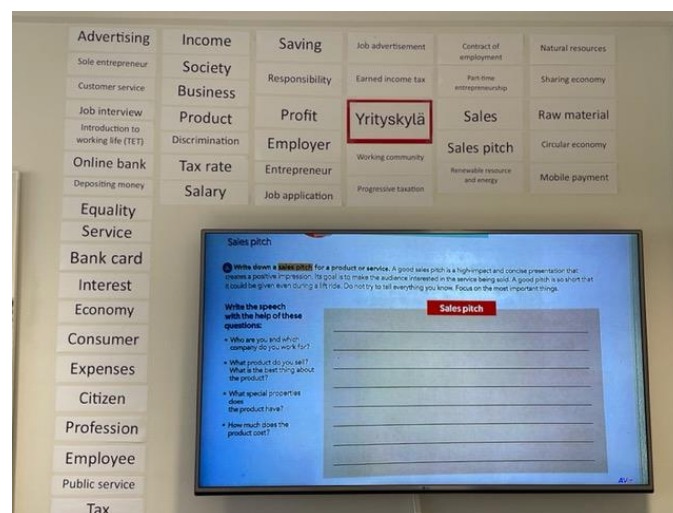
- kouluarjen rutiineihin liittyvää sanastoa ja tuttua fraseologiaa (luokat 1–2),
- tiedonalakohtaista terminologiaa ja ilmauksia (luokat 3–4) sekä
- tavoitetasojen mukaisesti myös haastavampaa kielellistä ja sisällöllistä materiaalia (luokat 5–6)

¹³ Tämä luku perustuu osittain Tuija Niemen aikaisempaan opasversioon kirjoittamaan tekstiin.

Aivan oppimispolun alussa toimii **visuaalinen materiaali**, kuten edellisissä kuvissa, tärkeänä kielen ja sisällön oppimisen tukena. Se mahdollistaa ja tukee oppilaan aktivoitumista kielen käyttäjäksi. Sen merkitys koulupolun edetessä ei kuitenkaan vähene, mutta sen muoto saattaa muuttua (kuten seuraavassa kuudesluokkalaisten oppimisympäristössä). Visuaalisen oppimisympäristön selkeyteen, esteettisyyteen ja tavoitteelliseen käytettävyyteen tulee kiinnittää huomio.

Oppimisympäristön tulee olla strukturoitu (mm. värien käyttö, kuvat, otsikointi, tiedon luokittelu, ajatuskartat/käsitekartat). Oppimisympäristöä **tulee myös päivittää säännöllisesti** uusien aiheiden ja teemojen mukaisesti; myös ennakkoiden. Tämä tarkoittaa, että kun uusi aihe aloitetaan, löytyy oppimisympäristöstä jo valmiiksi oppimisen prosessia tukevaa sekä sisällöllistä että kielellistä syötettä. Tällöin oppilaat motivoituvat ja aktivoituvat oppimisprosessin alusta lähtien käyttämään oppimisympäristöään. Näin jokaisella on mahdollisuus päästä mukaan ja samalla tuntea onnistumisia ja osaamista.

Oppimisympäristö on läsnä koko ajan. Tämän lisäksi opetuksessa ja oppimisessa käytetään paljon muuta materiaalia ja havainnollistamisen keinoja. Materiaalia valittaessa tai sitä tuotettaessa, on hyvä tukeutua tuttuun elementtiin. Esimerkiksi lauluista, toiminnallisista liikunta- ja laululeikeistä ja klassikkosaduista voidaan valita materiaalia opetukseen. Uusi sanasto voidaan opettaa tutun työtavan avulla (mm. muistipeli). **Tutusta uuteen eteneminen** auttaa oppilasta aktivoimaan tarvitsemiaan skeemoja.

Kuten oppimisympäristön tulee myös **kirjallisen materiaalin olla strukturoitua**. Tehtävät tulee pohtia ja suunnitella tavoitteiden mukaisesti ja niin, että jokainen pääsee tehtävissä alkuun. **Oppijat tulee ohjata tehtävien pariin ja mallittaa tehtävien teko**; huomioidaan tiedonalakohtainen sanasto, selvennetään oppiaineelle tyypillinen ohjeistus ja tuodaan esille tiedonalakohtaiset rakenteet. Oppilaita tulee ohjata mallittain siihen, miten hänen esim. oletetaan vastaavan, mitä sanastoa

käyttäen ja millaisin rakentein. Oppilaan tulee myös tietää, mistä apua saa ja mistä tukea löytyy (mm. oppimisympäristö). Kirjalliset tehtävät kannattaa aloittaa helpoilla ja tutuilla tehtävämalleilla ja edetä haastavampiin taitoihin.

Kaksikielisessä opetuksessa opettaja joutuu suunnittelemaan ja laatimaan paljon omaa kirjallista ja havainnollistavaa materiaalia. Myös **valmista englanninkielistä materiaalia** löytyy esimerkiksi joidenkin oppiaineiden osalta (mm. matematiikka, ympäristöoppi). Myös valmiiden materiaalien osalta tulee toimia, kuten edellä kuvattiin eli mallittaen ja ohjaten.

Eri kustantajilta löytyy pieniä **lukemistokirjoja, joiden vaatiman kielitaidon taso on osoitettu kirjan lukijalle Eurooppalaisen viitekehyksen mukaan**. Näistä kirjoista löytyy niin tarina- kuin tietotekstejä. Näitä ja muita tekstejä käytettäessä on pohdittava ja suunniteltava, miten tekstiä ennakoidaan ja työstetään ennen lukemista, millaisia tarkkailutehtäviä annetaan, mitä tehtäviä tehdään tekstin lukemisen aikana ja miten tekstiä työstetään lukemisen jälkeen. Myös **kirjastojen** antiin kannattaa tutustua. Seuraavissa tekstikentissä on esimerkkejä eri vaiheisiin sopivista työtavoista:

Ennen tekstin lukemista

- sanaston opettelu ja sanapäättely
- otsikon ja ensimmäisen lauseen tutkiminen
- otsikosta ennustaminen, tarinan juonen ennustaminen
- kuvien lukeminen ja mahdollinen järjestäminen
- lukijan kysymykset

Lukemisen aikana

- mallilukeminen
- tekstin silmäily ja skannaaminen
- yksityiskohtainen lukeminen
- taukopaikka
- tiivistäminen
- siksak-lukeminen

Lukemisen jälkeen

- totta/tarua -kysymykset
- aukkotehtävät
- tekstikartta
- tekstin tai sen lopun uudistaminen
- dramatisointi
- *Wanted*-julisteet tekstin henkilöistä
- sarjakuvan tekeminen tekstin pohjalta

Opetusta suunnitellessaan ja valmistellessaan on opettajan hyvä pitää mielessä, että oppijat ovat erilaisia. Kaksikielisessä opetuksessa myös oppilaskohtaisissa kielitaidon tasoissa on eroja ja vaihtelevuutta luokka-asteiden sisällä. Usein myös yksittäisen oppijan kielitaidon osa-alueiden välillä on eroavaisuuksia, esimerkiksi puhumisen taitotaso voi olla korkeampi kuin lukemisen. Useat oppijat voivat näin ollen hyötyä **kohdekielisen tekstin kuulemisesta**, joten tekstin lukeminen ääneen on suositeltavaa. Tätä ei kuitenkaan tarvitse tehdä kokonaan opettajajohtoisesti, vaan oppilaat voivat lukea myös sorinalukuna, pareittain/ryhmissä tai käyttää tietoteknisiä sovelluksia apunaan (mm. Epic Reading for Kids –sovelluksen ‘Read to Me’ -kirjat). Tukea tarvitseville oppilaille joko opettajan lukema tai sovelluksen kautta valmiiksi luettu materiaali on tärkeä eriyttävä tukitoimi kehittämään ja vahvistamaan esim. lukemisen osa-aluetta. Tämän avulla tukea saavat samalla kielitaidon muutkin osa-alueet (mm. kuullun ymmärtäminen, sanasto, oikeinkirjoitus). Ei sovi unohtaa, että näin erityisesti opiskeltava sisältöaines tulee saavutettavammaksi yhtä lailla kaikille.

Monilukutaitoa kehitettäessä on prosessinomainen käsittely hyvä huomioida myös esim. videoiden katselun yhteydessä. Ennen katselua aktivoidaan ennakkotietoja, katselun ajaksi on toimivaa antaa rajattu havainnointitehtävä tai tarkkailukysymyksiä, -tehtäviä ja lopuksi katsottu puretaan ja työstetään yhdessä.

Lopuksi materiaalien valinnassa ja valmistelussa sekä havainnollistamisen eri keinoissa on hyvä pitää mielessä alla olevat kaksi periaatetta – hyvin valittu materiaali huolella oppilaiden kanssa työstettynä tukee sekä sisällön että kielen oppimista tehokkaasti oppilasta samalla motivoiden, aktivoiden ja osallistaen.

‘Start small and less is more.’

*****

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 2 MATERIAALIT JA HAVAINNOLLISTAMINEN

- ✓ Kaksikielisessä opetuksessa oppilas on *kielen ja sisällön oppija* sekä *kielen käyttäjä*.
- ✓ Strukturoitu **oppimisympäristö** tukee kaksikielistä opiskelua.
- ✓ Oppija tulee ohjata tavoitteellisesti laadittuihin kirjallisiin tehtäviin **ohjaten ja mallittaen**.
- ✓ **Opettajan laatimat ja laadukkaat valmiit materiaalit** tukevat sekä kielen että sisällön opiskelua.

4. LUOKKAKIELI

Taina Wewer¹⁴

Tässä luvussa tarkastellaan yleisesti oppitunneilla käytettävää englannin kieltä sekä opettajan että oppilaan näkökulmasta. Huomio on kuitenkin enemmän siinä, minkälaista kieltä opettaja käyttää oppitunnilla ja mahdollistaa esimerkiksi kysymyksillä oppilaille tilaisuuksia käyttää kieltä. Oppilas on oppitunnilla keskiössä aktiivisena kielen käyttäjänä. Opettajan tehtävä on järjestää ikäkaudelle sopivaa ja oppiaineen sisällönoppimista tukevaa englannin kielen syötettä, mallittaa kielen käyttöä sekä suunnitella aktiviteetteja ja luoda tilanteita, joissa oppilas käyttää opittua sanastoa ja fraaseja, soveltaa kielitietoaan ja -taitoaan sekä viestii erilaisin tavoin erilaisissa kokoonpanoissa eri ihmisille.

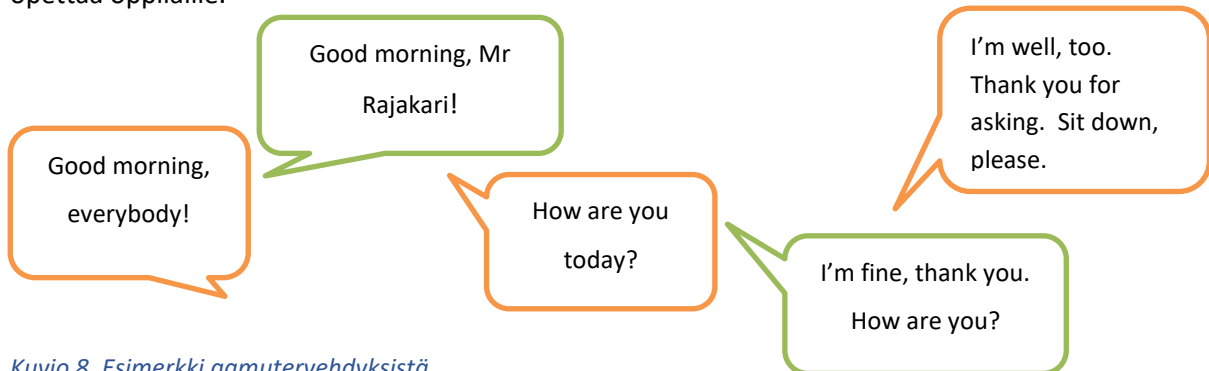
Oppitunneilla voidaan erottaa akateeminen oppiaineiden ja opiskelun kieli (ks. [Luku 1.1](#)), arkielämän sosiaalinen kieli, jota opiskellaan myös perinteisillä englannin tunneilla ja luokkakieli, jota käytetään mm. ohjeiden antoon, tunnin organisointiin, oppilaiden huomion kiinnittämiseen, siirtymissä jne. Erityisesti **englanninkielisiin rutiineihin ja luokkakieleen** kannattaa kiinnittää **huomiota observointiviikolla**. Lehtorit kertovat myös omista käytänteistään alkuohjauksessa. Kaksikielisen opetuksen tunteja seuraamalla opiskelija saa myös käsityksen siitä, **millä tasolla oppilaiden akateeminen kielitaito on**. Tästä opetusharjoittelija jatkaa.

Kuvio 7. Luokahuoneen eri kielen käyttötarkoitukset

¹⁴ Tämä luku pohjautuu osin Maria Broholmin ja Helinä Rahmanin aikaisempaan opasversioon kirjoittamiin lukuihin.

Opetusharjoittelijan tehtävä on päättää ennen ensimmäistä oppituntia, **miten** häntä **puhutellaan** englanniksi tervehdyksessä ja kuulumisten vaihdossa. Kieli kantaa kulttuuria, johon kohteliaisuussäännötkin kuuluvat. Anglo-amerikkalaisessa ja englanninkielisessä kontekstissa aina korrekti tapa on käyttää yhdistelmää *Mrs / Ms / Mr* ja sukunimi, kuten alla olevassa esimerkissäkin (Kuvio 8). Brittikouluissa naisopettajaa voidaan puhutella *Miss* -nimikkeellä ilman sukunimeä ja iästä tai siviilisäädystä riippumatta. *Teacher*-puhutteluakin kuulee. Norssissa on kuultu myös vähemmän formaalimpaa puhuttelua *Ms / Mr* ja etunimi. Mikä vaihtoehto valitaankin, se pitää kommunikoida ja opettaa oppilaille.

Kuvio 8. Esimerkki aamutervehdyksistä

Luokkakieli ohjaa oppilaita ja organisoii oppituntia, harjoitteita ja muita toimintoja. Luokkakieleen saa varmuutta seuraamalla luokassa jo käytössä olevia ohjeistuksia ja harjoittelemalla fraaseja etukäteen. Virheetön ja täydellinen ei tarvitse olla, mutta **pitää muistaa rekisteri** (tilanteeseen eli kouluun ja lapsille sovelias kieli). Luokkakieleen liittyviä perusilmaisuja voi tarkistaa esim. seuraavista lähteistä:

- Glyn Hughes, Josephine Moate & Tiina Raatikainen: ETC: English teaching companion: classroom management in English
- [Classroom English Phrases](#)

Seuraavien sivujen tekstikentistä löytyy eri tilanteisiin monta erilaista ilmaisua.

Tunnin aloitus

- *Hurry up now.*
- *Take off your coat.*
- *Let me introduce myself.*
- *I'm your science teacher for the next 4 weeks.*
- *Let's see if everybody is here.*
- *Try not to be late next time.*
- *It's time to start.*
- *Put your things away, please.*
- *Let's get started.*
- *Are you ready?*
- *Is everybody seated and calm?*

Tunnin pitäminen ja siirtymät

- *Let's move on. We'll do another exercise.*
- *You have five minutes to finish.*
- *OK. You can start.*
- *First, have a look at this text. Next... Last...*
- *Where are you up to?*
- *Any problems?*
- *Have you finished?*
- *OK, everybody. Two more minutes.*
- *We'll have a break now.*
- *Let's continue.*
- *Pay attention, this is important.*
- *Carry on with your work.*

Tunnin lopettaminen

- *It's time to finish now.*
- *Finish off exercise B at home.*
- *For your homework...*
- *There will be a test on this.*
- *Today we have practiced...*
- *It's time to stop.*
- *See you all again on Tuesday.*
- *Go out quietly.*
- *Open the window, please.*
- *Whose book is this?*
- *Tidy up.*
- *Pack your books and pencil cases.*
- *You have 5 minutes time until recess.*

Oppilaiden ohjaaminen ja aktivointi

- *Can you see well?*
- *Is that better?*
- *Has everybody got a pencil?*
- *In turns, please.*
- *Who's next?*
- *Your turn.*
- *Who would like to do this?*
- *Any volunteers?*
- *Work in pairs, please.*
- *Work on your own, please.*
- *Join this group, please.*
- *Thank you for your help.*

Vahvistaminen ja kannustaminen

- *That's right.*
- *You've got the idea.*
- *Excellent.*
- *Well done.*
- *Any other ideas?*
- *You're almost there.*
- *Have another try.*
- *Think about it again.*
- *There's no need to hurry.*
- *That's much better.*
- *Keep up the good work.*
- *I'm glad you're working so well today.*

Oppilaiden ohjaaminen

- *Come out here and face the class.*
- *Return to your own seat, please.*
- *Let's see what you have been working on.*
- *Take out your homework, please.*
- *We need to move the desks around for this lesson.*
- *Please, make sure the desks are all in line.*
- *Tidy up the tables/desks.*
- *Move over here, please.*

Huomion kiinnittäminen*

- *Stop talking now. Be quiet, please.*
- *Listen to me, please.*
- *Stay where you are.*
- *Everybody, turn this way for a moment.*
- *Stop what you are doing and look at me.*
- *Listen so that you know what to do.*
- *Please raise your hand when you need any help.*
- *One, two, three, look at me.*

* Katso myös Taulukko 7 seuraavalla sivulla.

Luokan hallinta

- *What's happening over here?*
- *That's enough of that.*
- *Concentrate on your own work, please.*
- *No copying from your neighbor.*
- *Please, ask me if you have any problems.*
- *You can't say that.*
- *Stop that, please.*
- *You cannot do that.*
- *Please don't talk.*
- *Please respect everyone's right to peaceful work.*
- *Keep your voices down.*

Jakaminen ja kerääminen

- Pass the handouts around, please.
- Take one and pass them on.
- One each.
- You don't need to hand them in.
- Keep it to yourself for a moment.
- There's only one dictionary for each group.
- Has everybody got a copy?
- Make sure you bring it on Friday.
- Collect the sheets up.
- Hand in your papers as you leave.

Kirjatyöskentely ja tehtävät

- Take out your math books, please.
- Open your books at page 21.
- You'll find the exercise on page 11.
- Look at the diagram on page 34.
- We are on page 65.
- I want you to do exercise 7A.
- Do the exercise in your notebooks.
- Let's go through this exercise together.
- Follow the text.
- Concentrate on neater handwriting.

Hauskoja ja oppilaita osallistavia tapoja keskeyttää työ, koota oppilaiden huomio ja valmistaa siirtymiin ovat alla olevassa taulukossa luetellut **huomiohuudot**, joissa opettaja aloittaa ja oppilaat vastaavat. Nämä sopivat kaikenikäisille. Ne täytyy tietysti harjoitella oppilaiden kanssa, mutta omaksutaan nopeasti. Netistä tällaisia löytyy paljon lisää erilaisiin tarkoituksiin esimerkiksi hakusanoilla *classroom callbacks*, *attention grabbers*, *classroom call and responses*.

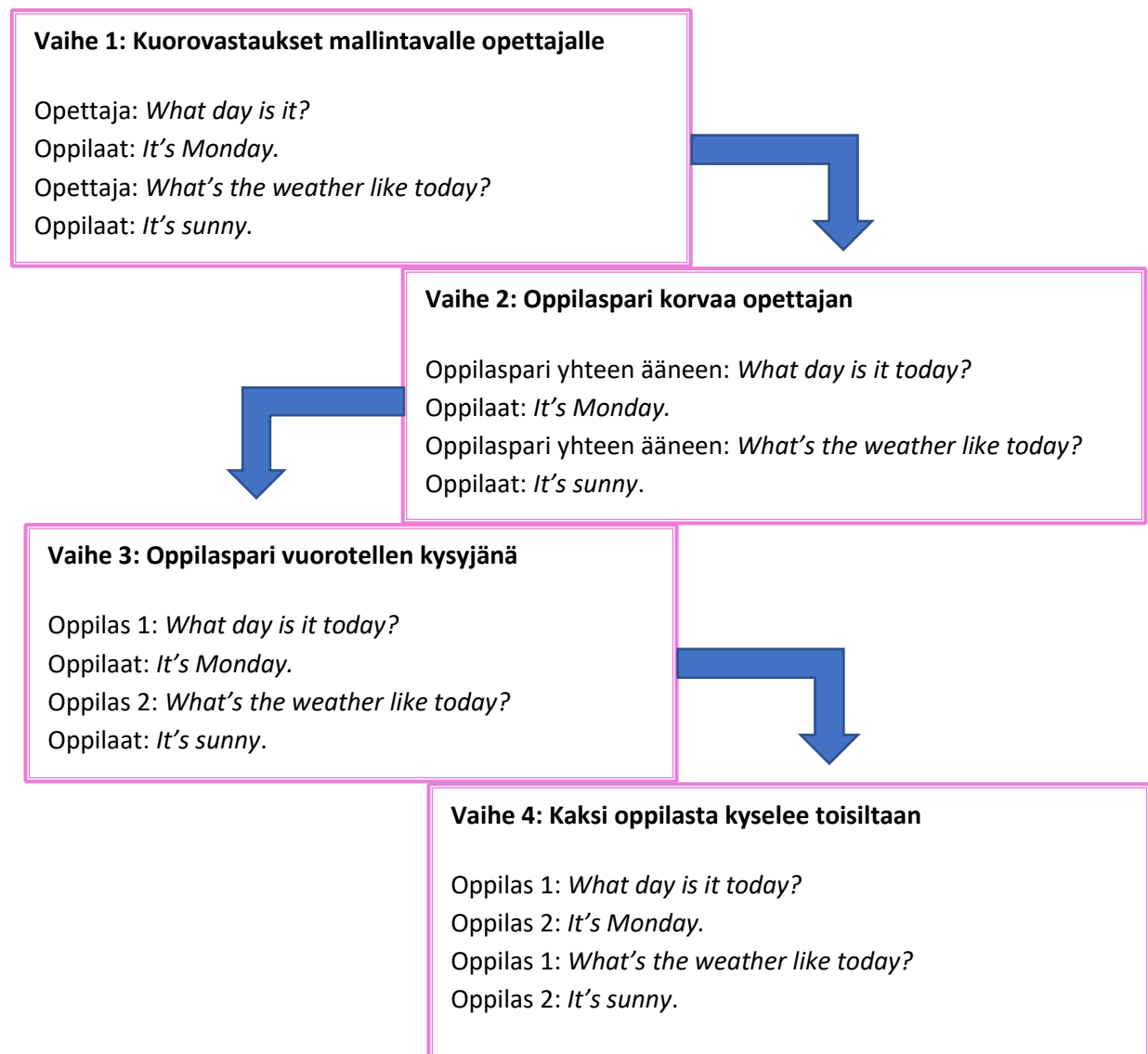

Taulukko 7. Englanninkielisiä attention grabbers ja call-out -esimerkkejä

Teacher	Children
Class, class, class! (voidaan toistaa kuiskaten uudelleen)	<i>Yes, yes, yes!</i> (oppilaat toistavat kuiskaten)
Hocus pocus!	<i>Everybody focus!</i>
Macaroni and cheese!	<i>Everybody freeze!</i>
(One, two, three!) Eyes on me!	<i>(One, two, three!) Eyes on you!</i>
Where's your pencil? (notebook, glue stick, eraser, ...)	<i>My pencil up, up, up! My pencil down, down, down!</i> (opp. nostaa ja laskee kysytyn tarvikkeen).
Back to the teacher, back to the lesson!	---
One, two three!	Oppilaat taputtavat kolme kertaa rytmissä.
Scooby Doo!	<i>Where are you?</i>
Hands on top! (kädet pään päälle)	<i>It's time to stop.</i> (kädet pään päälle)
Pop, pop, pop!	<i>Time to stop!</i>

4.1 Opettajan rooli ja kielenkäyttö

Opettaja on mentori, tehtävien manageri, tarpeiden analysoija, neuvonantaja ja palautteen antaja. Opettaja luo luokkaan oppimisympäristön, missä tavoitteellinen viestinnällinen vieraan kielen käyttö onnistuu. Oppimisympäristön tulisi olla turvallinen, vuorovaikutteinen, havainnollistava, visuaalinen, ajattelutaitoja tukeva sekä ennen kaikkea vieraan kielen käyttöön motivoiva. Opettaja valitsee ja muokkaa oppilaalle sopivan materiaalin kielenkäyttötilanteisiin. Opetuksessa käytettävä materiaali on viestinnällistä kielenkäyttöä tukevaa ja tehtäväpohjaista. Tehtävät ovat opetettaviin asiasisältöihin ja luokkahuoneen ulkopuolisen elämän kielenkäyttötilanteisiin liittyviä ja oppilaan elämänpiirin kannalta mielekkäitä. Jo ensimmäiseltä luokalta lähtien harjoitellaan luokkatasolle sopivia esim. paritehtäviä, jotka vaikeutuvat vähitellen. Alla olevassa esimerkissä harjoitellaan ympäristöopin sisältöjä (aika, sää) luokilla 1–2. **Varsinkin ylemmillä luokilla opettaja puhuu vähemmän ja kuuntelee enemmän.**

Kuvio 9. Vuorovaikutteinen mallittaminen, jossa puhe siirtyy vaiheittain opettajalta oppilaille.

Opettajan kielenkäyttö on malli, myös ääntämisessä. Selvitä siis sanojen ääntäminen (esim. nettihaku *'triangle pronunciation'*). Opettajan tavoitteena on saada oman puheensa avulla oppilaat puhumaan vieraalla kielellä kunkin luokkatason tavoitteiden mukaan. Ei riitä, että opettaja vain puhuu vierasta kieltä oppitunnilla. Eri luokka-asteilla on tietyt painotukset eri oppiaineissa ja akateemisen kielen osaluissa (ks. esim. [Luku 7](#) eri luokka-asteiden kaksikielisen opetuksen erityispiirteistä).

OPETTAJA ON KIELIMALLI. HÄN PYSYY KIELESSÄ JA ASIASSA MUISTAEN SAMALLA TOISTON, HAVAINNOLLISTAMISEN JA YKSINKERTAISUUDEN VOIMAN SEKÄ ANTAA OPPILAALLE AIKAA PROSESSOIDA ENGLANNINKIELISIÄ VASTAUKSIAAN.

Opettaja ottaa huomioon seuraavat periaatteet käyttäessään englannin kieltä tavoitteellisesti opetuksessaan.

1. **Opettaja käyttää englannin kieltä suunnitellusti ja systemaattisesti.** Oppituntia suunniteltaessa valitaan käsitteet, jotka opetetaan englannin kielellä. Oppitunti jaetaan osiin, jotka toteutetaan englannin kielellä. **Kielestä toiseen hyppelyä vältetään.** Oppitunti voi esimerkiksi alkaa suomen kielellä ja jatkaa englanniksi tai toisinpäin. Tunnissa voi esimerkiksi olla jossakin vaiheessa **osio englannin kielellä/suomen kielellä** ja muu osa toteutetaan pysymällä valitussa kielessä.
2. **Less is more.** Selkeä, rauhallinen puheen tuottaminen auttaa oppilaita kuulemaan, kuuntelemaan ja ymmärtämään opettajan käyttämää kieltä. **Harkittu puhuminen** ja punaisen langan säilyttäminen on tärkeää. Opettajan vieraskielisestä puhetulvasta on oppilaan vaikeaa erottaa olennainen. Siispä opettaja käyttää **lyhyitä, selkeitä virkkeitä alkuun** ja vähitellen oppilaiden kielitaidon kehittyessä siirtyä **asteittain vaativampaan kielenkäyttöön.**
3. **Toisto on toimivaa.** *This is an addition. Addition. In addition, you add up two numbers. This is why it is called addition.* Sanomaa tehostaa vielä oppilaiden toistaminen, plusmerkin piirtäminen ja esimerkin antaminen. Selkeät virkkeet ja niiden toistaminen vie kielenkäytön tavoitteeseen paremmin sekä sisällön oppimisen että kielenkäytön kannalta. Toistettaessa käsitteitä alemmilla luokilla pyritään pysymään samassa rakenteessa. **Oppilaat otetaan sanojen, fraasien ja riimien toistamiseen mukaan.** Lyhyen vuoropuhelun toistaminen pareittain opettaa viestinnällisyyttä mallin avulla (ks. yllä). Ylemmillä luokilla käytetään **parafraaseja** eli asioiden sanomista toisin sanoin. **Kertaaminen ja koonta** vieraskielisistä käsitteistä oppitunnin loppuun vahvistaa oppimista.
4. **Havainnollistaminen eli monikanavaisuus:** Puheeseen liitetään siihen muiden **aistien kautta** tulevaa havainnollistamista esimerkiksi kuvin, videoin, demonstraatioin, esinein, ilmein ja liikkein. Kun opettaja näyttää vieraskielisen videotallenteen karhun elämästä, on suunniteltava vieraskielisen käsitteistön tutkiminen etukäteen ja tallenteen katselun jälkeen, sekä mahdollisesti

katselun aikana pysähtymällä ja avaamalla käsitteitä. Käsitteet ja asiat opiskellaan monen aistihavainnon kautta, jotta ne on helpompi ymmärtää. Jokainen oppija on erilainen ja **opettajan tehtävänä on tarjoilla opetettava asia mahdollisimman monipuolisesti.**

5. **Ajatteluaikaa on annettava riittävästi** oppilaalle, jotta opettajan viesti ymmärretään, ja oppilas ehtii reagoida siihen. Opettajan ei pidä ensimmäiseksi epäillä, että oppilaat eivät ymmärrä asiaa, vaan toistamalla ja antamalla ajatteluaikaa varmistetaan asian ymmärtäminen. Opettaja ei anna vastausvuoroa ensimmäiseksi viittaavalle, vaan odottaa, että kaikki ehtivät ajatella.

4.2 Kysymysmalleja eri luokka-asteille

Kysymysten esittäminen ja niihin vastaaminen on yksi keskeisimmistä opettaja-oppilas-kommunikaation muodoista luokassa. Siksi on tärkeää, että **kysymykset ovat vaihtelevia**, ja niillä pyritään kannustamaan ja houkuttelemaan oppilaita syvällisempään ajatteluun ja itseilmaisuun kuin pelkästään todentamaan ja toistamaan opeteltuja faktoja. Kysymysten avulla opettaja esimerkiksi voi auttaa oppilaita kielellistämään oppimaansa ja myös huomaamaan sekä pohtimaan uusia näkökulmia, havaitsemaan erilaisia ilmiöitä sekä liittämään niitä uusiin opittuihin asioihin. Ei siis ole yhdentekevää, minkälaisia kysymystekniikoita ja -tyyppisiä opettaja käyttää. Alla olevassa Taulukossa 8 eri kysymystyyppien ja niihin annettujen vastausten vaikeusasteen kasvaminen näkyy havainnollisesti.

Taulukko 8. Vaikeutuvat kysymystyyppit

Opettajan kysymys/tehtävä	Vastaustyyppi	Oppilaan vastaus, esim.
<i>Is this correct?</i>	Kyllä/ei	<i>Yes/no.</i>
<i>What do you breathe?</i>	Yksi sana	<i>Oxygen.</i>
<i>What is Finland part of?</i>	Lause/fraasi	<i>Finland belongs to the European Union. Finland is one of the Nordic countries.</i>
<i>How did you get that answer?</i>	Perustelu	<i>The answer is 19 because 2 times 8 is 16, and 16 plus 3 is 19.</i>
<i>Name a mammal animal.</i>	Esimerkki	<i>For example, a monkey is a mammal, because they have hair on their body, and they feed their babies with milk.</i>
<i>How is a fell different from a mountain? How does a fell differ from a mountain?</i>	Vertailu	<i>A fell is a type of a mountain, but it normally is lower than a mountain. The term fell is often used in Northern Europe of a mountain.</i>

Tehokasta kysymysten tekeminen on silloin, kun opettaja

- **tietää, mihin** hän kysymyksillään **pyrkii** (arviointi, keskustelun ylläpitäminen, oppilaan ymmärtämisen varmistaminen jne.),
- esittää mahdollisimman **vähän kyllä/ei** -tyyppisiä kysymyksiä,
- esittää **merkityksellisiä kysymyksiä** triviaalien sijaan,
- jakaa mahdollisimman **tasaisesti vastausvuoroja** kaikille oppilaalle,
- antaa oppilaille **tarpeeksi miettimis- ja vastausaikaa**,
- osaa esittää **jatkokysymyksiä** oppilaiden vastauksiin perustuen,
- antaa oppilaille työkaluja (**kielimalleja**) monisanaisiin vastauksiin, ja
- suosii avoimia **wh-alkuisia kysymyksiä**, joihin ei välttämättä ole ennakoituja vastauksia (ks. s. 46).

Opettajan pitäisi välttää

- **omien kysymysten toistamista** (Kysymyksiä voi muotoilla toisin, jos oppilaat eivät ymmärrä.),
- oppilaiden **vastausten toistamista**,
- kysymystä *Do you understand?* varmistamaan ymmärtämistä (Kuka myöntäisi tietämättömyyttään? Sen sijaan tarkkaile oppilaita, kysy tarkkoja kysymyksiä.),
- omiin kysymyksiin **itse vastaamista** tai
- oppilaan **keskeyttämistä tai hoputtamista**.

Taulukot 9–11 sivuilla 47–49 sisältävät kysymysesimerkkejä ja -aihoita eri oppiaineisiin ja eri kielitaitotavoitetasoille. Kysymykset on ryhmitelty noudattamaan Bloomin ajattelutaitojen ja osaamistavoitetasojen kuvausta alemmista ajattelutaidoista (muistaminen, ymmärtäminen ja soveltaminen) ylempiin (analysointi, arvioiminen ja luominen). **On suositeltavaa tutustua ainakin oman harjoitteluasteen kysymysesimerkkeihin**, jotta saa paremman yleiskäsityksen siitä, minkälaisia kysymystyyppisiä eri-ikäisille oppilaille voi esittää eri ajattelutaitoja haastaen. Kysymykset on muotoiltu siten, että alleviivatun osion voi korvata toisella, jolloin kysymysrunko on selkeämmin hahmotettavissa. Taulukot sisältävät lisäksi Bloomin taksonomian lyhyet tasokuvaukset, esimerkkiverbejä sekä tuotosesimerkkejä.

Seuraavalla sivulla on kertaava visuaalinen esitys WH-kysymyksistä eri oppiaineisiin, joiden avulla usein saa houkutelua monisanaisempia vastauksia ja lisäkysymyksillä perustelujakin ja joiden avulla kysymystyyppisiä voi avata oppilaillekin. Ruudun tietoisuus kertoo englannille kulttuurisesti tyypillisistä

kohteliaista epäsuorista kysymyksistä. On myös suositeltavaa pureutua yhteen opetusharjoittelijoille tyypilliseen kielioppivirheeseen eli yksinkertaisiin olla-verbin sisältäviin epäsuoriin kysymyksiin (punaisen otsikon alla).

Epäsuorista kysymyslauseista ja WH-kysymysesimerkkejä eri oppiaineisiin

EPÄSUORISTA KYSYMYSLAUSEISTA

ja sanajärjestyksestä
(subjekti S + predikaatti P)

Epäsuorat kysymykset tekevät suorista kysymyksistä **kohteliaampia**.

- alkavat usein näin:
Could you please tell me ...?
I was wondering ...?
Do you know ...?
Would you mind telling me ...?
- kirjoittaessa ei pilkkua kuten suomen kielessä

Yksinkertaiset olla-verbikysymykset

- Sanajärjestys **vaihtuu suoraksi**:

What **is the time**? (WH + P + S) →

Do you know what **the time is**? (WH + S + P)

Where **is the error**? → Could you please tell me where **the error is**?

Kysymykset apuverbillä

- Sanajärjestys **ei vaihdu**, apuverbi häviää, pääverbi mukautuu subjektiin ja aikamuotoon

How **did you get** it? → Would you mind telling me how **you got** it, please?

Epäsuora kysymys + if / whether

Does **she know** the answer? → I was wondering **if she knows** the answer. / I was wondering **whether she knows** the answer.

WH QUESTIONS

WHAT

is used for asking about **things**.

"What is the third planet from the Sun?"

"What causes the change of day and night?"

WHICH

is used for asking about **choices** and when the number of answers is **limited**.

"Which animals change their fur colour for winter?"

"Which instrument you prefer, the piano or the violin?"

WHO

is used for asking about **people**.

"Who painted Mona Lisa?"

"Who should win the Eurovision Song Competition?"

WHOSE

is used for asking about **possession**.

"Whose favourite composer is Mozart?"

WHERE

is used for asking about a **place**.

"Where can you see penguins in nature?"

"Where is the Grand Canyon located?"

WHEN

is used for asking about **time**.

"When is the Independence Day of Finland?"

WHY

is used for asking about a **reason/cause**.

"Why do bears hibernate?"

"Why do plants need sunlight?"

HOW

is used for asking about **condition/quality**.

"How did you get that sum?"

"How do you mix the colour orange?"

Taulukko 9. Kysymysaihoita Bloomin ylimmille tasoille Arviointi ja Luominen (Maria Broholm 2018)

Kohti ylimmän tason ajattelua	Bloomin tasokuvaus	Verbit	Tuotos	Kysymysesimerkkejä englanniksi kielen tason mukaan				
				Entering	Emerging	Developing	Expanding	Bridging
				tavoitetaso luokilla 1–2	tavoitetaso luokilla 3–4	tavoitetaso luokilla 5–6	tavoitetaso luokilla 7–9	mahdollista saavuttaa
Luominen	Ideoiden tai elementtien yhdistäminen kehittämiseen joltain omaperäistä; luova ajattelu	luoda, muodostaa, arvioida, perustella, vertailla, selittää, tulkita, suhteuttaa, tehdä johtopäätös, arvostella, oikeuttaa, mitata, ennustaa, suositella, tehdä ero, vakuuttaa	elokuva, tarina, projekti, suunnitelma, uusi peli, laulu, mediatuotos, mainos, maalaus	• <i>What can you change to <u>recycle</u> more?</i> • <i>What will happen if <u>no one recycles their waste</u>?</i> • <i>Can you make <u>a song reminding people to recycle</u>?</i>	• <i>Can you invent another character for the story?</i> • <i>Draw a different ending to the story, using your dictionary to label.</i> • <i>What if you can... what will you do?</i>	• <i>What changes would you make to solve <u>bullying</u>?</i> • <i>What would happen if <u>a plan didn't have access to sunlight</u>?</i> • <i>What if you could... what would you do...?</i> • <i>What facts can you complete...?</i>	• <i>Can you elaborate on the reasons <u>for the Winter War</u>?</i> • <i>Can you suggest a different <u>point of view</u>?</i> • <i>What could be combined to improve / change...?</i> • <i>What facts can you compile?</i>	• <i>What changes would you make to solve...?</i> • <i>How would you improve...?</i> • <i>Elaborate on the reason...?</i> • <i>How would you change / modify the plan...?</i> • <i>Can you form a theory for...?</i> • <i>Construct a model that would change...?</i> • <i>Think of an original way for the ...?</i>
Arvioiminen	Ajatuksen ja ratkaisujen arvon arviointi	luokitella, kerätä, yhdistää, johtaa, tehdä, muokata, suunnitella, valmistaa, ehdottaa, järjestää uudelleen, kerrata, kirjoittaa uudelleen, summata	väittely, paneeli, raportti, tutkielma, johtopäätös, vaikuttava puhe	• <i>Do you agree with <u>the statement</u>?</i> • <i>Clap if you <u>know this well</u>.</i> • <i>Find your favourite character.</i> • <i>Raise your hand if you prefer <u>this option</u>.</i> • <i>Would it be better if <u>we had school uniforms</u>?</i>	• <i>Do you agree with the author that everyone should act nicely?</i> • <i>Is it better if you <u>switch soda drinks to sparkling water</u>?</i> • <i>What grade can you give <u>cooperation in our class</u>?</i>	• <i>Why did the character choose <u>not to share their feelings</u>?</i> • <i>What choice would you have made?</i> • <i>What is your opinion on <u>bullying</u>?</i> • <i>What would you recommend <u>friends do in this situation</u>?</i>	• <i>How important is <u>it that everyone is treated equally</u>?</i> • <i>How would you prove that <u>everyone's actions count</u>?</i> • <i>How would you evaluate <u>the significance of our student board</u>?</i>	• <i>What is your opinion of man's effect on climate change?</i> • <i>Based on what you know, how would you explain...?</i> • <i>What judgment would you make about...?</i> • <i>Why was it better that...?</i> • <i>How would you compare the idea...?</i> • <i>Do you agree with the action /outcomes...?</i> • <i>Would it be better if...?</i>

Taulukko 10. Kysymysaihoita Bloomin keskimmaisille tasoille Soveltaminen ja Analysointi (Maria Broholm 2018)

Alemmalta tasolta kohti vlemmän tason aiattelua		Analysointi	Bloomin tasokuvaus	Verbit	Tuotos	Kysymysesimerkkejä englanniksi kielen tason mukaan					
						Entering	Emerging	Developing	Expanding	Bridging	
Soveltaminen							tavoitetaso luokilla 1–2	tavoitetaso luokilla 3–4	tavoitetaso luokilla 5–6	tavoitetaso luokilla 7–9	mahdollista saavuttaa
Strategioiden, käsitteiden, periaatteiden ja teorioiden käyttö uusissa, autenttisissa tilanteissa	soveltaa, valita, havainnollistaa, dramatisoida, käyttää, kuvaa, tulkita, harjoitella, luonnostella, ratkaista	kuivitus, simulaatio, veistos, demonstrointi, esitelmä, haastattelu, esitys, oppimispäiväkirja	Tiedon jaottelu pienempiin osiin ja niiden suhteiden ymmärtäminen	analysoida, järjestää, hajottaa osiinsa, laskea, kategorisoida, luokitella, verrata, yhdistää, asettaa vastakkain, kritisoida, kokeilla, kyseenalaistaa, testata	kyseily, tietopankki, tiivistelmä, raportti, kuvaaja, tauluko, tarkistuslista, yhteenvedo	- Which are <u>primary</u>, which <u>secondary</u> colours? - Is <u>colour</u> the same as <u>tone</u>? - What is <u>the colour wheel</u> used for? - Show <u>an insect</u> that can / can't...	- Is <u>shade</u> related to <u>colour</u>? - Can you list the instruments in this song? - Why do you think...? * How can you group...? - Can you tell me the different parts...?	- What conclusions can you draw <u>from the data</u>? - What evidence can you find <u>of evolution</u>? - Why do you think <u>people have different opinions</u>? - What inference can you make...?	- What conclusions can you draw...? - Can you identify the different parts of the robot? - What is the relationship between causes and consequences? - What inference can you make...?	- Why do you <u>think the character</u> committed the act? - What ideas justify <u> euthanasia</u>? - How is <u>equality</u> related to <u>equity</u>? - What inference can you make...? - What conclusions can you draw...?	
						- Point to examples of <u>polite table manners</u>. - How can you show <u>that you know what polite manners are</u>?	- Organize the <u>sentences</u> to show <u>the plot of the story</u>. - Can you use... to...? - What examples can you find to...?	- How can you use what you have learned to develop a leaflet on <u>UN children's rights</u>? - What questions would you ask in an interview with <u>the main character</u>? - How can you use...?	- How would you show your understanding of how the taxation works? - What would result of no one paid taxes? - What other way would you plan to finance your further studies? - How would you solve _____ using what you've learnt...?	- How would you show your understanding of taxation? - What approach would you use <u>to teach this idea to your classmates</u>? - What elements would you choose to change in order to engage teenagers in decision-making? - How would you use...?	

Taulukko 11. Kysymysaihoita Bloomin alimmille tasoille Muistaminen ja Ymmärtäminen (Maria Broholm 2018)

Alimmalta tasolta kohti ylempää alemman tason ajattelua	Ymmärtäminen	Bloomin tasokuvaus	Verbit	Tuotos	Kysymysesimerkkejä englanniksi kielen tason mukaan									
		Opiskellun tiedon ymmärtäminen ja tulkitseminen	luokitella, keskustella, selittää, ilmaista, tunnistaa, paikallistaa, tunnistaa, ilmaista omin sanoin, kääntää	kertomus, tiivistelmä, kokeilma, "show and tell" - esitelmä, esimerkki, testi, lista, nimeäminen	Entering	Emerging	Developing	Expanding	Bridging	tavoitetaso luokilla 1–2	tavoitetaso luokilla 3–4	tavoitetaso luokilla 5–6	tavoitetaso luokilla 7–9	mahdollista saavuttaa
					- Put the pictures in order to show <u>how</u> seasons change. - Which is the best answer? - Which picture shows...?	- Which sentence tells the main <u>idea of the UN children's rights</u>? - Which words show <u>respect towards others</u>?	- Which sentence describes <u>the process of mixing colours</u>? - What can you say about <u>the Northern countries</u> (using the word bank)? - What is another word for...? - What is the main <u>idea of UN children's rights</u>?	- How would you group the <u>following cooking equipment</u>? - How would you compare/contrast <u>starches, fats and proteins</u>? - State in your own words <u>why there is a food circle</u>. - Can you explain what is happening <u>in your brain when you sleep</u>?	- How would you classify the type of <u>foodstuff</u>? - State or interpret in your own words how the <u>government works</u>. - What facts or ideas show that <u>Finland is one of the most gender-equal countries in the world</u>? - How would you summarize...?					
Muistaminen	Opitun tunnistaminen ja muistiinpalaaminen siinä muodossa kuin ne on esitetty	järjestää, määrittellä, kuvailla, jäljentää, nimetä, luetteloita, järjestää, toistaa, palauttaa mieleen	testi, määrittely, faktojen lisääminen tehtävään, työkirja	- Where is <u>the butterfly</u>? - Which one is a <u>spider</u>? - Show me <u>the mosquito</u>. - Point to <u>the ant</u>.	- What is the name of <u>this animal</u>? - Can you select <u>the mammal</u>? - Can you list <u>three insects</u>?	- How did <u>the photosynthesis of this plant</u> happen? - Why did the <u>bee sting the animal</u>? - When did <u>Finland become independent</u>? - Who were the <u>main</u>...? - Who was...?	- Who were the <u>main characters in the story</u>? - When did <u>the main character lose his temper</u>? - How would you describe the <u>setting of the story</u>? - Can you recall <u>the main events of the story</u>?	- How did <u>the main character solve the problem</u>? - Why did <u>the main character feel blue</u>? - How would you explain the <u>track of thought of the character</u>? - How would you describe <u>the outcome of the conflict</u>?						

4.3 Oppilaan rooli ja viestintästrategiat

Oppilaan rooli on olla aktiivinen, osallistuva, vuorovaikutteinen, keskusteleva, refleктоiva, autonominen ja luova oppija. Oppilaalla onkin nykyisen opetussuunnitelman myötä entistä enemmän kontrollia ja vastuuta suhteessa omaan itseensä, opiskeluun ja oppimiseen. Hän ottaa riskejä, sietää epävarmuutta ja epäonnistumisia sekä yrittää ja erehtyy. Hyväksyvä ilmapiiri on tärkeä, jotta oppilaat rohkaistuvat käyttämään kieltä.

Oppilaiden viestintästrategiat

Viestintästrategiat ovat keino selvittää kommunikoinnin vaatimuksista. Niitä käytetään, kun syntyy kielellisiä ongelmia, eikä pystytä toteuttamaan alkuperäistä suunnitelmaa kielenkäytössä. Viestintästrategiat voidaan jakaa **saavutus- ja välttelystrategioihin**. Kielellistä viestintää täydentää **non-verbaalinen viestintä** (esim. osoittaminen, havainnollistaminen ja muu sanaton toiminta). Siihen kuuluvat myös eleet, ilmeet, asento, katsekontakti, fyysinen kontakti ja puhe-etäisyys sekä paralingvistiset keinot¹⁵.

VIESTINTÄSTRATEGIAT AUTTAVAT OPPILAITA ONNISTUMAAN VIESTINNÄSSÄÄN VIERAALLA KIELELLÄ. OPETTAJAN ON HYÖDYLLISTÄ TUNTEA, TUNNISTAA JA OPETTAA NIITÄ SEKÄ OHJATA OPPILAITA KÄYTTÄMÄÄN NIITÄ TARKOITUKSEN MUKAISESTI.

Opettaja oppii nopeasti tunnistamaan omien oppilaidensa erilaisia viestintästrategioita ja niitä havaitessaan hän vahvistaa ja opettaa käyttämään saavutusstrategioita, kuten kuvailu, approksimaatio, kompensatio, arvailu, yhteistyö tai merkitysneuvottelu. Esimerkiksi **välttelystrategioihin turvautuvaa oppilasta rohkaistaan käyttämään kieltä ja tarjotaan hänelle vaihtoehtoisia viestintästrategioita ja mallitetaan niiden käyttöä**. Näin oppilaiden kyky selvittää vieraskielisen viestinnän vaatimuksista paranee ja opitaan sietämään keskeneräisyyttä. Viestintästrategioiden hallinta parhaimmillaan auttaa oppilasta selviytymään vieraalla kielellä, mikä taas puolestaan tukee oppilaan itsetuntoa viestijänä ja vieraan kielen käyttäjänä.

- **Välttely** (*avoiding*) sisältää kolme eri vaihtoehtoa: (1) oppija tietää ja ennakoii tulevia ongelmia viestinnässään ja välttää niitä, (2) oppija tietää tavoitteen, mutta kokee liian vaikeaksi saavuttaa sen tai (3) oppija tietää, mitä ja miten sanoa, mutta ei halua sanoa.
- **Kuvailu** (*circumlocution*): Puhuja kuvailee sanan/kohteen/tekemisen ominaisuuksia (koko, väri, muoto, tehtävä) käyttämättä varsinaista sanaa. Hän siis ”kiertelee” asiaa.

---

¹⁵ Paralingvistiset keinot viittaavat kullekin puhutulle kielelle ominaisiin ääntämistapoihin, kuten äänen voimakkuuteen, korkeuteen ym. ilmiöihin.

- **Samankaltaisen tai vaihtoehtoisen sanan käyttö (approximation):** Puhuja käyttää termiä (sana, käsite), joka muistuttaa aiottua sanaa tai jolla on samoja piirteitä kuin halutulla sanalla tai rakenteella. Rajallisella kielitaidolla ja sanavarastolla kommunikoiva puhuja turvautuu usein approksimaatioon. Ilmaisuu on siis ”sinne päin”. Yksinkertainen alkeiskieli johtaa myöhemmin rikkaampaan ilmaisuun.
- **Kompensaatio (compensating):** Sanojen tai lausumien kääntäminen toiselle kielelle, heijastuminen äidinkielestä tai kielenvaihto. Kompensaatiostrategioilla korvataan kielitaidon puutteita. Viesti pyritään saamaan perille korvaamalla sana toisen kielen vastaavalla sanalla.
- **Korjaaminen (repairing):** Puhuja on huomannut virheen omassa puheessaan ja yrittää korjata sen.
- **Vahvistaminen (confirming):** Puhuja myötäilee tai teeskentelee ymmärtämistä.
- **Vuoron ottaminen (turn-taking):** Puhuja ottaa itselleen puheenvuoron ja osoittaa aktiivisuutta vuorovaikutustilanteessa. Liika dominointi ei kuitenkaan ole hyvä piirre puhujassa – muille keskustelijoille täytyy osata antaa tilaa.
- **Arvailu (trying out):** Puhuja arvailee, eikä ole varma puheen oikeellisuudesta. Hän siis ”arpoo” ja toivoo osuvansa oikeaan.
- **Yksityinen puhe (private speech)** on kuultavaa, mutta se ei kohdistu kuulijalle. Puhuja puhuu itselleen yrittäessään löytää vaadittavaa ilmaisua tai ohjatessaan toimintaansa.
- **Yhteistyö (co-operation)** on strategia, joka auttaa puhujaa vastaamaan kysymykseen yhdessä esimerkiksi opettajan tai toisen oppilaan kanssa.
- **Merkitysneuvottelu (negotiation of meaning):** Puhuja yrittää aktiivisesti löytää oikean merkityksen sanalle tai lausumalle. Puhuja varmistaa ymmärtämisen, pyytää selvitystä tai vahvistusta.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 4 LUOKKAKIELI OPPITUNNEILLA

- ✓ Jo observointiviikolla kiinnitetään huomiota luokan kielikäytänteisiin.
- ✓ Opettaja mallintaa harkittua kielenkäyttöä ja ääntämistä. **Toisto** on tärkeää.
- ✓ Kysymykset ovat monipuolisia ja niille annetaan riittävä ajattelu- ja vastausaika.
- ✓ Luokassa on hyväksyvä, turvallinen ilmapiiri, joka kannustaa yrittämään ja uskaltamaan.
- ✓ Kehittyvä kieli hyväksytään yhtenä kielenoppimisen vaiheena.
- ✓ Kysymykset ja kommunikatiiviset tehtävät etenevät alemmilla ajattelutaitotasoilta ylemmille.

---

5. DIGIVINKIT KAKSIKIELISEEN OPETUKSEEN

Marjukka Skantsi¹⁶

Havainnollistamisen tukena erilainen audiovisuaalinen materiaali tuo monipuolisuutta ja vaihtelevuutta opettamiseen ja oppimisen prosesseihin. Internetistä löytyy lukuisia sivustoja, joista voi valita oppitunnilleen kulloinkin sopivimman materiaalin. Valitessaan materiaalia opettajan tulee **arvioida materiaalin laatua ja sopivuutta** ja lisäksi **pohtia ko. digitaalisuuden tuomaa lisäarvoa sisällön ja kielen oppimisen kannalta** kaksikielisessä opetuksessa.

Kaikkien digimateriaalien **toimivuus** luokan välineillä on tärkeä tarkistaa etukäteen. On tärkeä huomioida, että onnistunutta laitteiden varaan suunniteltua oppituntia varten myös oppilaiden laitteiden tulee olla valmiudessa (mm. sovellukset löytyvät, laitteet ladattu, tunnukset kunnossa). Teknisten laitteiden toimivuus mahdollistaa keskittymisen olennaiseen. Linkkivinkkejä voit kysyä lisää lehtoreilta, sillä luokilla saattaa olla joitakin tiettyjä sivustoja, joita oppilaiden kanssa on totuttu opetuksessa seuraamaan.

Turun normaalikoulussa kaikilla perusasteen oppilailta on käytössään joko iPad tai kannettava tietokone (alakoululaisilla iPad, yläkoululaisilla kannettava tietokone).

iPad-sovelluksia, joista on paljon iloa

- **Book Creator**illa voi yhdistää tekstiä, kuvia, ääntä ja videoita. Oppilaat voivat kirjoittaa kertomuksia, tehdä portfolioita, tutkimuksia, raportteja, runokirjoja, käsikirjoituksia, sarjakuvia – vain mielikuvitus on rajana. Ilmaisella versiolla pääsee hyvin alkuun.
- **iMovie** -sovelluksen kanssa on helppo tehdä elokuvia ja leikitellä samalla kielen kanssa.
- **Pages** on perustyökalu kirjoitelmien tekemiseen.
- **Keynote** on hyvä esitystyökalu niin opettajalle kuin oppilaillekin.
- **Explain everything** on erinomainen sovellus esimerkiksi opetusvideoiden tekemiseen.
- **Sketch Book** on helppokäyttöinen piirrosohjelma, jolla voi muokata kuvia tai piirtää itse.
- iPadin **tekstin voi** aina myös **kuunnella**: Mene asetukset à yleiset à puhe à puhe näyttö ja määritä puhenopeus mieleiseksesi. Tekstimuotoisia dokumentteja pystyy kuuntelemaan, mutta ei esimerkiksi iBooksin PDF-muotoisia kuvia.

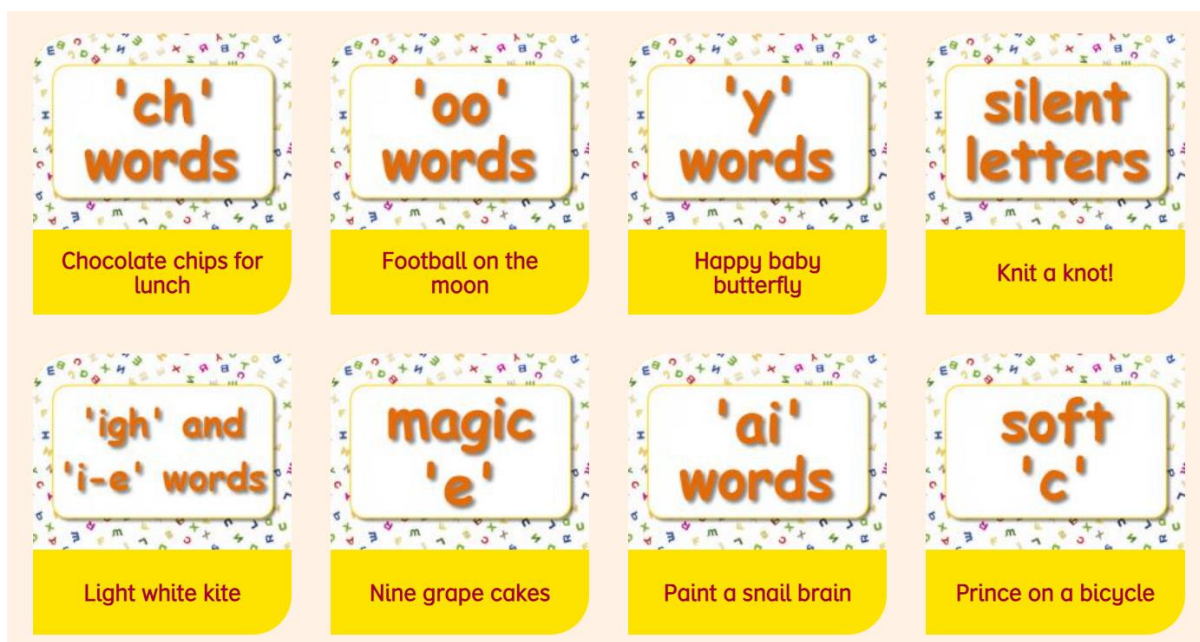
¹⁶ Tämä luku perustuu osittain Pirjo Lammila-Räisäsen aikaisempaan opasversioon kirjoittamaan tekstiin.

Nettimaailma on pullollaan linkkejä ja mahdollisuuksia: opettajan tehtävänä on löytää runsaasta tarjonnasta omille oppilailleen sopivimmat vaihtoehdot. Alla listaamme toimiviksi havaittuja sovelluksia, netistä löytyviä materiaalipankkeja ja digitaalisia oppimisympäristöjä. Suosittelemme tutustumaan kaikessa rauhassa mahdollisimman moneen eri sovellukseen ja materiaalipankkiin, jotta löydät joukosta ne sinun käyttöösi sopivimmat, kovin monella alustalla kun ei kukaan pysty tehokkaasti navigoimaan. Uutta erinomaista materiaalia julkaistaan kuitenkin viikoittain, joten keskustelua uusista oppimisympäristöistä ja –alustoista on syytä seurata tarkalla korvalla.

Elävästi englantia

[Learn English Kids, British Council](#)

Tältä sivustolta löytyy monipuolista laadukasta materiaalia englannin opettamiseen ja oppimiseen. Mukana on pelejä, tarinoita, videoita, ääntämisharjoituksia, kielioppiharjoituksia ja paljon muuta. Sivustolta löytyy paljon myös vapaasti printattavia tehtäviä.

[Padlet](#)

Padlet -sivustoa voi käyttää monellakin eri tapaa. Oppilaat voivat kysellä esimerkiksi seinän kautta vieraita sanoja lukiessaan tekstejä, he voivat kommentoida toistensa esityksiä tai kirjoittaa ennakkokäsityksiään tulevasti kappaleesta. Oppilaiden ryhmätyötuotokset voidaan esittää Padlet -seinällä.

GetEpic!

Sivustolta löytyy valtava määrä kieliä ikä- ja aiheyhmittäin jaoteltuna. Materiaalit ovat koulujen käytettävissä ilmaiseksi, mutta kirjautuminen vaaditaan. Jotta oppilaat voivat käyttää sovellusta, tulee opettajan hoitaa kirjautuminen ja jakaa oppilaille luokan koodi. Turun normaalikoulun kaksikielisen opetuksen alakoulun luokilla on lähes poikkeuksetta ollut joka vuosi suurimmalla osalla luokista GetEpic! käytössä.

Quizlet

Quizlet on erinomainen sovellus vieraiden kielten sanaston opiskeluun. Oppilas voi harjoitella sanastoa tabletilla, kännykällä tai tietokoneella. Opettaja syöttää opiskeltavan sisältöalueen sanat/virkkeet sekä suomeksi että englanniksi ja oppilaalla on monta erilaista tapaa opiskella ilmaisia, sanoja ja sanontoja. Monet opettajat myös jakavat sanastojaan kaikkien käyttöön. Etenkin formaalin englannin opetukseen (kirjasarjan nimellä ja kappaleen numerolla hakien) löytyy paljon valmista materiaalia, mutta Quizlet sopii myös käsitteiden opiskeluun useissa oppiaineissa. iPad-sovelluksen sijaan oppilaat kannattaa ohjata sivustolle nettiselaimen kautta. Tämä ei vaadi kirjautumista ja käytössä on laajempi tehtävävalikko. Quizlet Live edellyttää yhteistoiminnallisuutta ja on usein oppilaita motivoiva vaihtoehto.

- **Learn** -osiossa oppilas valitsee vaihtoehdoista oikean ja koettaa painaa sanan mieleensä. Aikaisemmin erillisinä osioina olleet *write*- ja *spell*-osiot kuuluvat tällä hetkellä *Learn*-osioon.
- **Flashcards** -osiossa oppilas voi valita, kummalla kielellä sana/ilmaus tulee ensin näkyviin. Sanan/ilmauksen voi halutessaan myös kuunnella.
- **Test** -osiossa on erityyppisiä kysymyksiä opiskelluista sanoista.
- **Match** -osiossa oppilas koettaa löytää oikeat sanaparit mahdollisimman nopeasti. Jos ratkaisu on oikea, katoavat sanat näkyvistä.

VILLE

Turun yliopiston VILLE -harjoituksista löytyy varhennettuun kielenopiskeluun sopivaa materiaalia. Jos luokka on jo VILLE -ohjelman käyttäjä, ei opettajan tarvitse muuta kuin avata uusi kurssialusta oppilailleen.

Thoughtful Learning

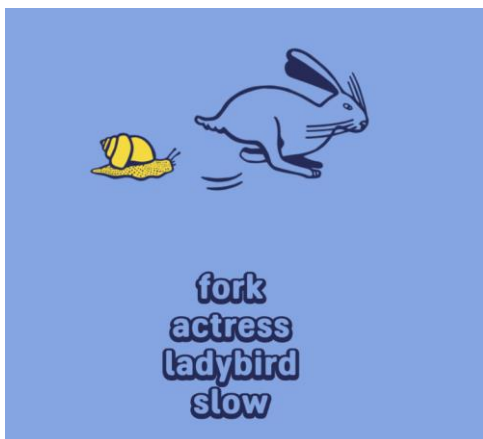
Tältä sivustolta löytyy maksullisten materiaalien lisäksi paljon ilmaista materiaalia kirjoittamisen tukemiseen. Lisäksi tarjolla on lyhyitä (n. 15 minuuttisia oppimistuokioita eri aiheisiin ja aineisiin kuten tunnetaitojen tukemiseen). Kannattaa tutustua ainakin seuraavien alaotsikoiden alta löytyviin materiaaleihin: *Minilessons, Student Models, Writing Topics, Writing Assessment, Infographics*

WebEnglish

Ruotsalaisten opettajien kokoamasta sivustosta löytyy paljon englanninkielistä materiaalia englannin tunneille. Sieltä löytyy linkkejä mm. helppoihin uutisklippeihin, taustaa ja ideoita juhlapyhien viettoon, lauluja, sanastoharjoituksia, pelejä, sanojen selityksiä ja paljon muutakin.

BaBaDum

Tässä osoitteessa voi harjoitella englannin, ja monien muiden kielten, yksittäisiä sanoja ja niiden merkityksiä, lausumista sekä kirjoittamista.

Lit2Go - Klassikkokirjoja englanniksi

Books -alasuilla on satoja englanninkielisiä klassikkokirjoja, joita voi lukea ja kuunnella samanaikaisesti.

Mukavaa matematiikkaa

Hit the Button

Matematiikan perusasioiden harjoittelu kelloa vastaan on hauskaa ja haastavaa. Osoitteessa on harjoituksia peruslaskutoimituksiin. Pelejä voi pelata yksin, parin kanssa tai vaikka pienessä ryhmässä.

IXL Maths

Sivuilta löytyy tehtäviä eri luokka-asteille. Sivustoa voi käyttää ilmaiseksi tietyn ajan vuorokaudessa. Vapaa harjoittelumahdollisuus on maksullista. Sivustosta löytyy monipuolisia harjoitteita kaikille luokka-asteille.

Maksullisia materiaalipankkeja

Ilmaisten nettisivujen lisäksi on tarjolla paljon maksullisia digitaalisia sovelluksia ja materiaalipankkeja niin kaksikieliseen kuin muuhunkin opiskeluun.

Twinkl

Tältä maksulliselta sivustolta löytyy paljon erilaista materiaalia: monistepohjia, sanasokkeloita, kirjoitustehtäviä, piirustustehtäviä ja printattavia julisteita oppimisympäristöä rikastuttamaan. Monistepohjien lisäksi sivustolta löytyy valmiita Power Point-esityksiä eri aiheista moniin eri oppiaineisiin ja teemoihin liittyen. Turun normaalikoulussa kaikilla luokilla 1–6 on luokanlehtorin takana oleva käyttöoikeus sivuston materiaaleihin. Kysy tunnuksia häneltä.

Education.com

Sivustolle voi hankkia kuukausi-, vuosi- tai elinikäisen lisenssin. Täältä löytyy raikkaita ideoita ihan kaikkiin alakoulun oppiaineisiin monisteiden, laulujen ja tunti-ideoiden myötä. Kysy tunnuksia luokanlehtoriltasi.

Enchanted Learning

Sivusto sisältää paljon käyttökelpoista ja opetustarkoituksiin valmistettua eri oppiaineisiin, esim. valmiita käsittekarttapohjia (*graphic organizers*). Valmiiden monistepohjien printtaaminen on maksullista, mutta ideat saa käyttöön ilmaiseksi

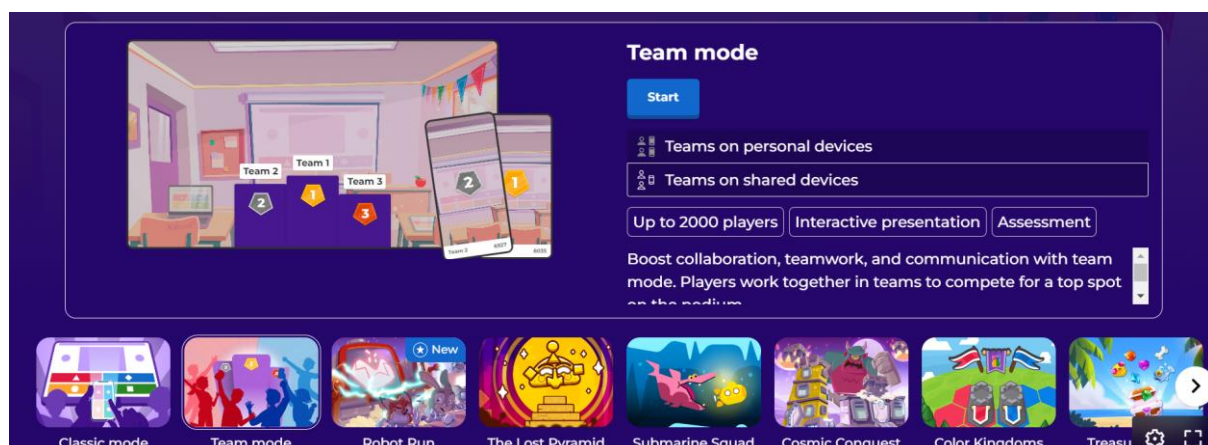
Erilaisia pelillisiä ja oppimista kokoavia oppimisympäristöjä

Showbie

Opettaja pystyy luomaan opettamilleen luokilleen paperittoman iPad -luokkahuoneen Showbiella, joka on helppokäyttöinen, nopea ja tehokas sovellus tehtävien ja palautteen jakamiseen. Oppilaat liittyvät sovellukseen ilmaiseksi tekemällä itselleen käyttäjätilin. Luokkahuoneeseen liitytään opettajan antamalla koodilla. Showbien ilmainen versio rajoittaa palautettavien äänitteiden pituuden yhdeksi minuutiksi. Pro -versio on maksullinen, eikä rajoituksia palautettavien äänitteiden pituudessa ole. Showbie on käytettävissä myös kätevässä appina.

Kahoot!

Kahoot on pelipohjainen oppimisalusta, joka on parhaiten tunnettu tietokilpailutyypisistä peleistään. Oppimispeli on helppo luoda itse, mutta myös valmiita visoja löytyy valtavasti. Kahoot toimii kaikilla laitteilla, jotka on mahdollista yhdistää nettiin ja peliin liittyminen on nopeaa ja helppoa. Perinteisesti Kahoot tunnetaan tietokilpailuistaan, jossa pelaajat pelaavat toisiaan vastaan. Uudessa maksullisessa Kahoot!EDU! versiossa peliversioita ja valmista materiaalia on kuitenkin huomattavasti aikaisempaa enemmän. K!EDU! mahdollistaa esim. koko luokan pelaamisen yhtenä tiiminä ja nopeatempoisen pelaamisen rinnalle on tullut myös rauhallisempia enemmän harkintaa vaativia pelityyppisiä.

Blooket

Blooket on pelillinen monivalintakysely. Blooketissa on paljon samaa kuin Kahootissa, mutta sen ilmaisversiossa on huomattavasti enemmän pelimuotoja kuin Kahootissa ja tämän vuoksi Blooket usein innostaa oppialita.

Smart EXCHANGE

Aktiivitaululle tehtyjä valmiita materiaaleja on olemassa paljon. Täältä löytyy valmiita tuntipohjia eri oppiaineiden tunneille, joita voi helposti muokata mieleisikseen. Materiaalit ovat suoraan englanninkielisiä, kun maa-alueeksi valitsee Yhdysvallat. Materiaalin yhteensopivuus käytettävissä oleviin laitteisiin täytyy aina etukäteen tarkistaa, jottei tule pettymyksiä.

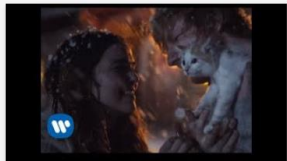

Mentimeter

Tällä sivustolla on helppo tehdä nopeasti pieniä kyselyitä tai kokonaisia diaesityksiä. Oppilaat voivat vastata opettajan kysymyksiin helposti opettajan antaman koodin syöttämällä joko luokassa tai vaikkapa kotonaan.

Kieli kehittyy laulaen

Lyricstraining

Laululamalla kieli tarttuu näppärästi. Sivustolta löytyy laaja valikoima lauluja, joista opettaja voi valita sopivan tason ja oppilaat täydentävät puuttuvat sanat. Sanat voi myös tulostaa oppilaille, jos niin haluaa.

Perfect Ed Sheeran 6 years 12218 plays as7733	Just The Way You Are Bruno Mars 10 years 7370 plays paupeaceandlove	Flowers Miley Cyrus 1 year 6014 plays luizricardo_96	Beautiful Things Benson Boone 3 months 5277 plays LiseSolenn

Super Simple Songs

Laaja valikoima alkuopetukseen sopivia lauluja, sanakortteja ja lyhyitä videoita löytyy Super Simple Songs -sivustolta.

Oppitunteja rikastuttamaan ja yhteistoiminnallista oppimista tukemaan

[Islcollective.com](#)

Tältä sivustolta löytyy monistepohjia ja videoita eri oppiaineisiin. Haun voi helposti suunnata kielellisten tavoitteiden mukaan.

[Make Beliefs Comix](#)

Sarjakuvien tekeminen englanniksi onnistuu tässä osoitteessa. Sarjakuvan voi lähettää itselleen tai kaverilleen ja vaihtoehtoja sarjakuvan teemaan löytyy runsaasti.

[Wordart](#)

Sanapilvien tekeminen onnistuu helposti tällä sivulla.

[Starfall](#)

Materiaali sopii parhaiten pienten oppilaiden opetukseen niin eri juhlapäivistä kuin äänteiden opetteluun englanniksi. Sivustolta löytyy myös kalenteri päivänavauksia varten.

[Edpuzzle](#)

Edpuzzle on sivusto, jolla voi leikata videoita opetustarkoitukseen sopivaksi ja liittää niihin myös tehtäviä. Sivusto on ilmainen, mutta vaatii kirjautumista.

[Lessonstream](#)

Täältä löytyy erilaisiin tarpeisiin hyvällä hakuvalikolla koottu opetustuokioiden suunnitelmia ja niihin tarvittavat materiaalit (osan voi toteuttaa myös ilman teknistä välineistöä). Haun voi suunnata tietyn kielellisen asian harjoittelun, oppilaan iän tai aiheen mukaan. Materiaalia löytyy kaikenikäisille oppilaille.

[Make me genius](#)

Sivustolta löytyy ympäristö- ja luonnontiedon opetukseen soveltuvia animaatioita ja Power Point –esityksiä.

[Mary Glasgow](#)

Tältä sivustolta löytyy aikakauslehtityyliin esitettyjä tekstejä, videoita jne. opettajalle ja oppilaalle. Osa materiaalista on maksullista, mutta esimerkiksi uutisia ajankohtaisista tapahtumista tai juhlapäivistä voi lukea ilman jäsenyyttä.

Vaihtelevia tapoja jakaa oppilaita ryhmiin

[Wheeldecide](#)

Ryhmien muodostaminen sattumanvaraisesti onnenpyörän avulla on helppoa. Mene nettisivulle ja rullaa sivun alareunaan kohtaan *Modify Wheel*. Syötä pyörään oppilaiden nimet ja **tallenna linkin osoite itsellesi niin, että voit käyttää pyörää monta kertaa uudelleenkin**. Oppilaat painavat linkkiä ja saavat itselleen uuden parin tai ryhmän satunnaisesti. Tätä samaa pyörää voidaan käyttää moneen muuhunkin tarkoitukseen, kuten haastattelun pohjaksi, kotiläksyn tarkistamiseen, asioiden etenemisjärjestyksen sopimiseen ja moneen muuhunkin. Tärkeää on aina tallentaa pyörän osoite itselleen, jotta sitä voi käyttää aina uudestaan ja uudestaan.

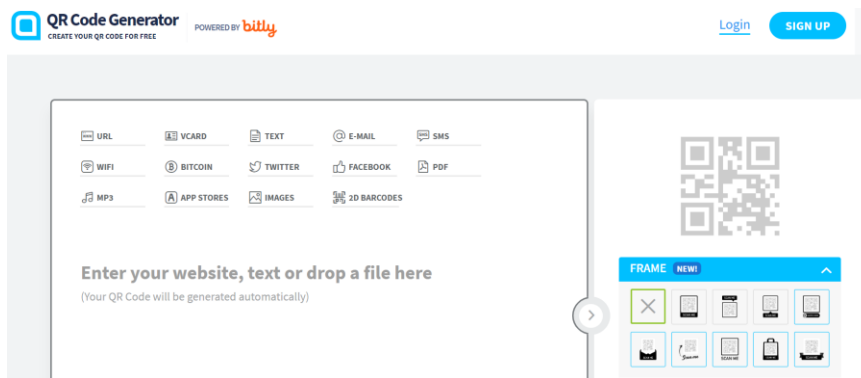

[Team Maker](#)

Myös tässä osoitteessa ryhmien tekeminen käy helposti. Opettaja päättää ryhmien suuruudet sekä ryhmän nimivaihtoehdot. Kone hoitaa loput ja aina tulee uusia luokkatovereita, joiden kanssa harjoitellaan ryhmätyötaitoja.

QR –koodit

Opettajan tekemällä QR-koodilla oppilaiden on helppo siirtyä suoraan oikealle sivustolle. Koodin tekeminen on helppoa ja ilmaisia koodisivustoja on useita. Yksi toimiva ja nopea tapa luoda QR-koodi löytyy sivustolta [QR Code Generator](#). Sivustolle ei tarvitse kirjautua.

QR-koodia voi käyttää myös lyhyiden tekstien tallentamiseen. Oppilas voi esimerkiksi kirjoittaa kertoa kuvataidetyöstään tarkemmin ja liimata QR-koodin esillä olevan työnsä viereen. Muut oppilaat ja luokan vierailijat voivat sitten käydä lukemassa taiteilijan tervehdyksen kuvasta QR-koodin skannaamalla.

Tekoälyn hyödyntäminen kaksikielisessä opetuksessa

Oppaan päivityshetkellä tekoäly on vasta tekemässä tuloaan kouluihin ja elämme vaihetta, jossa opetuslalla ollaan siirtymässä Chat GPT:n (kielimalli, joka tuottaa tekstiä annettujen ohjeiden pohjalta) uhkakuvien pelosta tehokkaammin miettimään sitä, miten tekoäly voisi olla avuksi sekä oppimisessa että opettamisessa. Suomen yliopistollisten harjoittelukoulujen yhteistyöverkosto julkaisi keväällä 2024 kattavan **tekoälyoppaan opettajille**, jonka voit lukea [täältä](#).

Diffit

Diffit on kätevä työkalu, joka tekee nopeasti ja helposti pelkästään avainsanoja syöttämällä tehtäväpaketteja opetukseen. Tarkkana kannattaa kuitenkin olla ja tarkastaa tekoälyn tuottama materiaali huolella ja pohtia sen soveltuvuutta omalle oppilasryhmälle. Diffitin käyttämisestä löytyy lyhyt video [täältä](#).

1. Search for a topic, theme, or question here. Be as specific as possible!

 Nonfiction

Align to Standards: [ELA](#) [History](#) [Science](#)

2. Choose an approximate reading level

5th Grade

and language

English

Generate Resources →

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 5 DIGIVINKKEJÄ KAKSIKIELISEEN OPETUKSEEN

- ✓ Digitaalinen maailma elää jatkuvassa muutoksessa. **Sovellusten ja laitteiden toimiminen on syytä aina testata ennakkoon**, jotta oppitunnilla fokus ei valu pois oppimisesta laite- tai kirjautumisongelmiin.
- ✓ Sovelluksiin ja materiaalipankkeihin kannattaa tutustua kaikessa rauhassa, jotta joukosta löytää ne itselleen sopivimmat. **Yhden alustan tehokas käyttö vaatii navigointitaitoja, jotka syntyvät vain testaamalla ja harjoittelemalla.** Kaikkea ei kannata koittaa omaksua heti.
- ✓ Materiaalin laadun ja sopivuuden arvioinnin lisäksi opettajan tulee tapauskohtaisesti pohtia **digitaalisuuden tuomaa lisäarvoa sisällön ja kielen oppimisen kannalta.** Ei digiä digin itsensä vuoksi, vaan sopivassa suhteessa oppimista rikastamaan ja tukemaan.

6. LUOKANHALLINTA JA ERILAISET OPPIJAT

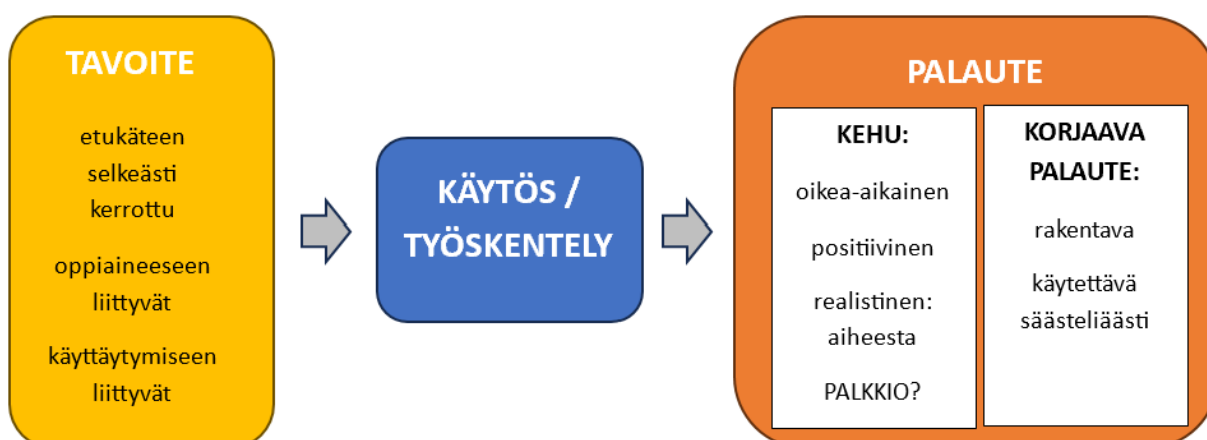
Eveliina Artama

Jokainen luokanopettaja luo rutiinit omaan luokkaansa. Niitä testataan ja luodaan yhdessä oppilaiden kanssa; se mikä toimii jonkun luokan kanssa, ei välttämättä toimi toisen.

Rutiinit tuovat oppitunteihin, päiviin ja viikkoihin turvallisuuden tunnetta ja auttavat oppilasta ennakoimaan tilanteita.

Turvallisuuden tunteen luominen ja ennakoimisen mahdollistaminen ovat erittäin tärkeitä harjoittelukouluympäristössä, jossa oppilasta opettavat aikuiset vaihtuvat. Yhdellä oppilaalla saattaa lukuvuoden aikana olla, luokanlehtorin lisäksi, jopa yli 20 opetusharjoittelijaa. Tällöin pysyvyys ja rutiinit ovat entistä suuremmissa arvossa pysyvyyden ja jatkuvuuden takaamiseksi. Tutustu siis orientointiviikon aikana huolellisesti luokassasi käytössä oleviin kielimalleihin, toimintatapoihin ja muihin työskentelyä tukeviin rutiineihin.

Ennakoitavuuteen liittyy olennaisesti **ohjeiden antaminen etukäteen**. Oppitunnin tiedollisten ja käyttäytymiseen liittyvien **tavoitteiden läpikäyminen** tunnin alussa ohjaa oppilasta toivottuun suuntaan niin opiskelun kuin työskentelytaitojenkin suhteen. Kun käyttäytymisen tavoitteet ovat oppilaalla tiedossa, voi opettaja antaa niin positiivisen kuin korjaavankin palautteen käyttäytymisen (esim. ryhmätöiden tekemisen) aikana viitaten näihin yhdessä sovittuihin tavoitteisiin.

Kuvio 10. Tavoitekeskeinen käytöksen ohjaamisen malli

6.1 Erialaisten oppijoiden tukeminen

Turun normaalikoulu on muiden suomalaisten koulujen tapaan inklusiivinen koulu, jolloin luokissa on intergoituna eri tuen portaiden oppilaita. Vahvat yleisen tuen tukimuodot tukevat kaikkien oppilaiden oppimista. Nämä tukimuodot vaihtelevat luokasta toiseen. On tärkeää, että selvität oman luokkasi rutiinit tästäkin näkökulmasta ajatellen.

Oppilaiden neuropsykologiset vaikeudet ovat osa jokaisen koulun arkea. Kaikki heitä tukemaan suunnitellut **tukitoimet tukevat jokaista luokan oppilasta**. Seuraavassa esittelen yleisimmät neuropsykologiset vaikeudet.

ADHD = Attention Deficit Disorder with Hyperactivity

- vaikeuksia huomion suuntaamisessa, keskittymisessä, tehtäväsuuntautuneisuudessa
- saattaa sisältää hyperaktiivisuutta ja fyysistä levottomuutta
- impulsiivisuus
- toiminnanohjauksen taidot

ADD = Attention Deficit Disorder

- huomion suuntaamisen ja ylläpitämisen vaikeudet
- toiminnanohjauksen vaikeudet
- aikakäsitys (tehtävään uppoutuminen liian pitkäksi aikaa, irrottautuminen, eteenpäin meno hankalaa)

Autismin kirjo

- sosiaalisen kanssakäymisen haasteet: vuorovaikutus ja kommunikaatio
- aistien välittämä tieto ja niiden tulkinta yksilöllistä
- toiminnanohjauksen taidot
- hermoston kuormitus ja stressitason nousu

Toisaalta:

- hyvä keskittymiskyky
- yksityiskohtien havaitseminen
- oikeudentaju
- ongelmanratkaisukyky
- omaleimainen huumorintaju
- rehellisyys

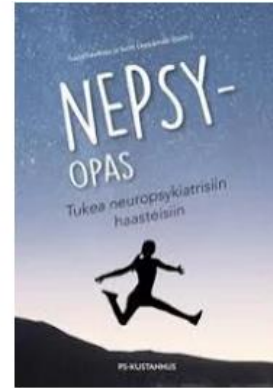
Yhteistä neurokirjon oppilaille usein on **toiminnanohjauksen haasteet**. Toiminnanohjaus pitää sisällään oppimisen ja koulunkäynnin kannalta tärkeitä jokapäiväisiä taitoja. Koska kyseessä ovat todellakin taidot, on niitä mahdollista oppia ja opettaa. Toiset tarvitsevat enemmän harjoitusta kuin

toiset. Pystyäkseen siirtymään esim. oppitunnin sisällä aiheesta tai tunnin vaiheesta toiseen oppilas tarvitsee toiminnanohjauksen taitoja ja usein myös tukea tähän.

Toiminnanohjauksen taitoihin kuuluu:

- impulssikontrolli
- työmuistiin liittyvät toiminnot
- aloite- ja suunnittelukyky
- toimintaprosessin ohjaus, säätely ja arviointi
- virheiden huomaaminen ja korjaaminen
- tarkkaavaisuuden ja vireystilan säätely
- ajan hahmottaminen
- tunteiden, käyttäytymisen ja motivaation säätely
- kognitiivinen joustavuus eli taito muuntaa toimintaa ympäristön ja tilanteen mukaan

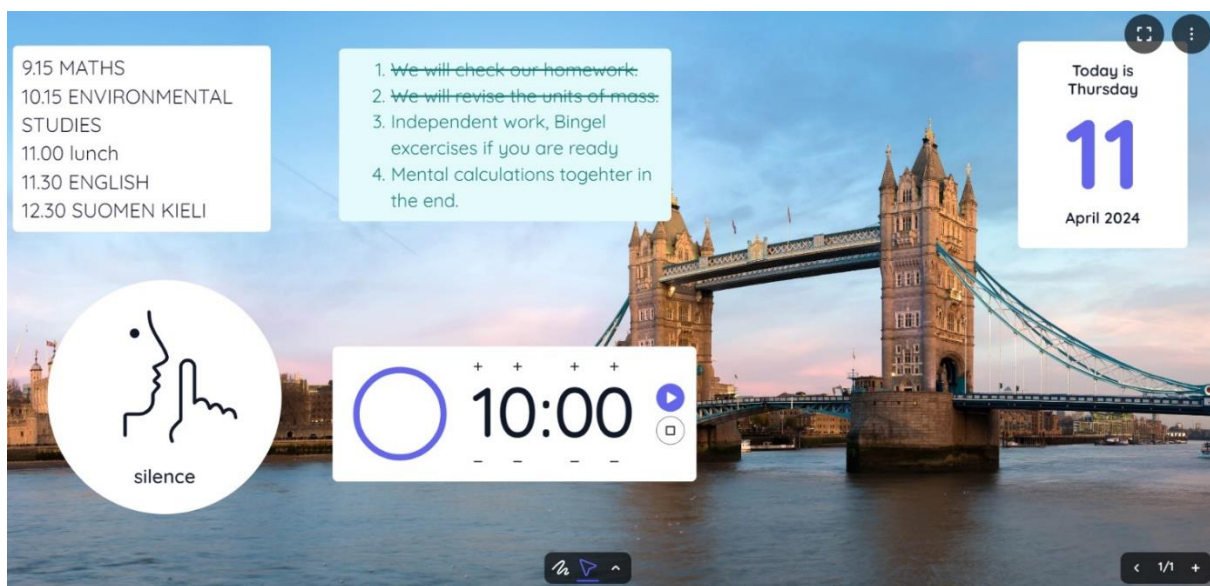
Miten tukea toiminnanohjauksen taitoja?

- Toimintaohjeet ja tunnin rakenne selvästi näkyviin (ks. classroomscreen s. 66).
- Visuaaliset esillä olevat ohjeet vähentävät oppilaan kognitiivista taakkaa ("Mitä siis seuraavaksi pitikään tehdä...?").
- mitä tapahtuu ensin, mitä sitten, kauanko on aikaa esim. keskusteluun tai oppikirjan tehtävien tekemiseen jne.
- ennakointi, oppilaalle etukäteen kertominen ja selittäminen
- muutokset rutiineihin, toiminnallisemmat oppitunnit à kuormittavat enemmän, tarvitsevat enemmän ennakoitua ja mahdollisuuden toiminnan lopettamiseen liikakuormittumisen ehkäisemiseksi
- tehtävän jakaminen pienempiin osatehtäviin, tarvittaessa palkinto jo osatavoitteiden saavuttamisen kohdalla
- "Tee ensin tämä tehtävä, sen jälkeen voit tulla hakemaan minulta tarran. Toisen tehtävän jälkeen saat uuden."
- sanoittaminen, keskustelu, oppilaantuntemus
- mikä toimii kunkin oppilaan kanssa: rauhoittumishetket, huumori, eriytetyt tehtävät, hetkessä tehtävät sopimukset ("Riittää, että kirjoitat kolme virkettä huolella.")

Kaksikielisessä opetuksessa erilaiset harjoitukset ja keskustelutehtävät ovat tärkeässä roolissa oppituntien työtapoja valittaessa. Kaikenlaiset oppijat hyötyvät selkeistä ja ennakkoon annetuista ohjeista. Välttääkseen esim. oman äänen korottamista keskustelutehtävien aikana, on opettajan annettava *ennakkoon* ohje siitä

- mitä tehtävässä on tarkoitus tehdä (**tehtävän tavoite**)
- mitkä ovat tehtävän aikaiset **käyttäytymisen tavoitteet** esim. äänenkäytön suhteen
- miten/milloin tehtävä päättyy ja mitä se tarkoittaa

Harjoitteluluokassa saattaa jo olla omia, luokan rutiineja tukevia käytäntöjä. Yksi apuväline tähän ja päivän strukturointiin muutenkin on ilmainen nettipohjainen sovellus nimeltään classroomscreen.com.

Tähän sovellukseen saat visuaalisen tuen muodossa mm. seuraavat asiat.

1. Päivän oppitunnit ja ajat järjestyksessä à tukemaan oppilaan päivän strukturointia ja auttamaan ennakoinnissa. Oppituntien järjestys on hyvä olla esillä läpi koko päivän, jotta oppilas näkee myös päivän etenemisen.
2. Oppitunnin vaiheet à ennakoinnin sekä oppitunnin vaiheesta toiseen siirtymisen tueksi. Tunnin edetessä voi vetää yli aina sen tunnin sisällön, joka on jo tehty.
3. Work symbol à tukemaan työskentelyn ja äänenkäytön tavoitteita eri työtavoissa. Vaihtoehtoina ovat myös *"whisper"*, *"ask neighbour"* ja *"work together"*.

Ajastin → jaksottamaan työskentelyä, auttaa oppilasta ennakoimaan. Tämä käyttöön erityisesti keskustelutehtävissä. Ennen aloitusta ohje siihen, mitä odotat, kun aika on päättynyt: "Kun aika päättyy, hiljene. Käymme sitten yhdessä vastaukset läpi."

4. Kalenteri tukemaan luokan rutiineja

Luokassa saattaa olla myös muita oppilaiden huomion saamiseen tarkoitettuja apuvälineitä: kilikello, triangeli tms. Myös erilaiset rytmit ja niiden toistaminen toimivat, kun haluat keskeyttää oppilaiden äänekkään toiminnan tai lopettaa sen kokonaan. Hiljaisuuden merkinä voi oikeastaan toimia mikä tahansa oppilaiden kanssa sovittu merkki (käden nosto, ns. [Hiljaisuuden laama](#), ks. lisää merkkejä linkistä, laskeminen viidestä alaspäin, "Näytä viisi" jne.). Tässäkin on hyvä turvautua luokassa jo käytössä oleviin rutiineihin ja harjoittelun jälkeen pohtia, mikä käytänteistä lähtee sinun matkaasi.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 6 LUOKANHALLINTA JA ERILAISET OPPIJAT

- ✓ Rutiinit ja ennakoitavuus tukevat kaikkien oppijoiden oppimista.
- ✓ Ohjeiden ja tavoitteiden kertominen etukäteen auttaa oppilaan toiminnanohjauksessa.
- ✓ Neurokirjon oppilaille suunniteltu (esim. toiminnanohjauksen) tuki tukee ihan jokaista luokan oppilasta.
- ✓ Myös keskustelutehtävät ja niiden päättäminen on ohjeistettava huolella ennen harjoituksen aloittamista.

7. LUOKKA-ASTEIDEN OPETUKSEN ERITYISPIIRTEISTÄ

Taina Wewer, Katrine Arbøl-Lilleberg & Terhi Hovi¹⁷

Yleisenä kielellisenä tavoitteena on, että kaksikielisen opetuksen oppilaat ovat saavuttaneet peruskoulun päättyessä Eurooppalaisen viitekehyksen hyvän osaamisen taitotason [B1.1 eli sujuvan peruskielitaidon](#) ymmärtämisessä ja tuottamisessa. Turun normaalikoulun englantipainotteisen opetuksen tavoitteista ja sisällöistä voit lukea tarkemmin [kaksikielisen opetuksen opetussuunnitelmasta](#) koulun internetsivuilta. Kielitietoinen lähestymistapa on tärkeä. **Kahden tai useamman kielen vertailu** kehittää kielitietoisuutta ja avaa kunkin kielen ominaispiirteitä oppilaalle tehokkaasti. Oppilaat rekisteröivät varsinkin ne kielen ilmiöt, joihin opettaja kiinnittää heidän huomionsa. Alla olevat periaatteet sopivat kaikille alakoulun luokka-asteille, monet yläkouluunkin.

Kaksikielisessä opetuksessa toiminnan struktuuri ja rutiinit korostuvat

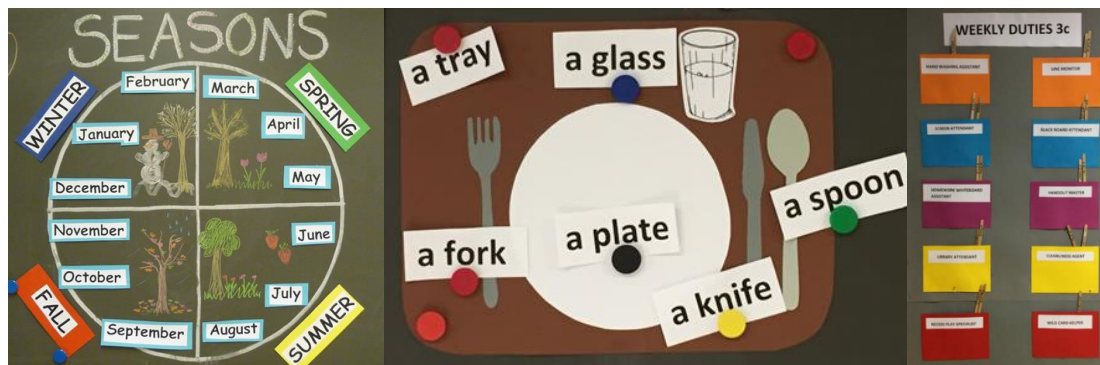
Oppilaat liittävätkin englannin kielen usein tiettyihin tilanteisiin ja näiden **tilanteiden toistuvuus** luo turvaa ja tehostaa oppimista. Aloituksiin ja lopetuksiin, tuttujen tapojen ylläpitoon ja esim. leikkien kertaamiseen kannattaa kiinnittää huomiota. Mitä varhaisemmasta kielenoppimisen vaiheesta puhutaan, sitä tärkeämpiä tutut **koulupäivään liittyvät kielirutiinit** ovat.

Englanninkieliset aamurutiinit toimivat myös aamunavauksena. Rutiineihin voi liittyä esimerkiksi aamukalenteri (esim. www.starfall.com yllä olevassa kuvassa) tai viikoittain vaihtuva englanninkielinen aamulaulu, jonka teema liittyy johonkin ajankohtaiseen tai viikolla opittavaan asiaan. Seuraavissa kuvissa rutiinit liittyvät ruokailuun, järjestäjätehtäviin sekä Aika-oppiainejakson kielitavoitteisiin. Esimerkiksi päivittäin ennen lounaalle lähtöä voidaan kerrata ruokailuvälineiden nimet (nimilaput

¹⁷ Tämä luku nojaa aikaisemman opasversion samaan lukuun, jonka kirjoittivat Tuija Niemi, Taina Wewer, Maria Broholm, Pirjo Lammila-Räisänen ja Helinä Rahman.

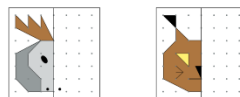
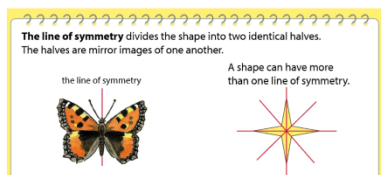
paikoilleen), kunnes ne osataan. Netistä voidaan katsoa yhdessä Norssin sivulta (myös englanninkielinen menu), mitä on ruuaksi. Ruoka-aineista (esim. peruna, riisi, kana, kala, keitto jne.) voi olla kuvia, ja ne asetetaan lautaselle näkyviin samalla, kun päivän menu käydään läpi. Rutiinit muuttuvat oppilaiden iän mukaan.

Opittava asia tai tunnin aihe on hyvä kirjoittaa näkyviin taululle ja sanallistaa tunnin päätavoitteet. Oppilaan toiminnanohjausta auttaa myös oppitunnin vaiheiden näkyväksi tekeminen esimerkiksi kirjoittamalla ne esiin, jotta oppilas voi tarpeen tullen palata niihin (ks. myös s. 23 ohjeiden antamisesta ja s. 65–67 toiminnanohjauksen tukemisesta). Alla on esimerkki kuvataiteen tavoite- ja ohjedioista.

Objectives (what you should learn or do)

- Plan symmetrical patterns (symmetry line)

- Use crayons to colour in the patterns so that no white paper can be seen
- Understand how to design and cut a paper star

Instructions (7+7):

You need 7 items:

- a table cover
- mittens templates
- crayons (use Caran D'Ache or pastels)
- scissors
- glue stick
- paper for the star
- background paper (A3, different colours)

This is what you do:

- Plan patterns. Draw them with crayons.
Remember symmetry!
- Colour in carefully.
- Cut out the mittens.
- Glue them on the background paper.
Note that thumbs point outwards. Mittens overlap a little.
- Cut the star. Ask teachers for help.
- Glue the snowflake on top of the mittens.
- Write your name on the left-hand lower corner. Use a pencil.

Toiminnan tempo ja rytmitys on myös hyvä miettiä huolelta ennakkoon, sillä moni oppilas tarvitsee vielä tukea tarkkaavaisuuden suuntaamiseen oikein. Sama asia on hyvä kerrata monipuolisesti eri yhteyksissä samoin kuin tutun ja vieraamman aineksen vaihtelua on hyvä pohtia (esim. uudet sanat

opetetaan tutun työtavan kautta). **Toisto ja variointi** nousevat keskeisiksi tekijöiksi, kun esimerkiksi asiasisältöön liittyvä käsitteistö on tarkoitus oppia kahdella kielellä. Englanninkielinen opetus voi olla lapselle aika ajoin myös haasteellista seurata, koska sanavarasto on vielä suppea. Sanavarasto ja ymmärtäminen vahvistuvat toistolla. Myös eri oppiaineiden sisältöjen **integrointi ja eheyttäminen** tukevat saman aihealueen englannin kielen käyttöä mielekkäästi erilaisissa yhteyksissä. Usein oppiaineita integroivan teeman opetukselle saa esim. ympäristöopin, biologian, maantiedon tai historian oppisisällöistä.

On erityisen tärkeää, että opettaja on luokassa luotettava, läsnä oleva aikuinen ja että oppimisympäristö on jokaiselle turvallinen. **Ymmärtämistä ja rohkaistumista kielen käyttöön** voi tukea muilla tavoin kuin jatkuvalla englannista suomeen kääntämisellä, jota tulisi välttää. Havainnollistamisella ja monikanavaisella viestinnällä (toisto, eleet, ilmeet, toiminta, kuvat, tukisanat, -viittomat tai -kuvat, selittäminen yksinkertaisesti tai parafraasein) pääsee pitkälle (ks. myös [Luku 3](#) havainnollistamisesta ja [Luku 6.1](#) oppilaiden tukemisesta). Englanninkielisten ohjeiden on hyvä aluksi olla lyhyitä ja yksinkertaisia toiminnan käskyjä, jotka mallitetaan ja näytetään sekä tarvittaessa kerrataan oppilaiden avulla. Yksinkertainen mallittamisen kaava on seuraava:

O - Opettaja näyttää mallin.

Y - Yhdessä tekeminen mallin mukaan

I - Oppilas tekee itsenäisesti.

Oppilaan itsetunnon ja kieliminän vahvistaminen kaksikielisessä opetuksessa

CLIL-oppimisympäristön on oltava ilmapiiriltään positiivinen ja vapautunut. **Yrittämistä arvostetaan ja virheitä saa tehdä.** Oppilaita innostetaan osallistumaan keskusteluihin ja aktiviteetteihin rohkeasti englanniksi. Luokassa voi vaikka pitää esillä tiettyä tunnusta (esim. Ison-Britannian tai Yhdysvaltojen lippu) silloin, kun opettaja toivoo, että viestinnässä käytetään vain englantia. Alaspäin voi eriyttää niin, että oppilas voi vastata *yes/no*, kun taas ylöspäin eriyttävä kysymys alkaa esimerkiksi sanoilla *why* tai *explain* (ks. kysymystekniikoista [Luvusta 4.2](#)). Oppilasta innostetaan opiskelemaan sekä muita vieraita kieliä että omaa äidinkieltään. Tässä apuna on eri kielten ja kulttuurien positiivinen huomioiminen ja arvostaminen eli **kieli- ja kulttuuritietoinen lähestymistapa**.

Äidinkielen hyvä hallinta luo suotuisan pohjan kaikelle oppimiselle. Muunkielisillä oppilailla on mahdollisuus saada Norssissa sekä oman äidinkielen opetusta että samanaikaisopetusta omalla äidinkielellään. Oppilaita tulee opettaa arvostamaan omia juuriaan ja äidinkieltään. Oppilasta kasvatetaan kohti globalisoituvaa maailmaa, johon olennaisesti kuuluu sekä itsensä että toisten

arvostaminen, erilaisuuden kunnioittaminen ja se, että tuntee itse olevansa tärkeä osa sitä. Kannustava, positiivinen, mutta aito palaute opettajalta on erityisesti alakoululaiselle tärkeää itsetunnon ja kieliminän vahvistajana (ks. myös s. 107–108 palautteen antamisesta).

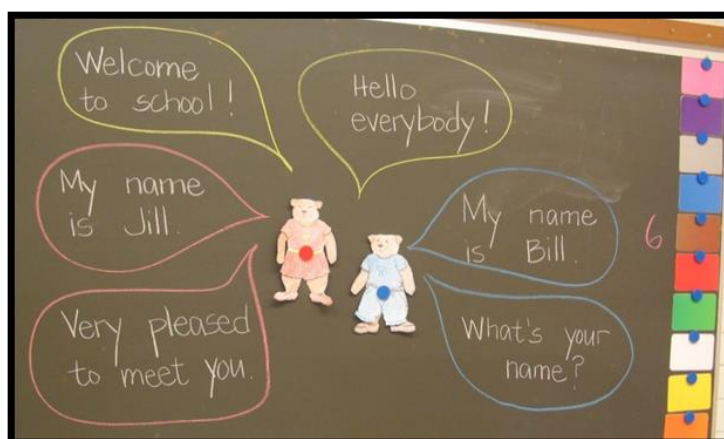
7.1 Luokat 1–2

Kaksikielisessä alkuopetuksessa tavoitteena on, että **lapsi oppii lukemaan ja kirjoittamaan ensin suomen kielellä**. Niinpä suomen kielen tunnit ovat pääsääntöisesti suomeksi, tosin näilläkin tunneilla sovitut luokkarutiinit (esim. aamukalenteri) hoidetaan englannin kielellä. Sääntö ei kuitenkaan ole täysin ehdoton. Suomen kielen tunneilla saatetaan esimerkiksi vertailla suomen ja englannin kielen äänneitä tai katsoa video lukukirjan sadusta englanninkielisenä versiona.

Normaalikoulun koulukohtaisessa kaksikielisen opetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan kahden ensimmäisen luokan englannin kielen sisältöpiirteitä seuraavasti.

Luokka-aste	Tavoitetaso	Tyypillisiä piirteitä, esim.
1-2	Entering	yleisiä, jokapäiväiseen elämään liittyviä sanoja lyhyitä, yksittäisiä väittämiä, kysymyksiä joitakin tiedonalakohtaisia termejä ja fraaseja

Kaksikielisessä CLIL-opetuksessa **englannin kielen käyttö oppitunneilla alkaa heti ensimmäisenä koulupäivänä** ensimmäisellä luokalla (taulukku alla). Oppilaat myös odottavat alusta alkaen englannin kielen käyttöä myös muilla kuin vuonna 2018 valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan lisätyn varhennetun englannin oppitunneilla. Lapsen intoon ja haluun hypätä englanninkielisen opetuksen mukaan voi luottaa. Heti alusta alkaen englannin kieltä opitaan monipuolisesti ja eri oppiaineiden sisältöjä myös englanniksi käsitellen.

Taulukossa 12 alla on esimerkki englannin kielen käytön suunnitelmasta aivan ensimmäisen luokan alussa. Se sisältää pääosin sosiaalista arkikieltä, mikä täytyykin ottaa ensimmäisenä haltuun. Vertailun vuoksi esitellään seuraavalla sivulla myös matematiikan kieliainessuunnitelma (Taulukko 13), joka sisältää ensimmäisen luokan ensimmäisen jakson (Luvut 0–5) viimeisien viiden tunnin englanninkielisen aineksen ja integrointi-ideoita muihin aineisiin. Siinä näkyy erittely luokkakieleen, akateemisempaan oppiaineen kieleen ja sosiaaliseen kieleen viikkolaulujen ja leikkien muodossa.

Taulukko 12. Ensimmäisten kouluviikkojen englantiaines

vko	Laulut ja lorut	Sanasto	Rakenteet	Muuta
33	Hello everybody (Lg through music 2, p. 6)	tervehdyksiä	<i>My name is... What's your name?</i>	Have a nice weekend! Thank you, you too.
34	Numbers Song (Picture Dictionary 2)	värit kulkuneuvot	<i>How are you? I'm fine, thank you. Here you are. → Thank you.</i>	viikonpäivät päivittäin Point to... (väreillä) Close your eyes... ruokailuun lähtö
35	Hello (YEP) Stand up, sit down (Lg through music 1, p. 12)	tyttö/poika	<i>I am... How many? What number?</i>	Touch your... (kehonosat)
36	Goodbye, goodbye, goodbye (Lg through music 3, p. 32) Touch your elbow (Lg through music 2, p. 15) What day is it today? (Lg through music 3, p. 10)	perhesanastoa (YEP p. 10-11) verbejä (YEP p. 26)	<i>I have... / I haven't... / Have you got...? I can... / I can't... / Can you...?</i>	UE ja YM -tunneilla YEPin sanastoa suullisesti.
37	Pretty Little Purple Pen Song (PD 40) tai What is this? (Lg through music 3, p. 8)	ed. viikon jatkoa kouluvälineitä (YEP p. 20)	ed. viikon jatko	UE, YM ja KS -tunneilla YEPin sanastoa suullisesti.
38	Teddybear (Playway)	adjektiveja (YEP p. 82)	<i>Where is...?</i> prepositiot in, on, under, behind	Nallekarhujen kuvaaminen teemapäivänä (YEP p. 36, 82 suullisesti)

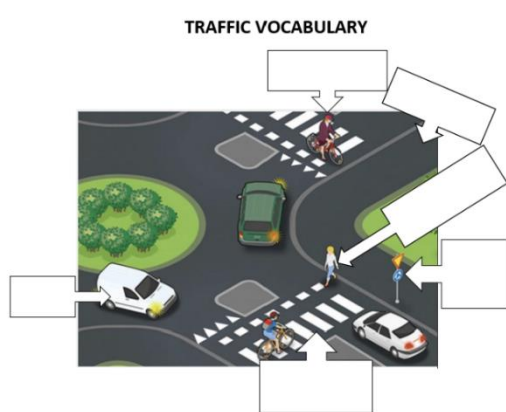

Taulukko 13. Ensimmäisen luokan syksyn ensimmäisen matematiikan jakson viiden oppitunnin kielisuunnitelma

Matematiikka 1. luokka: Jakson luvut 0-5 loppu						
Tuntien aiheet	Viikkolaulut, rytmilorut	Luokkakieli: sanasto ja fraasit	Tiedonalan matematiikan kieli: sanasto ja fraasit	Toiminnallisuus, pelillisuus ja digitaalisuus	Integrointi (oppiaineet, aihepiirit)	Visuaalisuus, havainnollistaminen ja monikanavaisuus
Tunti 1 Luku 5	One, two, three, four five, once I caught a fish alive	Tervehdykset Kirjojen ja välineiden nimet Form groups of X	Lukujen nimet <i>How many...?</i>	Ryhmien muodostaminen Molla ABC luvun 5 piirtäminen tabletit	KU/YM: retki metsään: Etsitään erilaisia luonnonmateriaaleja maasta, kerätään viisi tai muodostetaan luku viisi.	erilaisia kaloja magneettinapeilla taululle (1, 2, 3, 4 ja 5)
Tunti 2 Luku 5 ja muut luvut 0-4 lukusuoralla	sama	Esim. Come to the blackboard and draw number 5, please.	<i>Smaller than / greater than</i> <i>Equal to</i> <i>Number line</i> <i>Show number x in the number line.</i>	TPR: Clap/stomp/sit down/hop... x times	LI: What 's the time, Mr Wolf?	Lukusuora luokassa, Taulukko, johon kerrytetty numero, lukumäärä kuviona, tukkimiehen kirjanpito
Tunti 3 Luvun 5 hajotelmat	sama	Esim. quiet, please. Let's stay focused.	<i>X and x together make 5</i>	Fill in fingers to make five (pariharjoitus)	..-	esineitä, esim. nappeja, Unifixit
Tunti 4 Diagrammi (enemmän/vähemmän tukkimiehen kirjanpito)	Five little ducks went out one day	Colour in the bars with different colours.	<i>More than / less than</i> <i>Diagram</i> <i>Bar</i> <i>tally</i> <i>graph</i>	Luokassa diagrammikysely esim. lemmikeistä: How many pets do you have?	Diagrammiseuranta liittyen muuhun aiheeseen, esim. liikenteeseen.	Draw, find, tally and graph – tehtävä esim. nopeammille tekijöille
Tunti 5 Eurot 0-5	sama	Handle with care, please.	<i>Euro, euros</i> <i>How much money is this?</i>	Kauppareikki: How much is this? X euros, please.	KU: Colour in duck # 3 purple	eurorahat
ARVIOINTI	Esim. itsearviointi, portfoliosivu, vertaisarviointi I can..., I know...,					

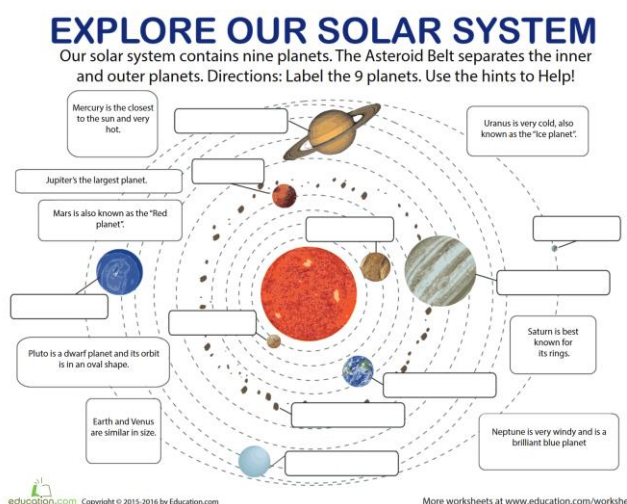

Englannin kielen osalta painopiste alkuopetuksessa on kuullussa ja puhutussa kielessä, itsenäistä lukemista ja kirjoittamista englanniksi ei vaadita. Englanninkielistä tekstiä kuitenkin saa ja pitääkin olla luokassa esillä. **Oppilaat saavat** toki myös **lukea, kirjoittaa tai kopioida** englanninkielisiä sanoja tai helppoja fraaseja **mallin avulla** silloin, kun se on tarkoituksenmukaista; lähestyttäessä 2–3-luokkien nivelvaihetta se on hyväkin työtapo keventämässä siirtymää. Omaan sanakokoelmaan voi kopioida opittuja sanoja. **Englannin kieliaineekselle** voi olla **oma vihkonsa**, johon kootaan keskitetysti kaikki englanniksi käsitellyt aiheet, sanat, monisteet ja pienet kirjoitustehtävät eri oppiaineista (esimerkit alla). Tämä vastaa osin myös POPS 2014 –arviointivaatimukseen kielen osaamisen tekemisestä näkyväksi ja dokumentoinnista.

SAFETY RULES

1. Be attentive.
2. Use the _____ to cross a road.
3. Obey _____.
4. _____ road traffic signs.
5. Use a reflector when _____.

Eriyttäminen on usein myös tarpeen. Nykylasten englannin kielen taito on monella jo hyvinkin kehittynyt ennen kouluun tuloa. **Osa oppilaista oppii** jo alkuopetuksessa **itseksensä lukemaan ja kirjoittamaan** myös **englantia** implisiittisesti ilman erityistä opettamista, ja tätä puolestaan voi hyödyntää eriyttämisessä antamalla haastavampia, lukemista ja kirjoittamista edellyttäviä tehtäviä edistyneemmille, koska alkuopetusikäinen lapsi on vielä otollisessa **kielen oppimisen herkkyysvaiheessa**. C-luokilla on saatavilla myös pienemmille sopivaa englanninkielistä kirjallisuutta. Kaikkien ei tarvitse tehdä samoja asioita samanaikaisesti. Luokassa käytetyn englannin kielen pitäisi alusta alkaen olla monipuolista ja tavoitteena voi olla hyvin kattavankin kielivarannon saavuttaminen jo alkuopetuksen aikana. Opetusharjoittelijat useimmiten yllättyvät siitä, miten paljon jo ensimmäisen luokan oppilaat osaavat ja mihin he pystyvät.

Osalla oppilaista saattaa olla opetuksen alussa varsin pitkäkin **hiljainen vaihe**, jolloin hän ei vielä tuota kieltä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö oppilas ymmärtäisi jo laajasti englanniksi opetettua.

Hiljaisen vaiheen aikana oppilaan kannustaminen ja tukeminen on erityisen keskeistä, mutta oppilasta ei kannata painostaa tuottamaan kieltä ennen kuin hän on siihen valmis.

Toiminnallisuus: pelillisuus ja leikit

Keskeistä kaksikielisessä alkuopetuksessa on **toiminnallisuus**. Tämän ikäiset oppilaat ovat ennen kaikkea tekeviä, kinesteettisiä oppijoita – aikuisen tehtävä on kanavoida tekeminen mielekkäästi. Toiminnallisuus lähtee liikkeelle pienestä: esim. sanapussit, viuhkat kuvakorteista tai kuvapalapelit saavat oppilaat työskentelemään kielen parissa ja oppimaan lähes huomaamattaan. Kaiken kaikkiaan **konkreettinen materiaali** on tärkeää elämyksien, motivoinnin ja aktivoinnin kannalta. Oppilaan tulee päästä leikkimään, pelaamaan ja oppimaan englannin kieltä tämän varjolla. Toimivia leikkejä ovat monet TPR¹⁸-lähtöiset leikit, joista on esimerkkejä alla. Luokkahuoneleikkejä ja pelejä löytyy paljon varhennetun englannin materiaaleista.

- **Point to the...:** tietyn asian osoittaminen
- **Do as I say:** opettaja antaa lyhyitä käskyjä (*Turn around. Jump 5 times.*)
- **Simon says:** Kapteeni kääkee
- **Feely bag:** esineiden arvaaminen tunnustelemalla pussista
- **Pack your bag:** oman matkalaukun pakkaaminen/piirtäminen vihieiden mukaan

- **Go and touch:** esim. koske jotakin punaista
- **Steps forward:** askelen eteenpäin saa ottaa täyttäessään ehdon (esim. päällä on siniset sukat)
- **Colour salad:** hedelmäsalaatti
- **Colour commands:** jokaisella oppilaalla on oma väri ja hän toimii vain tämän värin käskyjen tullessa (*Red, run!*)

Who am I?

I have six legs, antennas, and wings.

(an insect)

Oppilaat nauttivat myös arvuutteluista, arvoituksista, kielellä leikkimisestä ja erilaisista pienistä haastattelu- yms. viestinnällisistä tilanteista, joskin näissä on muistettava mallittamisen merkitys (ks. esim. s. 42). Esimerkin hyönteisarvoituksessa on 1. luokan ympäristöopissa tutustuttu hyönteisen osiin. Opituista asioista on helppo keksiä lisää arvoituksia: *Who am I? I need food, water, sunlight, warmth,*

¹⁸ TPR – Total Physical Response eli kehollinen reagoiminen kieleen tai ohjeeseen

and soil to grow (a plant). Samalla opitut asiat kertautuvat. Tutut tavat luovat oppimisympäristöön turvallisuutta, mikä on vierasta kieltä käytettäessä vielä tärkeämpää kuin yhteisesti jaetulla kielellä.

Leikeissäkin täytyy pitää pedagoginen ja kielenoppimisen aspekti (tavoitteet) mielessä. Ulkoleikkeinä voidaan pelata esimerkiksi Taulukossa 13 sivulla 73 mainittua *What's the Time, Mr Wolf?* -leikkiä tasakellonaikoja harjoitellessa. Samalla harjoitellaan lukujen luettelemista.

What's the Time, Mr Wolf? Leikissä yksi on susi, loput oppilaat seisovat leikkialueen toisessa päässä. He huutavat yhteen ääneen selin seisovalle sudelle: *"What's the time, Mr Wolf?"* Susi vastaa haluamansa kellonajan, esimerkiksi: *"It's five o'clock"*. Leikkijät laskevat ääneen ja siirtyvät viisi askelta kohti sutta. Näin jatketaan, kunnes susi vastaakin: *"It's lunch time!"* (tai *dinner time*), kääntyy, juoksee ja yrittää ottaa kiinni jonkun pakenevista leikkijöistä. Kiinni jääneestä tulee uusi susi.

Helposti järjestettävä ja muokattava (ulko)leikki on **maa-meri-laiva** ja sen eri variaatiot. Turvapaikkoina voivat toimia pääilmansuunnat (*points of compass: north, south, east, and west*), maisemasanasto (esim. *mountain, river, forest*), tai vaikka suunnat (*left, right, middle*).

Maa-meri-laiva -leikin muunnoksia ovat kahden viivan **reagointihyppeleikit**, jossa on nimetty alueet ja leikinohjaajan ohjeiden mukaan hypätään esim. *country, city* tai *sea* -alueille (lisää reaktioleikkejä englanniksi mm. [täällä](#)).

Hauska kevään ja syksyn ulkoleikki on kielen ja sisällön opiskeluun muuntunut **Afrikan tähti** pedagogisena versiona. Katso idea ja ohjeet esimerkiksi [täältä](#). Liikuntatunneille englanninkielisiä leikki-ideoita ja ohjevideoita löytää esimerkiksi [PhysEdGames](#) -nimiseltä YouTube-kanavalta.

Alkuopetusikäiset matkivat, toistavat ja opettelevat ulkoa mielellään. Rytmit ja melodiat tukevat oppimista ja lapset nauttivat **loruista ja lauluista**. Tutkimuksen mukaan kohdekieltä opitaan parhaiten silloin, kun itse lauletaan tai loruillaan, ei pelkästään kuuntelemalla. Lorujen ja laulujen opettamisessa on hyvä muistaa lähestyä kokonaisuutta osien kautta riittävän pienien palasten kautta. Seuraavissa tekstikentissä on esitetty niin lorun kuin laulun opettamisen malli. [Luvussa 5](#) digivinkeistä on mainittu joitakin sivustoja englanninkielisten laulujen löytämiseen. YouTube on lähes ehtymätön lähde.

Lorun opettaminen

1. kontekstin luominen
2. sanaston käsittely ennakoivasti
3. lorun kuunteleminen
4. kuuntelutehtävä
5. ääntämisen harjoittelu (tietty äänne, sana, sanasto)
6. lorun kuunteleminen, toistaminen, harjoittelu
7. lorun muokkaaminen tai oman version kirjoittaminen
8. lorun esittäminen

Laulun opettaminen

1. kontekstin luominen
2. sanaston käsittely ennakoivasti
3. laulun kuunteleminen (melodia)
4. ääntämisen harjoittelu, kaikuluku (yksi säe)
5. kaikulaulu (yksi säe)
6. toistaminen, harjoittelu
7. laulun esittäminen

LearnEnglish Kids

My favourite photo
Prepositions of place

If I'm not feeling happy
My favourite photograph
Of me and all my friends
Will always make me laugh.

Janet's in the bin
Jeff's under the bed
Laila's next to him
With an apple on her head.

Jo's in front of Jack
And Nadima's behind him
Nico's in the photo too
But nobody can find him.

I'm on the table
Tim is in a chair
And sitting in between us
Is a cat with purple hair.

Grammar chant

Listen to this chant <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/grammar-chants/my-favourite-photo>

www.britishcouncil.org/learnenglishkids

© British Council, 2016. The United Kingdom's international organisation for educational opportunities and cultural relations. We are registered in England as a charity.

Jazz Chant on Yhdysvalloissa kielenoppimisen tarkoituksiin kehitetty rap-tyyppinen, rytmikäs loru, joka **sopii kaikenikäisille oppijoille**. Valmiita jazz chanteja löytyy kirjoista ja netistä, myös videoesityksiä, kopioitavia tekstejä ja jopa tuntisuunnitelmia (esim. viereinen grammar chant [täällä](#)).

Vaikka usein jazz chantit liittyvät ainesisältöjen sijaan arkipäiväisiin aiheisiin, kieliopin tai sanaston harjoitteluun, voi niiden avulla harjoitella lausumista ja kartuttaa lisää kielipääomaa, sisältöihinkin liittyvää.

Jazz chantit sopivat erityisen hyvin vaihteluksi aamulauluun, kieliluokan esitykseksi erilaisiin juhliin tai C-luokkien **Monthly Assembly** -kokoontumisiin.

7.2 Luokat 3–4

Kolmannen ja neljännen luokan oppilaiden CLIL–opetus rakentuu kahden edeltävän luokan opetuksen perustalle. Kolmannella luokalla huomio kiinnittyy puhutun kielen lisäksi kirjoitettuun kieleen: lukemiseen ja kirjoittamiseen. Normaalikoulun koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa kuvataan kolmannen ja neljännen luokan englannin kielen sisältöpiirteitä seuraavasti.

Luokka-aste	Tavoitetaso	Tyypillisiä piirteitä, esim.
3-4	Emerging	lyhyitä, yksinkertaisia virkkeitä, joihin sisältyy pääajatus toistuvia, kaavamaisia lause- ja virkerakenteita eri tiedonaloilta yleisiä tiedonalojen sanoja ja ilmauksia, synonyymejä ja sukulais-sanoja

On tärkeää, että kolmannella luokalla siirrytään jo **selkeästi kohti akateemisempaa kieltä** ja pyritään yksittäisistä sanoista ja fraaseista kohti kielellisiä kokonaisuuksia. Toisin sanoen **tavoitellaan tekstitasoa** (ks. esimerkiksi Taulukko 4 akateemisen kielen kehittämisestä).

Oppilailla on kompetenssia kuullun ymmärtämisen ja puhumisen osalta, mutta suurimmalla osalla oppilaista lukeminen ja kirjoittaminen vieraalla kielellä ovat vasta kehitymässä, mitä painotettu (kolme oppituntia kahden sijaan) formaalin englannin kielen opetuksen alkaminen kolmannella luokalla osaltaan tukee. Oppilaat kirjoittavat virkkeitä ja vähitellen pieniä tekstejä, kukin kykyjensä mukaan. Tekstien tuottaminen perustuu ja nojautuu opettavien asiasisältöjen käsitteisiin, jotka toimivat kirjoittamisen runkona.

Oppilaat tutustutetaan jo **lyhyisiin englanninkielisiin tietoteksteihin**. Lukemista ja kirjoittamista harjoitellaan asiasisältöjen opiskelun yhteydessä, esimerkiksi luetaan teksti sähkölaitteista ja kirjoitetaan opettajan johdolla **muutaman virkkeen englanninkieliset muistiinpanot**. Lyhyiden muistiinpanojen tekeminen aloitetaan opettajan mallittamana:

1) *I do, you watch.*

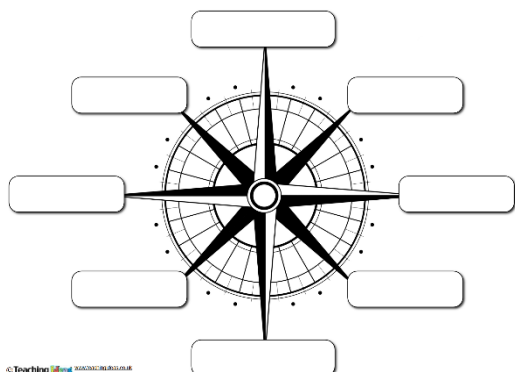
2) *We do together.*

3) *You do, I watch.*

Teksteihin tutustuminen voidaan aloittaa esimerkiksi aukkoteksteillä, joihin lisätään ydinkäsitteet. Alkuvaiheessa ne voidaan antaa apulaatikossa esimerkiksi näin:

North, East, South, West, Baltic Sea, Sweden, Estonia, Norway, Russia

Mukaan voidaan lisätä myös käsitteitä, joita ei tekstissä tarvita, jos halutaan lisätä haastetta.

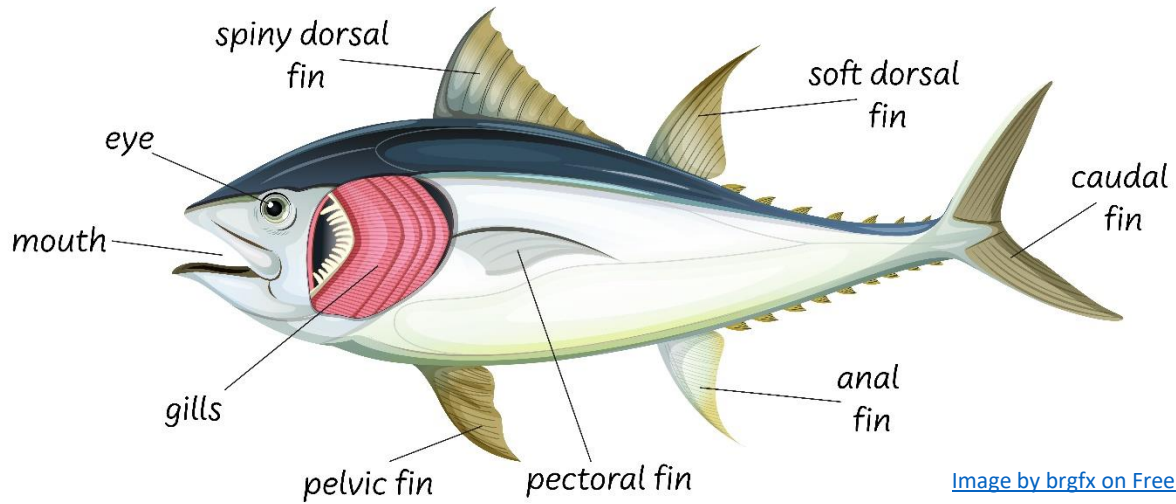
There are four cardinal points of compass:

_____, _____,
 _____ and _____. Finland has
 four neighbouring countries. In the
 _____ our neighbour is Estonia. In the
 _____ it is Russia, while Norway is located in
 the _____. In the west, our neighbour is
 _____. The sea that surrounds
 Finland in the West and South is called
 _____. The capital of
 Finland, Helsinki, is situated in the _____
 coast.

Neljännellä luokalla luetun ja kirjoitetun kielen määrä lisääntyy ja vakiintuu. Oppilaat lukevat englanninkielisiä tekstejä eri ainesisällöistä ja työskentelevät niiden pohjalta esimerkiksi vastaamalla sisältökysymyksiin, etsimällä tietoa annetun otsikon tai teeman mukaan sekä tuottamalla omaa tekstiä luetun pohjalta. On parempi, että asia **opetetaan tai kerrataan yhä uudelleen**, jotta kaikilla oppilailla on mahdollisuus oppimiseen omien kykyjensä, ominaisuuksiensa ja tahtinsa mukaan. Jotkut oppilaat oppivat ensimmäisestä kerrasta, toisille kertoja tarvitaan hyvinkin useita. Näin ollen asioita tarjotaan useita kertoja erilaisin lähestymistavoin siten, että kaikki oppivat. **Opiskelustrategioiden käyttö** (esim. silmäilevä lukeminen, alleviivaus, tukisanat, ajatuskartat, muistiinpanot) ovat jo osa normaalia koulunkäyntiä.

Opetuksen kattava ja konkreettinen havainnollistaminen on edelleen kolmannella ja neljännellä luokalla tärkeää. Opetuksessa käytettävät kuvat, diaesitykset, videot ja erilainen havaintomateriaali auttavat oppilasta saamaan konkreettisen kuvan opetettavasta asiasisällöstä. Pelkät opettajan sanat eivät riitä. Kun opetetaan kala, havainnollistetaan asiaa esim. kalan kuvilla, videolla kalan liikkumisesta, aidon kalan preparoinnilla ja täydennettävällä tehtäväpaperilla. Vihkoihin piirrettävä miellekartta tai muu visuaalinen kuvio tai taulukko toimii koontana, jossa asiat jäsentyvät. Havainnollistamisen aikana käsitteet täydentyvät: *a fish, a fin, a bladder, ...* (ks. kuva s. 80). Aiemmin opitut käsitteet kertautuvat ja uusia opitaan. Sivulla 80 esitetään myös, miten käsitteitä voidaan avata yksinkertaisesti englanniksi lyhyillä virkkeillä. Nämä voidaan lukea ja **kirjoittaa muistiinpanoina vihkoon**. Voidaan myös tehdä eriyttävä valinta, että eri eviä ei tarvitse kaikkien osata – käsite *fin* on riittävä. Kiinnostuneet saattavat opetella kaikki eri evät englanniksi.

Parts of a Fish

[Image by brgfx on Freepik](#)

Gills

Fish breathe using their gills. They take oxygen from the water and remove carbon dioxide. Gills are located on the sides, behind the eyes. A hard flap protects the gills.

Fins

Fish have different types of fins. Fish use fins for swimming and balance.

Käsitteet tulee olla esillä luokassa opetettavan jakson aikana ja niihin palataan säännöllisesti. Käsitteitä toistetaan, niitä avataan ja niistä esitetään kysymyksiä, jotta ne opitaan. Keskeiset ympäristötiedon ja matematiikan käsitteet on opetettava ulkoa. Laulut, leikit ja lorut ovat edelleen toimivia keinoja eri aihepiirien sanaston opetteluun. Käsitteiden opettelu voidaan tehostaa esimerkiksi säännöllisesti järjestettävien sanakokein kuten formaalin englannin opiskelussa.

Uudet käsitteet on opittava molemmilla opetuskielillä sekä suomeksi että englanniksi.

Esimerkiksi **luokan sivutaulu** tai luokan jokin **seinä voi toimia englanninkielisten käsitteiden ja havainnollistavien kuvien oppimisympäristönä** (ks. myös [Luku 3](#)), kuten seuraavissa kuvissa 3. luokan sisällöistä näkyy. Opettajan ennalta suunnittelema ja oppitunnin aikana toteuttama havainnollistaminen, esimerkiksi taulutyö tai Smart Board/Power Point/Canva -työskentelypohja kuvineen ja käsitteineen luo hyvän perustan oppimiselle. Kun oppilaat tekevät vihkomuistiinpanot englannin kielellä, opetettava asia kertautuu, käsitteet saavat visuaalisen muodon, ja näin oppimiselle

on entistä paremmat edellytykset. **On huomattava, että monelle oppilaalle kotikielestä huolimatta suomenkielisetkin termit ovat uusia ja haastavia.**

Sentence Frames -kehysvirkkeet

Käytännöllisiä tekstityökaluja etenkin **luokka-asteille 4–9** ovat *Sentence Frames* (kehysvirkkeet tai virkeraamit), joiden avulla oppilas voi tuottaa tekstiä tai puhetta itsenäisesti. Virkeraamit mallintavat oppiaineelle tai asiayhteydelle tyypillisiä (akateemisia) virkerakenteita (ks. s. 10 Taulukko 5). Alla oleva viitteellinen Taulukko 14 havainnollistaa eritasoisten oppijoiden virkeraameja, kun tarkoitus on arvioida tai ennustaa esimerkiksi tieteellisen kokeen tulosta. **Virkeraameja esitellään ja otetaan käyttöön yksitellen tai muutama kerrallaan.** Myös ne on hyvä pitää käsitteiden tapaan näkyvillä luokassa, jotta niihin voi aina palata. [Täältä](#) löytyy lisää virkeraamimalleja erilaisiin kielen funktioihin, samoin googlaamalla *Sentence frames* tai *Sentence starters*.

Taulukko 14. Kehysvirkemalleja eri luokka-asteille (kielen funktio ennustaminen)

Kielen funktio / taitotaso + luokat	Emerging luokat 3-4	Developing luokat 5-6	Expanding luokat 7-9
Making predictions - ennustaminen	<i>I predict</i> _____	<i>From what I know about</i> _____, <i>I predict</i> _____.	<i>Based upon</i> _____, <i>I believe</i> _____ <i>will</i> _____.
	<i>because</i> _____.	<i>Since</i> _____, <i>I predict</i> _____.	<i>Even though</i> _____, <i>I know that</i> _____. <i>Therefore</i> _____ <i>I predict</i> _____.

Substitution Tables -korvaustaulukot

Substitution Table (korvaustaulukko) on toinen hyödyllinen ja helppo **virkegeneraattori** työkalu kirjoittamisen ja puhumisen harjoitteluun sekä **siirtymiseen sanatasolta lause- ja virketasolle**. Korvaustaulukon jokainen sarake sisältää virkkeen osia, joita poimimalla vasemmalta oikealle muodostetaan kokonaisia virkeitä. Oppilas muodostaa sisällöllisesti järkeviä virkeitä: *A predator has sharp claws to hold its prey tightly. A predator is well camouflaged so that it can hide from its prey.*

Avainkäsitteet *predator* ja *prey* toistuvat jokaisessa virkkeessä, jolloin ne opitaan hyvin. **Konnektorit** *to, because it needs to, in order to* ja *so that it can* sopivat jokaiseen yhdistelmään, jolloin saadaan vaihtelua virkkeisiin merkityksen suuremmin muuttumatta ja opitaan malli, miten ilmaistaan tarvetta tai kausaliiteettiä¹⁹. Nämä kuusi virkettä kirjoittamalla/lukemalla muodostuu **pieni tietoteksti**. Periaatetta voi luonnollisesti soveltaa mihin tahansa aineeseen.

Predators			
A predator	can move very quickly	to	hold its prey tightly.
	has a very good hearing		hear where the prey is hiding.
	has a very good sense of smell	because it needs to	see its prey from a long way away.
	has sharp teeth		hide from its prey.
	has sharp claws	in order to	catch its prey.
	is well camouflaged	so that it can	smell if its prey is nearby.
	has forward facing eyes		eat its prey.

Lisähaastetta korvaustaulukoihin saa korvaamalla jonkin sarakkeen sanat esimerkiksi kuvalla tai suomen kielen sanalla, jolloin oppilaan pitää tietää tai kääntää sana ja osata kirjoittaa se. Seuraavassa eriyttävässä esimerkissä on viidennen luokan sisältöihin kuuluvasta ihmiskehon elimistöistä sekataulukko, jossa on kuvia, englantia ja suomea sekaisin. Selkeintä on valita englanninkielisen opetustuokion korvaustaulukkoon vain kaksi muuttujaa: kuva + englannin kieli tai englannin kieli + suomen kieli. Taulukkojen avulla voi harjoitella myös kielioppirakenteita (esim. tässä pitää valita yksikkö *is* tai monikko *are*). Taulukon virkkeet ovat:

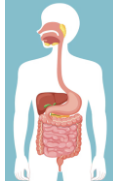
Human Body Organ Systems

The heart is part of the circulatory system.

The stomach is part of the digestion system.

The lungs are part of the respiratory system.

¹⁹ kausaliiteetti = syy-vaikutussuhde

Human Body Organ Systems					
The		is	part of the	verenkierto	system.
	mahalaukku	are			

Juoksusanelut

Juoksusanelu ja sen muunnelmat ovat hauska tapa tuoda opetus suunnitelman perusteiden (POPS 2014) edellytyksiä ja odotuksia uudelle oppimiselle luokahuoneisiin. Asia, tässä esimerkissä dikotomia 'Kaupungissa ja maaseudulla' on ensin käsitelty suomeksi, jolloin se on oppilaille tuttu. Sitten kuvien ja aiemmin opitun perusteella käydään perusväittämät englanniksi läpi:

Countryside

- *Nature is near.*
- *Population is sparse.*
- *There is a lot of farming.*
- *Green houses are typical, too.*
- *You can see fields and farm animals.*
- *There are a lot of forests.*
- *People live in single-family houses.*

Cities and towns

- *Most Finns live in cities and towns.*
- *Population is dense.*
- *There is a lot of traffic.*
- *There are many shops, a lot of industry and services.*
- *Helsinki Metropolitan Area is Helsinki, Vantaa, Espoo and Kauniainen.*
- *Parks represent nature to people.*
- *Apartment houses are typical.*

Väittämissä on myös vastakohtapareja, jotka voidaan nostaa esiin vaikkapa *flash cards*²⁰ien avulla: esim. *sparse – dense* tai *single-family house – apartment house*. Väitteet kopioidaan tai kirjoitetaan lapuille, jotka kiinnitetään teipillä vaikkapa kertakäyttölautasille, joita voidaan käyttää uudelleen myöhemmin. Lautaset sijoitellaan eri puolille opiskelu ympäristöä.

²⁰ Flash card (tai flashcard) = kortti muistamisen ja oppimisen tueksi, esim. kuva ja sana tai kaksipuolinen sanat eri kielellä eri puolilla

Oppilaat kirjoittavat vihkoonsa otsikot ja lähtevät etsimään lautasia. He valitsevan yhden, ottavat sen mukaansa luokkaan ja kirjoittavat englanninkielisen virkkeen mielestään sopivan otsikon alle. Tämän jälkeen he palauttavat lautasen ja ottavat uuden. Lautasia on hyvä olla enemmän kuin oppilaita, jolloin ei tarvitse odotella. Lopuksi tarkistetaan yhdessä alkuperäisen englanninkielisen materiaalin avulla, olivatko oppilaat ymmärtäneet väitteet ja osanneet kirjoittaa se oikeaan sarakkeeseen. Väärään paikkaan menneet väitteet voi helposti siirtää nuolen avulla oikealle puolelle. Tekstit luetaan.

Juoksusanelut voivat nimensä mukaan olla saneluja: pari käy hakemassa tai lukemassa saneltavan sanan, virkkeen tai tekstin, ja tulee luokkaan sanelemaan sen parilleen. Osia voidaan vaihtaa jatkuvasti tai tietyn urakan jälkeen. Juoksusanelutehtävää voidaan varioida myös eri aineisiin: oppilas toimii ohjeen mukaan luokkaan palattuaan ja ohjeen luettuaan. Näihin voidaan liittää myös muita aktiivisia osia: jokaisen kirjoitus- tms. tehtävän jälkeen ennen uuden tehtävän hakemista voidaan suorittaa liikuntasuoritteita, joista esimerkiksi pidetään kirjaa taululla tai muulla sopivalla tavalla. Joukkoon voidaan lisätä myös vääriä sanoja tai virkkeitä, jolloin täytyy erottaa oikea ja sopiva tieto. Tässä on vain mielikuvitus rajana!

Kiertopistetyöskentely

Kolmas- ja neljäsluokkalaiset kykenevät jo hyvinkin omatoimiseen työskentelyyn erilaisissa työskentelypisteissä, joiden aihepiiri voi olla vaikkapa kartat, avaruus, kertotaulut, jne. Tässä ryhmän koko ja koostumus kannattaa miettiä tarkasti etukäteen sen mukaan, minkälaisia tehtäviä työpisteillä on, kuinka suuri käytettävissä oleva tila on ja minkälainen on luokan ryhmädynamiikka. Pisteet kannattaa numeroida, ja miettiä niiden sijoitus sekä etenemisjärjestys (lineaarinen numerojärjestys, eteneminen vapaalle pisteelle, kahdelle eri taitotasolle sopeutetut, erilliset pisteet). Kiertopistetyöskentely sopii mainiosti opiskellun asian syventämiseen ja yleensäkin kertaamiseen. Osa pisteistä voi olla englanniksi, osa suomeksi.

7.3 Luokat 5–6

Normaalikoulun koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa kuvataan viidennen ja kuudennen luokan englannin kielen sisältöpiirteitä seuraavasti.

Luokka-aste	Tavoitetaso	Tyypillisiä piirteitä, esim.
5–6	Developing	toisiinsa liittyviä ajatuksia, yhdyslauseista koostuvia virkkeitä monimuotoisempia virkerakenteita idiomeja ²¹ , kollokaatioita ²² , täsmällisempiä tiedonalojen termejä

Kuten tavoitetaulukosta käy ilmi, on kieliympäristön, oppimateriaalin ja oppilaiden tuottaman kielen oltava jo selkeästi haastavampaa kuin alemmilla luokilla. Kuitenkin oppilaat tarvitsevat vielä usein kielellistä tukea ja samat periaatteet kuin on esitetty aikaisemmissa luvuissa, pätevät edelleen. **Laajenevan sanavaraston ohella painotetaan kulloinkin tarkoituksenmukaisia kielen rakenteita sekä kielellisiä ja kirjallisia tyylejä.** Oppilaille annetaan entistä enemmän vastuuta tiedonhaussa, ja he selviytyvät myös ongelmanratkaisusta. Oman kiinnostuksen kohteille ja laajemmille projekteille on hyvä antaa aikaa ja tilaa.

Autenttiset lähteet ja materiaalit sekä erilaiset tekstit ovat oppilaiden saavutettavissa internetin ja koulun englanninkielisen lähdekirjallisuuden kautta. Laadukas ja sopivan tasoinen kielisyöte (input eli i) ja materiaali on sellaista, joka ylittää jonkin verran oppilaan senhetkisen kielitaitotason. Tätä kutsutaan i + 1 -periaatteeksi. Myös monilukutaidon kehittäminen huomioidaan opetuksessa entistä enemmän. Monilukutaito viittaa monenlaisten tekstien lukemiseen, kirjoittamiseen, tulkitsemiseen ja tuottamiseen erilaisten kulttuurien muodostamassa globaalissa maailmassa. Se edustaa **laajaa tekstikäsitystä**.

Erilaisia tekstejä ovat esim. internet, sähköpostit, blogit, kartat, diagrammit, kaikenlaiset aikakaus- ja sanomalehdet, oppaat, käsikirjat, laulut, sarjakuvat.

Monilukutaidon tilanneilmentymiä ovat akateeminen kieli, pelit, lakitekstit, countrymusiikki, kansalaistaito, talous, terveystieteet, media, katukieli, murteet, ...

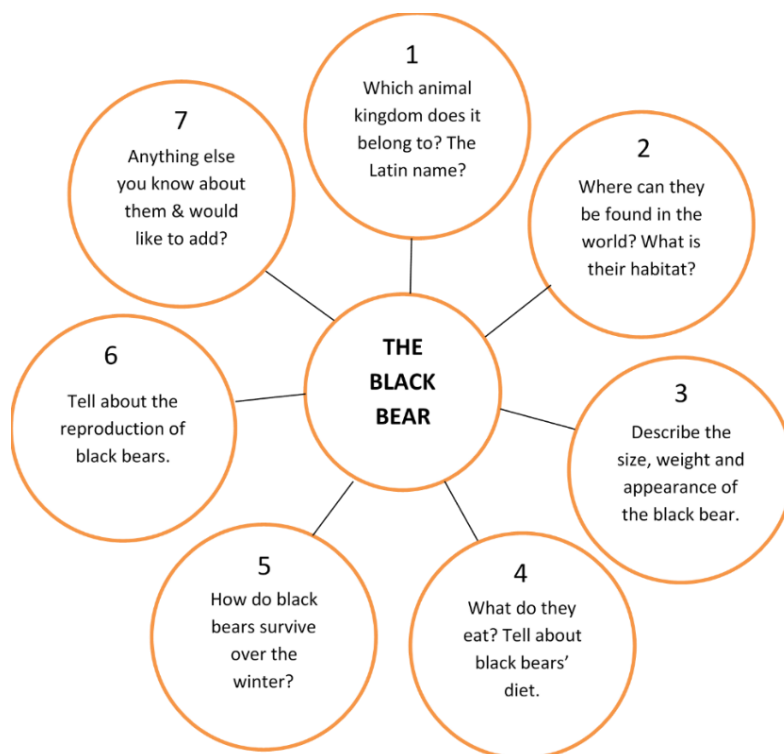
Kirjoittamisen tulee olla monipuolista. Kirjoitetaan tietotekstejä, mielipidekirjoituksia, uutisia ja kirjoitelmia. Tehdään muistiinpanoja opiskeltavista asioista opettajan johdolla ja yhdessä neuvottelemalla. Harjoitellaan poimimaan lähdeaineistosta ydinkohtia ja olennainen sanoma sekä

²¹ idiomi = luonteenomainen kuvallinen, joskus sananmukainen ilmaisu, esim. break a leg, let one's hair down

²² kollokaatio = sanojen taipumus esiintyä yhdessä vakiintuneesti, esim. make tai brew coffee, mutta EI *cook coffee

muotoilemaan ne kirjallisesti. Julisteet ja digitaaliset esitykset ovat käyttökelpoisia tapoja esittää hankittua asiantuntijuutta.

Tietopainotteisen tekstin kirjoittamisessa apuna on esimerkiksi **Writing Wheel**, jossa on apukysymykset, joihin kokonaisilla virkkeillä englanniksi järjestyksessä vastaamalla oppilas tuottaa samalla tietotekstin.

Lisätukea virkkeiden muodostamiseen saa käyttämällä esim. **kehysvirkeitä** (ks. s. 81) tai **korvaustaulukoita** (ks. s. 82–83). **Sanapankki** on esimerkki kirjoitelmien tueksi annettavasta eriyttävästä materiaalista.

Using Higher Level Vocabulary: Fiction Writing To Describe Settings		
attractive	grand	bustling
awe-inspiring	impressive	busy
beautiful	majestic	crowded
breathhtaking	regal	hectic
glorious	splendid	lively
magnificent	stately	swarming
spectacular	lavish	teeming

Myös lukemisen tulee olla monipuolista. Sopivan tasoisia **tietotekstejä** löytyy esimerkiksi maksullisista [Twinkl!](#) ja [Education.com](#) –palveluista, joihin Turun normaalikoulun C-luokkien opettajille on ostettu tunnukset, ja ilmaiselta [BBC Bitesize](#) –sivustolta. Viidennellä ja kuudennella luokalla on ollut

tapana lukea **kaunokirjallinen kokonaisteos** englanniksi, esimerkiksi Roald Dahlin *Mathilda* tai Bram Strokerin *Dracula* helppolukuisena versiona kysymyksineen. E-kirjoja tarjoavalta [Epic!](#) –sivustolta löytyy sekä tietokirjoja että kaunokirjallisuutta.

Suullisissa kielenkäyttötilanteissa huomioidaan CLIL-pedagogiikan neljä aluetta (ks. tarkemmin [Luku 1.2](#)): *content* (sisältö), *cognition* (ajattelutaidot), *communication* (vuorovaikutus) ja *culture* (kohdekieleen liittyvät kulttuuriset ilmiöt). Orituista asioista ja sisällöistä keskustellaan ja niitä esitellään muille. Oppilaat voivat esimerkiksi pitää konferensseja, joissa he esiintyvät asiantuntijoina, ja yleisöä ohjeistetaan esittämään aihepiiristä kysymyksiä. Omaa toimintaa ja ajattelua sanoitetaan. Esimerkiksi ohjattu vertaispalautteen anto vakiinnuttaa positiivista ja rakentavaa ajattelutapaa. Ohjattua palautetta ovat esimerkiksi *Two stars and a wish* tai WWW/EBI (*What went well, even better if*). Englanninkielisiin vuorovaikutustilanteisiin liittyviä tapoja ja fraaseja opetetaan ja käytetään, ja englanninkieliselle maailmalle ominaisia kulttuurisia piirteitä esitellään monipuolisesti.

Draamaan voidaan upottaa sekä kielellisiä että eri oppiaineiden sisältöjä. Monet [improvisaatioteatterin harjoitukset](#) soveltuvat koulukäyttöön. Netissä on myös saatavilla *Readers' Theatre* –tyyppisiä käsikirjoituksia, esimerkiksi tämä veden kiertokulusta: [Water Cycle](#). Oppilaiden itse keksimiä tietoa sisältäviä mininäytelmiä voidaan käyttää työtapana tai arvioinnin välineenä.

Kielelliseen toimintaan perustuvat **pelit ja leikit** ovat alakoulun ylemmillä luokilla yhtä käyttökelpoisia kuin alemmillakin. Sanalliseen kuvailuun perustuvia pelejä ovat esimerkiksi Alias ja Pictionary, ja kielelliseen ilotteluun sopivat esimerkiksi [Would you rather](#) –kysymykset ja [Trick questions & answers](#) –materiaali. Pidempään tuottamiseen inspiraation lähteinä toimivat esimerkiksi tarinanopat ja erilaiset kuvia tai esineitä sisältävät pussit tai aarrearkut. Kaupallisten kustantamojen peleistä toimiviksi ja kielellisesti sopivan tasoisiksi ovat osoittautuneet ainakin kuvakortteihin perustuva tarinankerrontapeli Dixit, ryhmäkommunikaatiolle rakentuva Mysterium Park sekä sanan- tai kuvanselityspeli Codenames. Kysy peleistä lehtoreilta. Esittämiseen perustuvia vastaavia leikkejä edustavat erilaiset pantomiimit ja rakentuvat patsaat.

Oppilaiden sanavarasto riittää yleensä hyvin kommunikaatiotilanteisiin, ja akateeminenkin sanasto on useimmilla rakentumassa. Sanavaraston laajentaminen ja rikastaminen on hyvä huomioida kaikissa kielenkäyttötilanteissa. Useimmat oppilaat ovat valmiita omaksumaan runsaastikin uutta kieliainesta, ja osalla kielitaito on jo erinomainen. Jokaiselle onnistutaan tarjoamaan i + 1 –tasoinen kieliympäristö, kun kaikille yhteinen peruskieliaines, kuten oppiaineiden ydinkäsitteet pidetään rajattuna, mutta samalla tarjotaan ylöspäin eriyttävää kielimateriaalia.

AB-tekstitehtävät ovat pareittain luettavia ja täydennettäviä tekstejä, joissa kummallakin (oppilaat A ja B) on puuttuvia osia tai sanoja, jotka heidän on vuorollaan selvítettävä kuuntelemalla lukevaa osapuolta tai kyselemällä häneltä. Nämä ovat ns. **kommunikatiivisia aukkoja**. Esimerkki AB-tehtävästä aiheena veden olomuodot:

A Water can occur in three states: _____(ice), liquid, or gas (_____). _____ water—ice is frozen water. When water freezes, its molecules move farther apart, making ice _____ than water. This means that ice will be _____ than the same volume of water, and so ice will float in water. Water freezes at 0° Celsius, _____ Fahrenheit. Liquid water is wet and _____. This is the form of water with which we are most familiar. We use liquid water in many ways, including _____ and drinking. Water as _____—vapor is always present in the air around us. You cannot see it. When you _____ water, the water changes from a liquid to a gas or water vapor. As some of the water vapor _____, we see it as a small cloud called _____. This cloud of steam is a mini version of the clouds we see in the sky. At sea level, steam is formed at _____, 212° Fahrenheit.	B Water can occur in three states: solid (ice), _____, or gas (vapor). Solid water—ice is frozen water. When water freezes, its _____ move _____, making ice less dense than water. This means that ice will be lighter than the same volume of water, and so ice will _____ in water. Water freezes at 0° Celsius, 32° Fahrenheit. _____ water is wet and fluid. This is the form of water with which we are most familiar. We use _____ water in many ways, including washing and _____. Water as a gas—_____ is always present in the air around us. You cannot see it. When you boil water, the water changes from _____ to _____ or _____. As some of the water vapor cools, we see it as a small cloud called steam. This cloud of steam is a mini version of _____ we see in the _____. At sea level, steam is formed at 100° Celsius, _____.

7.4 Luokat 7–9

Normaalikoulun koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa kuvataan yläkoulun englannin kielen minimitason sisältöpiirteitä seuraavasti:

<i>Luokka-</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Tyypillisiä piirteitä, esim.</i>

aste

7–9	Expanding	vaihtelevia virkerakenteita, pidempiä yhtenäisiä tekstejä tietyntyypiset virkerakenteet eri tiedonalojen kielessä ilmaisuvoimaista ja erityissanastoa, jonkin verran teknistäkin

Kun oppiaines sisältöjä aletaan opettaa vieraalla kielellä perusopetuksen 7. luokalla, opetuksessa pyritään ensin huomioimaan oppilaiden lähtötason kielelliset taidot kyseisessä oppiaineessa ja tämän jälkeen kasvattamaan oppilaiden valmiuksia käyttää vierasta kieltä välineenä oppiaineen opiskelussa. Englantia käytetään aineenopetuksessa oppiaineelle soveltuvissa kohdissa ja oppiaineelle soveltuvassa laajuudessa siten, että tavoitteellinen vieraan kielen osuus oppitunneilla on keskimäärin vähintään 25 %. **Opetusryhmissä, joissa on oppilaita myös kansainvälisestä koulusta (Turku International School), englannin käyttöaste on suurempi.** Kansainvälisen koulun muuttoa Norssista Kupittaalalle on suunniteltu vuodelle 2026, jolloin em. tilanne muuttuu.

Vieraalla kielellä asiasisältöjen oppimisen tavoitteena on, että oppilaat oppivat lukemaan ja tuottamaan asiategstejä englanniksi käyttäen oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja yhdistämään niitä englannin kielen tunneilla oppimiinsa rakenteisiin. Oppilaille tarjotaan mahdollisimman paljon tilaisuuksia puhutun englannin tuottamiseen ja ymmärtämiseen. Näin ollen eri oppiaineiden kaksikielinen opetus pyritään toteuttamaan mielekkäissä ja vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa, joissa oppilas saa tilaisuuksia käyttää vierasta kieltä monipuolisesti. Esimerkiksi vieraalla kielellä oppimisen tukena voidaan käyttää erityisiä tekstin lukemisharjoituksia sekä vieraan kielen tuottamisharjoituksia. **Kaksikielisessä opetuksessa on tärkeää pitää huolta siitä, että kaikki oppilaat oppivat jatko-opintojen kannalta oleelliset käsitteet myös suomeksi.**

Jokaiselta aineenopettajalta kannattaa tiedustella hänen oppiaineensa toimintatapoja ja englanninkielisiä sisältöjä. Seuraavassa luvussa esitellään kaksikielisen opetuksen peruseriaatteita yläkoulun matematiikan sekä historian ja yhteiskuntaopin oppiaineissa.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 7 LUOKKA-ASTEIDEN OPETUKSEN

ERITYISPIIRTEISTÄ

- ✓ Käsitteet ja sisällöt opitaan molemmilla opetuskielillä.
- ✓ Englannin kielessä edetään luokkien 1–9 aikana sana- ja fraasitasolta virketasojen kautta tekstitasolle, joka vastaa kielitaitotasoa B1.1.
- ✓ Jokaisen luokka-asteen kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja tiedonalojen kielen ominaispiirteet (akateeminen kieli) sekä tekstikäytännöt tulee opettaa.
- ✓ Jokaisella asteella opittavien asioiden ylläpito, toisto ja kertaaminen ovat avaintoimintoja.
- ✓ Näkyvillä oleva kielellinen ja visuaalinen tuki on tärkeää: esim. kuva + sana, sanalistat ja virkeaihiot.

8. HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI LUOKILLA 7-9

Minna Viiniemi

Jokaisessa oppiaineessa on oma tiedonalan kielensä. Se koostuu paitsi tiedonalalle tyypillisestä sanastosta, myös kielellisistä ilmaisuista ja rakenteista, joiden osaaminen on olennaista akateemisen kielitaidon kehitykselle. CLIL-luokalla olevan oppilaan kielitaito on usein tavallista vahvempi, mutta tiedonalojen spesifin kielen oppiminen ja käyttäminen vaatii harjoitusta kaikilla opetuksessa käytettävillä kielillä. Opetuksen tavoitteena on paitsi auttaa oppilasta ymmärtämään ja sisäistämään oppiaineen kieli, myös oppia käyttämään tätä kieltä ja sen ilmaisuja. Opetuksen on siis tuettava oppilaan ymmärrystä sekä omaa kielellistä tuottamista.

Historian ja yhteiskuntaopin oppiaineiden kielen kannalta erityisesti ajan ilmaukset sekä syiden ja seurausten ilmaiseminen ovat olennaisia tärkeitä asioita. Niiden ymmärtämisen ja osaamisen varmistamiseen kannattaa käyttää aikaa. Usein kannattaa lähteä liikkeelle peruskäsitteiden ymmärtämisestä.

1. How do we measure time? Understanding time is vital for understanding history. Match up the correct chronological term and its meaning.

vuosi	<i>week</i>	<i>1000 years</i>
viikko	<i>year</i>	<i>10 years</i>
vuosituhat	<i>decade</i>	<i>365 days</i>
vuosikymmen	<i>century</i>	<i>7 days</i>
vuosisata	<i>millennium</i>	<i>100 years</i>

Englannin kielessä esimerkiksi vuosisatojen ilmaiseminen voi tuntua oppilaasta haastavalta, sillä ajan ilmaisut ovat hyvin erilaisia kuin suomen kielessä. Näiden perustavaa laatua olevien asioiden läpikäyminen ja kertaaminen säännöllisesti on ensiarvoisen tärkeää. Ajan ilmaisujen konkreettinen harjoittelu antaa oppilaalle varmuutta käyttää englannin kieltä niin kirjallisissa kuin suullisissakin vastauksissa.

2. How do we count centuries?

History is often counted in centuries. *We are now in the 21st century* because it is the 21st set of 100 years since the birth of Jesus. For example:

1-100 = 1st century

101-200 = 2nd century

901-1000 = 10th century

1701-1800 = 18th century

Write down the correct century for these years:

67 _____

809 _____

1067 _____

1485 _____

1914 _____

3. Which preposition should you use with these expressions of time?

IN

ON

FOR

WITHIN

TO

DURING

SINCE

FROM

keskiajalla: _____ *the Middle Ages*

vuonna 2019: _____ *2019*

sota kesti neljä vuotta: *the war lasted* _____ *four years.*

kolmen vuoden kuluessa: _____ *three years*

kymmenen vuoden ajan: _____ *10 years*

marraskuussa: _____ *November*

vuodesta 1991 lähtien: _____ *1991*

Ranskan vallankumouksen aikana: _____ *the French Revolution*

Sota kesti marraskuusta helmikuuhun: *The war lasted* _____ *November* _____ *February.*

Tiedonalojen uusien ja abstraktien käsitteiden opiskelussa havainnollistaminen on huomattavan tärkeä työkalu. Visuaaliset havainnollistuskäytännöt, esimerkiksi valokuvat, maalaukset, tilastot, sarjakuvat ja kartat antavat korvaamatonta tukea opetukselle ja tukevat oppilaan ymmärrystä kaksikielisessä opetuksessa. **Havaintomateriaali on myös erinomainen tapa saada oppilaat puhumaan.** Niille oppilaille, jotka kokevat vieraan kielen puhumisen ja sillä vastaamisen haastavaksi, havaintomateriaali voi tarjota juuri oikeanlaisen tuen oman kielen tuottamiselle. Opettaja voi pyytää oppilaita etsimään vastauksia esimerkiksi kartasta tai tilastosta. Usein on hyvä aloittaa selkeillä ja yksinkertaisilla kysymyksillä, joihin voi vastata vaikka vain yhdellä sanalla. Helpompien kysymysten jälkeen voidaan siirtyä haastavampiin kysymyksiin, jotka vaativat kokonaisten lauseiden käyttämistä (ks. [Luku 4.2](#) kysymysmalleista eri luokka-asteille).

Have a look at this map of Europe from 1914.

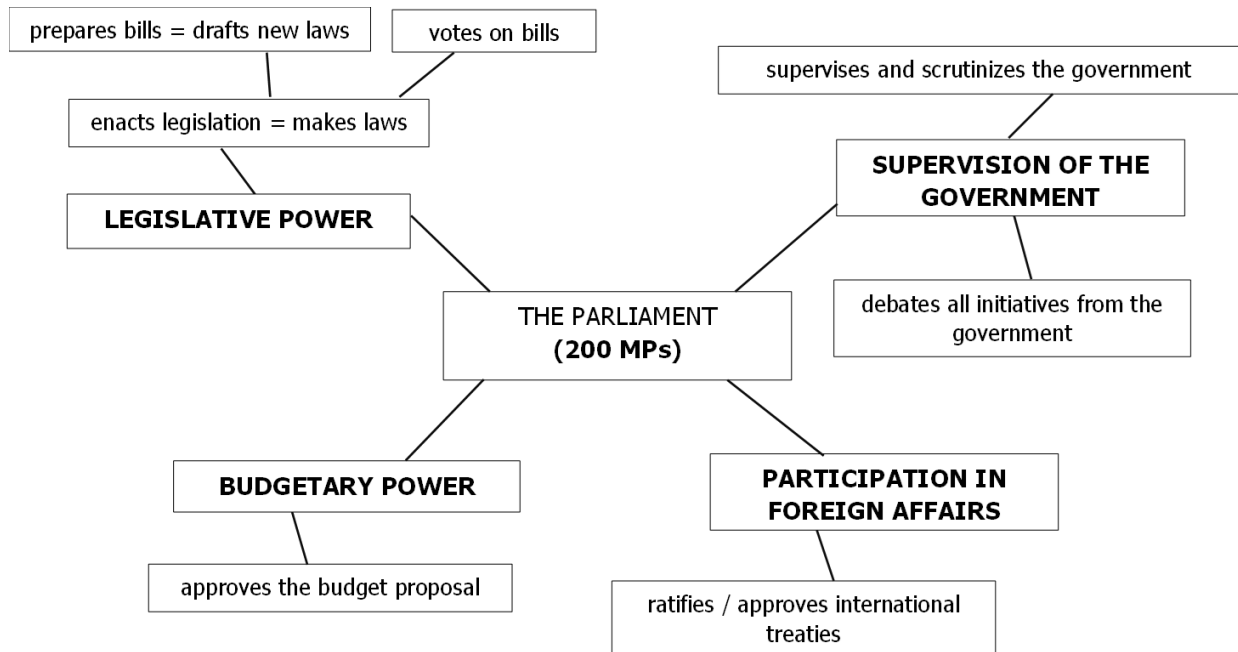
- Can you find countries on this map which no longer exist today?
  - o *Yes, for example Austria-Hungary.*
- Can you think of countries in modern Europe which didn't exist in 1914?
  - o *Yes, for example Poland.*
- Which three countries had formed the Triple Alliance by 1914?
  - o *The three countries were Germany, Austria-Hungary and Italy.*
- Which three countries had formed the Triple Entente by the same year?
  - o *The three countries were Great Britain, France and Russia.*
- If three countries form an alliance – a military alliance – what does that mean? What are they promising to each other?
  - o *It means that they protect each other and fight for each other.*
- In the First World War, the Triple Alliance was known as the Central Powers. What could explain this name?
  - o *The Triple Alliance was in the centre of Europe. That's why it was called the Central Powers.*

Tiedonalan keskeisten käsitteiden oppimiseksi opettaja voi oppitunnin tai opintokokonaisuuden alussa antaa oppilaille **listan** aiheen kannalta **tärkeistä vieraskielisistä käsitteistä**. Näitä käsitteitä ei tarvitse olla käännetty suomeksi. Sen sijaan opettaja voi ohjeistaa oppilaita esimerkiksi sanakirjojen käyttämiseen ja omatoimiseen kääntämiseen.

Opettajan on syytä pitää mielessä myös se, että pelkät tiedonalan käsitteet eivät ole oppilaille vaikeita. Myös esimerkiksi **monet oppiaineessa käytettävät verbit ovat oppilaille ennalta tuntemattomia**. Historian opiskelussa oppilaat kokevat esimerkiksi sodankäyntiin liittyvän sanaston ja verbit usein

erityisen haastavaksi. Yhteiskuntaopin sanastossa haastavaa voi olla esimerkiksi poliittiseen järjestelmään liittyvä kieli.

Käsitekartta toimii usein kielen oppimisen apuna, ja sen kautta voi selkeästi liittää verbejä opittuihin käsitteisiin. Tätä kautta oppilaat saavat tukea myös omaan itsenäiseen kielen tuottamiseensa.

Englanninkielisten **tekstien lukemista kannattaa harjoitella yhdessä oppilaiden kanssa**. Seuraavalla sivulla olevan 7. luokan historian esimerkin kohdalla teksti voidaan lukea ensin yhdessä ääneen oppilaiden kanssa. Ryhmästä riippuen lukijana voi olla opettaja tai oppilaat. Jokaisen kappaleen jälkeen pysähdytään hetkeksi, ja englanninkielisillä kysymyksillä varmistetaan, että kappaleen sisältö on ymmärretty. Opettaja voi aloittaa yksinkertaisilla kysymyksillä:

- *What countries were enemies of Germany in the early 20th century?*
- *From which European country was Count von Schlieffen?*

Tehtävän **kuva tukee tekstin ymmärtämistä** havainnollistamalla kahden viimeisen kappaleen sisältöä. Kuvaa kannattaa pitää lukiessa esillä, jotta siihen voidaan tukeutua jo tekstiä yhdessä luettaessa.

Kun oppilaat siirtyvät itsenäisen työskentelyn vaiheeseen, heillä on apunaan lauseaihiot, joihin he täydentävät vastauksiaan. Yksi yleisimmistä kysymyksistä CLIL-luokassa on se, voiko englanninkieliseen kysymykseen vastata suomeksi. **Kun opettaja on rakentanut vastaukselle valmiin aihion, se ohjaa oppilaan vastaamaan englanniksi eikä anna vaihtoehtoja vastauskielen valitsemiseen.** Toisinaan on tarpeen tehdä samanlaisia tehtävämalleja myös suomenkielisinä, sillä kaksikieliselle luokalle on voinut hakeutua myös oppilaita, joiden englannin kielen osaaminen on huomattavasti suomen kieltä vahvempaa. Tällöin myös suomenkielisen ilmaisun harjoittaminen on hyödyllistä.

The First World War started when Germany attacked France through Belgium. This is known as the Schlieffen plan. Study the text and the map. Then answer the questions.

In early 20th century, Germany was surrounded by its enemies France and Russia. For a long time, it had feared a war on two fronts. Already in 1905, the German Count von Schlieffen had prepared a plan to avoid having to fight in the west and east at the same time. This plan was put to use at the start of the First World War.

The Schlieffen Plan relied on the assumption that the Russian army would mobilise slowly. This was believed because the Russian roads and railways were in poor

condition. The Germans estimated it would take up to six weeks for Russia to mobilise its troops. In the meantime, the German army would defeat France in the west. Then it would turn east to deal with Russia.

The border between France and Germany was extremely well-defended. The natural route to attack France was therefore through Belgium. The Belgian army was small. It could be easily swept aside. Belgium was, however, a neutral country. Its neutrality had been guaranteed by Britain.

The French had focused their troops on the French-German border, therefore the Germans felt confident they would be able to surround the French army with their surprise attack. The Germans were fully aware the invasion of Belgium would drag Britain into the war. They believed that France would be defeated before the British had time to deploy their troops. (Kuvallähde: Wikipedia commons)

a) What was the main goal of the Schlieffen Plan? (paragraph 1)

The Schlieffen Plan's main goal was _____
 _____. In the west Germany's enemy was _____,
 in the east _____.

1. Practice your understanding of causes and effects.

A) What is a cause? Mark with a tick.

	A cause tells us why something happened.
	A cause is the reason for something happening.
	A cause tells us what happened after an event.
	A cause tells us what happened before an event.

B) What is an effect? Mark with a tick.

	An effect tells us why something happened.
	An effect tells us what happened after an event.
	An effect is the result of previous events.
	An effect tells us what happened before an event.

C) Can you recognise the causes and consequences of the French Revolution? Place under the correct headings.

The Third Estate lived in poverty.

The French wrote the declaration of human rights.

The King planned to raise the taxes of the Third Estate.

The Enlightenment had given people courage to stand up to the rulers.

France dove into chaos and the Reign of Terror began.

The King was overthrown and later executed.

CAUSES	THE EVENT	EFFECTS
	The Third Estate revolted against the King. = The French Revolution	

D) Fill in the blanks, using each of the words below just once.

RESULT

BECAUSE

CAUSE

REASON

EFFECT

The French Revolution had many causes and many effects. One of the _____ of the Revolution was that the Third Estate lived in horrible poverty and were unhappy with their lives.

Another _____ was the Enlightenment. The Enlightenment can be seen as cause of the revolution _____ it gave people courage to seek a better life even by standing up to their leaders.

As a _____ of the French Revolution, the King Louis XVI lost his throne and his life. Another _____ of the events of 1789 was that the Reign of Terror began a few years later.

Yllä olevassa 7. luokkalaisille suunnatussa tehtävässä harjoitellaan sekä historian opiskelussa oleellisia **syy-seuraussuhteita**, että näiden suhteiden ilmaisua englanniksi. Ensin oppilasta pyydetään pohtimaan käsitteiden *cause* ja *effect* merkitystä. Sitten heitä pyydetään tunnistamaan Ranskan vallankumouksen syyt ja seuraukset toisistaan. Lopuksi heitä pyydetään sijoittamaan syitä ja seurauksia merkitsevät sanat valmiisiin lauseaihioidiin. Valmiiksi annetut lauseaihiot havainnollistavat oppilaille sitä, miten syy- ja seuraussuhteita ilmaistaan englannin kielellä. Oppilaiden ei tarvitse heti osata näitä kielenrakenteita, vaan niihin tutustutaan ja niitä harjoitellaan tehtäviä tehtäessä. Kun oppilas myöhemmässä vaiheessa vastaa samantyyppisiin kysymyksiin ilman lauseaihiota, hän voi hyödyntää aiempaa mallintamista omassa vastauksessaan.

Kaksikielisessä opetustilanteessa on hyvin yleistä, että **oppilaat arastelevat vieraan kielen tuottamista ja etenkin luokkatilanteessa puhumista**. Moni pelkää paitsi vastaavansa väärin, myös ääntävänsä väärin. Yksi haastavimmista 7. luokan historian englanninkielisistä käsitteistä on sana *bourgeoisie* eli porvaristo. Sanan alkuperä on ranskalainen, joten myös sanan ääntämys noudattelee ranskankielistä ääntämystä. Oppitunneilla huomaa selvästi, että kun opettaja kysyy kysymyksen, jonka vastauksessa pitäisi mainita sana *bourgeoisie*, käsiä nousee ylös huomattavan vähän.

Oppilaan ääntämystä voidaan tukea monin eri tavoin. Uusia sanoja voidaan toistaa useamman kerran, niitä voidaan lausua myös yhdessä kuorolausuntana. Ajoittain voi olla hyvä lausua sana liioitellusti, jopa humoristisesti, jolloin sanan ääntämys jää paremmin oppilaiden mieleen. Kun sanan ääntäminen vaikuttaa hauskalta, oppilaat innostuvat itsekin kokeilemaan sitä, miltä sanan sanominen ääneen oikein tuntuu. Kun ääntäminen tuntuu huvittavalta, se ei enää tunnu niin pelottavalta. Ääntämisen harjoittelemisessa kannattaa käyttää hyväksi myös mm. verkosta löytyä sanakirjoja, jotka tarjoavat kuunneltavissa olevia ääntämismalleja. Lisäksi opettajan on hyvä muistaa se, että myös hänen oman ääntämyksensä on oltava kohdillaan ja johdonmukaista.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 8 HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI LUOKILLA 7-9

- ✓ Englannin suomen kielestä eroavia ilmaisut täytyy ottaa haltuun.
- ✓ Oppilaat tarvitsevat tukea oppiaineiden täsmällisten käsitteiden ja verbien oppimiseen.
- ✓ Virkeaihiot auttavat oppilaita tuottamaan halutun kielisiä vastauksia.
- ✓ Ääntämisen harjoittelu eri tavoin vähentää oppilaan puhumiseen liittyvää ahdistuneisuutta.
- ✓ Myös opettajan hyvä ääntämismalli on tärkeä.

9. MATEMATIIKKA LUOKILLA 7-9

Terhi Hovi

Matematiikka mielletään usein oppiaineeksi, jossa kieli on vähäisemmässä roolissa kuin esimerkiksi reaaliaineissa. Kieli on kuitenkin olennainen osa matematiikan opetusta. Kieltä tarvitaan muun muassa käsitteiden ymmärtämiseen, ajatusten ilmaisemiseen, ongelmien ratkaisemiseen, vertailuun ja luokitteluun sekä oppimisen vahvistamiseen. Kaksikielisen opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää ja rohkaistuu käyttämään matematiikan sanastoa sekä siihen liittyviä ilmaisuja suomeksi ja englanniksi.

Matematiikassa tieto rakentuu vahvasti aiemmin opitun päälle. Opetus on hyvä aloittaa selvittämällä, mitä oppilaat jo tietävät opiskeltavasta aiheesta ja millaisia käsitteitä tai kielimalleja heillä on jo ennalta käytössään. Hyviä keinoja tähän ovat erilaiset pulma- ja johdattelutehtävät. Esimerkiksi alla olevaa tulitikkupulmaa voi käyttää aiemmin opitun testaamiseen ennen yhtälön ratkaisemisen harjoittelua 7. luokalla. Oppilaita pyydetään keskustelemaan pulmasta parin kanssa. Opettaja kuuntelee tarkasti parien keskustelua ja pyrkii muodostamaan kuvan keskustelussa käytetystä sanastosta ja ilmaisuista. *Käyttävätkö oppilaat suomea vai englantia? Minkälaisia käsitteitä oppilaat käyttävät? Miten oppilaat ilmaisevat olevansa samaa tai eri mieltä? Miten he perustelevat omaa ratkaisuaan? Ilmeneekö parien keskusteluissa samoja kielimalleja?* Paritehtävän lopuksi kerätään yhdessä aiheeseen liittyviä käsitteitä ja kielimalleja taululle.

$$5 - 3 = 3$$

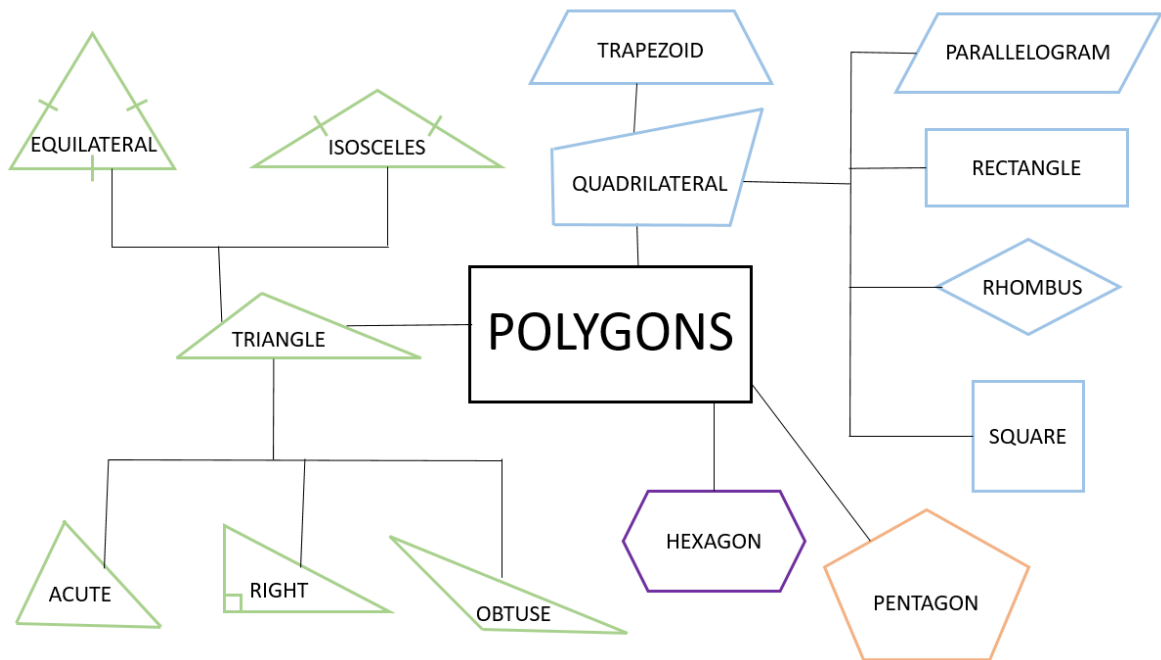
Matematiikan opiskelussa tyypillistä on, että oppilaat keksivät omia ilmaisuja, elleivät muista alakohtaisia käsitteitä. Tällaisia ilmaisuja voivat olla esimerkiksi

”viidestä miinustetaan kolme”, kun tarkoitetaan ”viidestä vähennetään kolme” tai

”two and a little three”, kun tarkoitetaan ”two cubed”.

Tämän vuoksi on tärkeää, että **opettaja kiinnittää huomiota ilmaisujen oikeellisuuteen** opetuksessa niin suomeksi kuin englanniksikin. Käsitteiden harjoittamisessa voidaan käyttää erilaisia kielenopetuksesta tuttuja metodeja (sanalistat, muistikortit, visualisointi, käyttö kontekstissa, toistaminen, vertailu). Toiminnallisuuden ja pelillisyyden kautta oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa. Uusia geometrian käsitteitä voi harjoitella esimerkiksi muistipelin (yhdistä kuva ja käsite), sanaselityspelin tai piirrä ja arvaa –pelin avulla. Oleellista on, että käsitteet ja ilmaisut tulevat tutuiksi

oppilaille suullisesti, kirjallisesti ja havainnollistusten kautta. Monikulmioihin liittyviä käsitteitä voidaan havainnollistaa seuraavan kuvion avulla.

Monikulmioiden opiskelussa oppilaan tulee osata käsitteet, mutta myös ymmärtää, mitä ne tarkoittavat. Opettaja voi käyttää esimerkiksi seuraavia johdattelukysymyksiä: *What do you know about polygons? Close your eyes and think of triangles. What do you see? What do you think the word rhombus means? Based on what you know, how would you explain what a trapezoid is? How would you compare equilateral and isosceles triangles?*

Johdattelun jälkeen kuvioita voidaan vertailla toisiinsa, jotta niiden yhtäläisyydet ja erot tulevat selväksi. Tähän opettaja voi tarjota valmiita lausekehyksiä tueksi:

A similarity is ...

A difference is ...

A property ___ and ___ have in common is ...

A property ___ and ___ don't share in common is ...

Oppimiskokonaisuuksiin liittyvien käsitteiden lisäksi on hyvä selittää, mitä seuraavat tehtävänannot matematiikassa tarkoittavat, jotta oppilailla on selkeä kuva siitä, mitä heiltä odotetaan:

calculate – Laske numeerinen vastaus, muista kirjoittaa oleelliset välivaiheet.

deduce – Päättelä vastaus annetun tiedon perusteella.

determine – Määritä ainoa mahdollinen vastaus.

estimate – Arvioi vastaus.

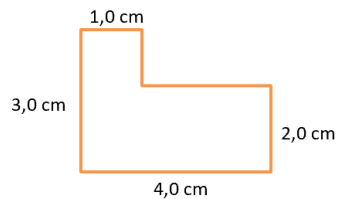
find – Etsi vastaus, muista näyttää oleelliset välivaiheet.

justify – Perustele vastaus / johtopäätös sanallisesti tai laskien.

solve – Ratkaise käyttäen algebraa ja/tai numeerisia ja/tai graafisia keinoja.

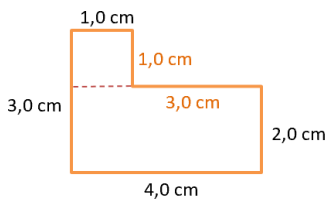
Matematiikan oppitunneilla käytävät keskustelut syventävät oppilaiden ymmärrystä matemaattisesta sisällöstä ja vahvistavat oppilaiden osallisuutta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Seuraavassa tehtävässä vertaillaan kahta eri ratkaisua pari-, ryhmä- tai luokkakeskusteluna.

Diego and Isabella have calculated the area of the polygon below in different ways.

Diego's solution:

"Step 1: I deduced the lengths of the missing sides."

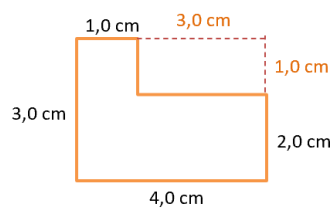

"Step 2: I calculated the area of the polygon by dividing the figure into two parts."

$$A = 1,0 \text{ cm} \cdot 1,0 \text{ cm} + 4,0 \text{ cm} \cdot 2,0 \text{ cm} = 9,0 \text{ cm}^2$$

Isabella's solution:

"Step 1: I completed the figure into a rectangle and deduced the lengths of the missing sides."

"Step 2: I calculated the area of the polygon by first finding the area of the larger rectangle and then subtracting the area of the smaller rectangle from it."

$$A = 4,0 \text{ cm} \cdot 3,0 \text{ cm} - 1,0 \text{ cm} \cdot 1,0 \text{ cm} = 9,0 \text{ cm}^2$$

Discussion

1. How did Diego solve the problem? What about Isabella?
2. How could Diego have deduced the lengths of the missing sides?
3. Which method do you think is better? Why?
4. What did you learn from this conversation?

Keskustelun aikana on tärkeää, että opettaja tukee sujuvaa vuorovaikutusta kysymällä avoimia kysymyksiä (*Do you agree with __? Why? What might be confusing in this example?*), toistamalla ja tiivistämällä oppilaiden ajatuksia (*I heard you say... Did I understand you correctly?, Do you mean...?*), ohjailemalla ja osallistamalla mahdollisimman monia oppilaita ja näkökulmia sekä vastuuttaa oppilaita aktiiviseen kuunteluun (*Could you __ explain in your own words what __ said? What did you notice __? What observations did you __ make?*) ja antaa positiivista palautetta toivotusta käytöksestä (*Well justified! It is great to see how you focus and take into account the perspectives and comments of others in the discussion!*).

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 9 MATEMATIIKKA LUOKILLA 7-9

- ✓ Kieli on olennainen osa matematiikan opetusta ja oppimista.
- ✓ Matematiikan opetus pohjautuu aiemmin opittuun, joten opetuksen aluksi on hyvä tutustua opetusryhmän lähtötasoon.
- ✓ Käsitteiden oppimiseen ja matemaattiseen keskusteluun on varattava riittävästi aikaa.
- ✓ Oppilaille tulee mallintaa suomen ja englannin kielen alakohtaista kieltä.

---

10. KIELITAIDON ARVIOINTI JA OSAAMISEN DOKUMENTOINTI

Taina Wewer

Perusopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet ([POPS 2014](#)) –asiakirjassa on oma lukunsa kaksikielisestä opetuksesta, jossa määritellään reunaehdot myös arvioinnille kaksikielisessä opetuksessa. POPS painottaa arvioinnin monipuolisuuden lisäksi sitä, että **arviointi kohdistuu tasapuolisesti sekä aineenhallintaan että kielitaidon kehittymiseen**. Lisäksi on tärkeää huomata, että arvioinnin **lähtökohtana on opetukselle määritellyt tavoitteet**. Eri oppiaineissa kaksikielinen opetus noudattaa samoja sisältötavoitteita kuin perinteisessä, yksikielisessäkin opetuksessa.

ARVIOINNIN TULEE ANTAA OPETTAJALLE, OPPILAALLE JA HUOLTAJILLE MONIPUOLISESTI PALAUTETTA OPPILAIDEN AINEENHALLINNAN JA KIELITAIDON KEHITTÄMISESTÄ SUHTEESSA OPETUKSELLE MÄÄRITELTYIHIN TAVOITTEISIIN (POPS 2014).

Oppimisen arviointi kaksikielisessä opetuksessa

POPS (2014) mukaan

perustuu OPSin tavoitteisiin

perustuu kriteereihin

on monipuolista

on keskustelevaa

huomioi onnistumista enemmän kuin puutteita

huomioi oppijoiden iän ja edellytykset

korostaa palautteen antamista

sisältää itse- ja vertaisarviointia

perustuu osaamisen näyttämiseen

ei ole oppilaita vertailevaa

on avointa ja läpinäkyvää

on dokumentoivaa

Opetuksen järjestäjä kuitenkin päättää, mitä sisältöjä opetetaan kohdekielellä eli englanniksi (25 % opetuksesta), ja mitkä ovat kielelliset tavoitteet. Kielelliset tavoitteet on Normaalikoulussa määritelty yleisellä tasolla (ks. tämän oppaan [Luku 1](#) tai Normaalikoulun koulukohtainen [opetussuunnitelma](#)), joten **tarkemmat, arvioitavat kielitaitotavoitteet pitää määritellä jaksoihin ja oppitunteihin.**

YLEISET KIELITAITOTAVOITTEET KIRJATAAN JAKSOSUUNNITELMAAN
JA TARKAT TUNTISUUNNITELMIIN.
ON MYÖS MIETITTÄVÄ, MITEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISTA ARVIOIDAAN.

CLIL-oppituntien suunnitteluun saa tukea oppaan [Luvusta 2](#). POPS (2014) toteaa, että “oppilaan **kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa** sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla”. Huolimatta siitä, mihin arviointi kohdistuu, sen tulee noudattaa yleisiä opetussuunnitelman arviointiperusteita ja -periaatteita opetuskielestä riippumatta.

Opetussuunnitelmat tai erilaiset viitekehykset eivät määrittele sitä, miten arviointi tapahtuu. Päätös tästä on koulun sisäinen ja/tai opettajakohtainen. Oli arviointitapa mikä tahansa, parhaimmillaan se on monipuolista, oikeudenmukaista, **oppimista tukevaa oppilaan osaamisen esille tuomista**. POPS (2014) korostaa entistä enemmän oppimisen aikaista, formatiivista arviointia oppimisen tukena ja oppimista ohjaavana toimintana. Summatiivinen arviointi arvioi tapahtunutta oppimista opetusjakson lopuksi tai sen jälkeen. Kummassakin tapauksessa oppilaille on oikeus tietää **arviointikriteerit**, toisin sanoen mitkä ovat tavoitteet (mitä pitää osata) ja osaamisen kuvaukset (miten hyvin pitää osata). Kriteeriperustaisuus onkin nykyisessä POPSissa yksi voimakkaasti korostettu elementti.

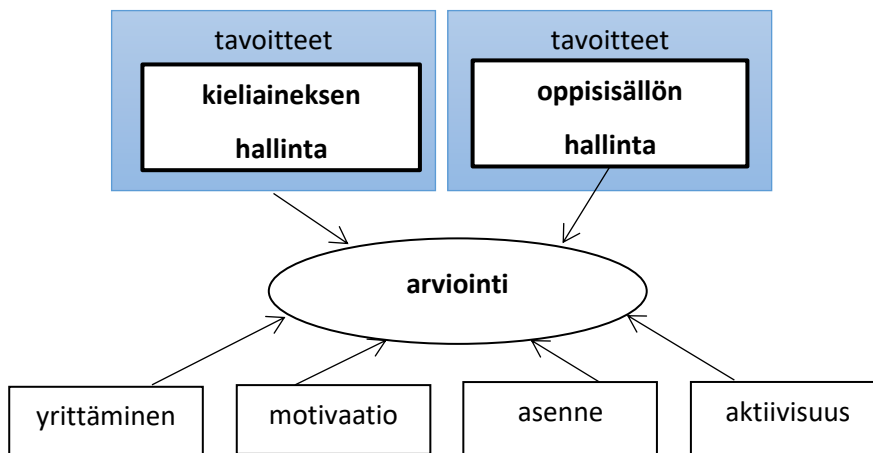
FORMATIIVINEN ELI OPPIMISEN AIKAINEN ARVIOINTI
NÄHDÄÄN MERKITTÄVÄNÄ OPPIMISTA EDISTÄVÄNÄ TEKIJÄNÄ.
MITEN OPPILAS SAA OPPITUNTIESI AIKANA REAALIAIKAISTA JA REALISTISTA PALAUTETTA JA
TIETOA OMASTA OPPIMISESTÄÄN?

Kaksikielisen opetuksen kontekstissa arviointi on haasteellista kaksoistavoitteen vuoksi, koska tarkoitus on oppia oppiaines sisältöjä ja kieltä samanaikaisesti. Oman haasteensa asettaa myös se, että kieli on paitsi oppimisen kohde, myös oppimisen väline. Siten **kieli on arvioinnissa myös arvioinnin kohde ja väline** oppisisältöjen kartoittamisen ohella. Vaarana on siis, että arviointi ei mittaa sitä, mitä sen on tarkoitus mitata: oppilaan sujuva kielitaito antaa paremman vaikutelman sisällön osaamisesta, vaikka niin ei olisikaan. Ja päinvastoin. Arviointia on kuitenkin suoritettava niin kielen kuin aineosaamisenkin suhteen, mutta niitä ei tarvitse arvioida yhdessä samassa arvosanassa tai

arviointilausemassa, koska kummallekin on omat tavoitteensa. Alla oleva kuvio havainnollistaa kaksoistavoitteellisuutta tapauksessa, jossa arviointi yhdistetään.

Kuvio 11. Arviointiin vaikuttavia tekijöitä kaksikielisessä opetuksessa

Tiedollisen ja taidollisen osaamisen ohella voidaan arvioida myös motivaatiota, yrittämistä, osallistumista (aktiivisuutta) ja asennetta, kuten yllä oleva kuvio esittää. Näistä positiivista, ansaittua palautetta antamalla voi kannustaa sellaista oppilasta, jonka akateemiset taidot tai kielitaito ovat puutteelliset.

10.1 Arviointiratkaisuja

Valittu arviointiratkaisu ei voi olla irrallinen muusta koulutyöstä. Tutkimuskirjallisuus painottaa, että nuorten oppijoiden (n. 6–13-vuotiaat) arvioinnissa käytettyjen tehtävien pitää olla oppitunneilta tuttuja. Ne voivat sisältää pelillisiä elementtejä, niiden pitäisi olla **multimodaalisia**²³, ja oppilaan pitäisi tarvittaessa saada kielellistä tukea suoritukseensa.

ARVIOINTIMENETELMIEN TÄYTYY OLLA SAMANKALTAISIA
 KUIN OPPITUNNILLA TEHDYT TEHTÄVÄT, HARJOITTEET JA AKTIVITEETIT
 – ERITYISESTI MITÄ NUOREMMISTA OPPIJOISTA ON KYSE.

Norssin alakoulun yksi yhteinen arviointiratkaisu on arvioida ja seurata oppilaiden englannin kielen taidon kehittymistä ensimmäiseltä luokalta kuudennelle teettämällä heille kaikille testit neljällä

---

²³ multimodaalinen = monikanavainen (esim. eri aisteja ja teksti- sekä kuvatyyppjä) eli monilukutaitoa hyödyntävä

kielitaidon perusosa-alueella: lukeminen, kirjoittaminen, kuullun ja luetun ymmärtäminen. **Kielitaitotestit** tehdään **OPEKA 2 -harjoittelun aikana** kevättalvella. Testiohjeet löytyvät kunkin luokka-asteen testikansiosta ja pisteet merkitään kokoomataulukkoon. Lisätietoa saat lehtoreilta.

Muut kokeet ja testit

Oppituntien tavoin arviointikin perustuu oppilaan aikaisempaan tietoon ja kokemusmaailmaan, ja siinä huomioidaan **eteneminen alemmista ajattelutaidoista ylempiin**. Kokeet eivät saa olla pelkästään tietämisen, muistamisen ja ymmärtämisen mittaamista, vaan niissä pitää olla myös soveltamista, analysointia, luomista ja arviointia oppilaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivalla tavalla. Kokeessa on asianmukaista testata vain sellaisia sisältöjä ja taitoja, joita on opiskeltu ja käsitelty oppitunneilla.

Summatiiviset kokeet ovat perinteisesti olleet yleisin tapa arvioida. Esimerkiksi matematiikassa alakoulussa c-luokilla 4—6 voidaan pitää **matematiikan kokeet kaksikielisinä** siten, että mekaanisempi kokeen ensimmäinen sivu on englanninkielinen, ja jälkimmäinen, soveltamista edellyttävä sivu suomenkielinen. Pääsälaskut ovat myös puoliksi suomeksi ja englanniksi opettajan valinnan mukaan.

Lukuaineiden kokeissa voi olla englanninkielinen osuus siitä, mitä englanniksi on opiskeltu. Kokeessa englanninkielisten tehtävien **sisältö- ja kieliosaamista voidaan arvioida erikseen**. Sanakokeitakin voidaan pitää. Ellei englanninkielisen osion sisällyttäminen kokeeseen ole vakiintunut käytäntö, on asiallista ilmoittaa oppilaille tästä etukäteen. Kultakin lehtorilta saa tietoa luokan käytänteistä niin kokeiden kuin arvioinninkin (esim. pisteytys) suhteen.

Kokeet eivät ole ainoa arviointitapa, ja POPS-perusteiden hengessä kouluissa on etsitty uusia tapoja toteuttaa formatiivista arviointia ja antaa palautetta 'tässä ja nyt' katseen suunnan ollessa eteenpäin tulevaisuuteen sen sijaan, että katsottaisiin taaksepäin. Muun muassa seuraavia arviointi- ja palautteenantomenetelmiä, joista osaa on käsitelty tarkemmin seuraavilla sivuilla, voidaan käyttää kaksikielisessä opetuksessa.

observointi	portfolio	suullinen palaute	todistus
kriteeriarviointi	itsearviointi	vertaisarviointi	reflektointi
kehityskeskustelu	opettajan palaute	kirjallinen palaute	

Observointi

Observointia eli tarkkailua ja huomioiden tekemistä jokainen opettaja suorittaa jo intuitiivisesti. **Arviointia observointi on vasta, kun se tapahtuu ennalta suunnitellusti, systemaattisesti ja tarkastelun kohde on selkeästi määritelty.** Observoinnin kohde voi vaihtua oppitunneittain, ja se voidaan tehdä myös näkyväksi erilaisin koontitaulukoin, merkein tai symbolein. Oppilaille on hyvä kertoa etukäteen, mihin kiinnitetään milloinkin huomiota (läpinäkyvyys), ja pyytää heiltä myös omaa arviota onnistumisestaan. Jotta vieraan kielen tai ainesisältöjen hallitsemista voidaan observoida, täytyy oppilaille antaa mahdollisimman monipuolisesti tilaisuuksia osoittaa osaamistaan. Erilaisiin ajattelutaitoihin ja osaamisen tasoihin liittyviä tehtävähdotuksia on sivulla 13 ja sivujen 47–49 kysymysmallitaulukoissa. Observointi on hyödyllistä silloin, kun sen **tulokset johtavat pedagogisiin tai didaktisiin toimenpiteisiin** (mm. kertaaminen, lisätuki tai -tehtävä, havainnollistaminen tai tarkennus).

Osaaminen näkyväksi

Samalla tavalla kuin tuntien lopussa voi varmistaa, että oppilaat ovat oppineet opetettuja ja opiskeltuja asioita pienillä, lyhyillä harjoitteilla (ks. s. 27 Kuvio 6), voi oppimisen, edistymisen ja osaamisen tehdä näkyväksi arviointitarkoituksia varten eri osapuolille. Osaamista ei aina tarvitse osoittaa tai testata kokeilla – tapoja on paljon muitakin. Esimerkkejä näistä on seuraavassa tekstikentässä.

juliste	runo	räppi	sketsi	aikajana	lautapeli
mainos	kollaasi	raportti	ristikko	diagrammi	kuvio
haastattelu	kartta	faabeli	QR-rata	asiasanasto	näyttely
väittely	Power Point	blogi	aikakapseli	twiittisarja	

Opettajan antama palaute

Kaiken arvioinnin pohjalta voidaan antaa palautta joko suullisesti (esim. palaute- tai kehityskeskustelu, tunnilla annettu kannustus tai korjaava palaute) tai kirjallisesti (esim. Wilman kautta, kirjoitettuna ja/tai rastitettuna valmiiseen pohjaan). Koearvosanakin on palautetta, mutta se on kovin yksiuotteinen tapa, parhaimmillaankin usein vain yleistys moninaisesta kokonaisuudesta. Sanallinen palaute avaa arvosanaa. Opettajan antama palaute on useimmiten formatiivista ja sanallista.

Pelkkä kehu koko luokalle tai yhdelle oppilaalle osoitettu *'Great!'* tai *'Well done!'* ei yksilöi kohdettaan tarkemmin, jolloin siitä ei tutkimusten mukaan ole juurikaan hyötyä, joskin kehu voi ilahduttaa kohdettaan hetkellisesti. **Mitä tarkasti ottaen oppilas teki hyvin? Missä erityisesti hän onnistui?** Sama pätee myös rakentavaan kritiikkiin. Kannattaa miettiä tarkoin, millaisessa tilanteessa kritiikkiä esittää. Usein (kahdenkeskinen) huomaamaton tilanne on paras, koska tarkoitus ei ole nolata oppilasta.

Mitä välittömämpää, tarkempaa ja yksilöidympää palaute on, sitä paremmin se vastaa arvioinnin tarkoitusta ja motivoi oppilasta hänen jatkopyrkimyksissään. Rakentava ja positiivinen palaute auttaa oppijaa huomaamaan uusia näkökulmia ja kehittymisen kohteita, kohottaa hänen kielellistä itsetuntoaan, vahvistaa minäkäsitystä oppijana ja kasvattaa oppimisen motivaatiota. [Täältä](#) saat työkaluja ja valmiita esimerkkivirkkeitä palautteen antoon etenkin sisältöön ja esittämiseen liittyvissä tehtävissä. Googlaamalla *'100 ways to praise a child'* löytyy vaihtelua yleisempään, nopeaan palautekommunikointiin. Tekstiruudussa on yksilöity palautteen antoon liittyviä nyrkkisääntöjä.

- **Palaute mukautetaan oppilaan kielelliseen ja kehitykselliseen tasoon.**
- **Positiivinen vahvistaminen:** *I'm glad you have used a lot of English in your homework!*
Look/Listen how nicely Tim has expressed photosynthesis!
- **Käytä tarkkaa kieltä palautteessasi – ympäripyöreät ilmaisut eivät auta eteenpäin:** *Your arguments are very clear and accurate, but you could explain this concept in a more suitable manner by using adjectives and more exact verbs such as 'protrude' instead of 'stick out'.*
- **Pyydä oppilasta selittämään (kielellistämään) työnsä/tekstinsä sinulle tai muille oppilaille, jolloin saat ymmärrystä ja pohjaa palautteen antoon.**
- **Aito palaute vahvistaa – heikkoa suoritusta ei kannata kehua, mutta senkin voi tehdä positiivisen kautta:** *Next time you will surely put more effort to your assignment by incorporating more facts than opinions.*
- **Epäonnistuminen on oppimistilanne tai mahdollisuus kasvuun:** *Don't worry, let's practice this together. I am here to help.*

Oppitunneilla englanninkielisten luokkakeskustelujen aikana oppilaan puhetta voidaan korjata ystävällisesti. Opettaja voi sopivan hetken tullen **toistaa** virheellisen ilmaisun **oikeakielisenä** ja pyytää koko luokkaa toistamaan hankalia sanoja kuorona. **Esille tulleesta, systemaattisesti virheellisenä toistuvasta kieliasiasta voidaan pitää lyhyt tietoisku.** Tutkimusten mukaan oppilaat hyötyvät tällaisesta toiminnasta, koska se ohjaa heidän huomiotaan kielen oikeaan muotoon, jota he eivät välttämättä olisi itse tulleet huomanneeksikaan. **Opettajan kannattaa harkita, onko järkevää puuttua kaikkiin virheisiin** – sanoman ja merkityksen voi asettaa oikeakielisyyden edelle.

Suomalaisen CLIL-väitöstutkimuksen mukaan oppilaista suurin osa haluaa saada enemmän palautetta kielitaidostaan ja siinä edistymisestä kuin todellisuudessa saa – tytöt poikia ja nuoremmat oppilaat vanhempia enemmän. Samoin huoltajat ovat kiinnostuneita siitä, miten lapset selviytyvät kieliluokalla englanniksi eri oppiaineissa. Kolme huoltajaa neljästä haluaa enemmän palautetta koulusta kuin he todellisuudessa saavat (ks. tarkemmin [täältä](#)).

SUURIN OSA KAKSIKIELISEN OPETUKSEN OPPILAISTA HALUAA KEHITYÄ JA SAADA
NYKYISTÄ ENEMMÄN PALAUTETTA KIELITAIIDOSTAAN,
TYTÖT POIKIA JA NUOREMMAT VANHEMPIA ENEMMÄN.

Opetusharjoittelun jakso- ja tuntisuunnitelmia laatiessa kannattaa pohtia, **miten informoit sekä koteja että oppilaita itseään englanniksi opiskelun sujumisesta ja itse kielen edistymisestä.**

Kriteeriarviointi

Kriteeriarvioinnissa oppilas tietää jo ennen arvioitavaa tehtävää, mitkä kriteerit täytettyään hänen on mahdollista saada tietty arvio (arvosana tai sanallinen arvio). Tämä on **reilua ja läpinäkyvää arviointia**. Opettaja ja oppilaat voivat laatia kriteerit myös yhdessä, jolloin niihin syntyy motivaatiota kohottava omistajuus. **Oppilaan on helpompi toimia tavoitteellisesti, kun tavoitteet ja arviointikriteerit on ennalta määritelty.** Kriteeriarvioinnin etu on sekin, että oppilas voi menestyä yhdessä tai useammassa arvioitavassa seikassa, ja siten saada onnistumisen kokemuksia, vaikka ei onnistuisikaan kaikissa.

Kriteerien kirjaamisessa on syytä olla tarkka. Elementtejä ei kannata yhdistää. Jos esimerkiksi seuraavan sivun keskiajan historian julisteen laatimista koskevassa esimerkkimatriisissa (Taulukko 15) grafiikka ja lähdemerkinnät olisivat samassa, miten arvioida oikeudenmukaisesti, jos oppilaan julisteessa grafiikka on relevanttia, mutta kaikki lähdemerkinnät puuttuvat? Siksi **jokainen määre ja kriteeri pitäisi olla omassa arviointilokerossaan.** Myös vaihtoehtojen antaminen (ks. sisältökriteerien TAI-vaihtoehdot) hämärtää arviointia. Subjektiiiset ilmaisut kuten 'viehättävä' ovat alttiita tulkinnoille.

Asiasisällön ja kielen kriteerit voi laatia erikseen omiin matriiseihinsa tai yhdistää samaan. Kriteerikuvausten avulla kaikilla on yhteinen käsitys siitä, mitä esimerkiksi tässä matriisissa mainituilla elementeillä ja sisältökäsitteillä tarkoitetaan. Kielen arvioinnin kriteerit voivat liittyä esimerkiksi

sujuvuuteen tai rekisteriin²⁴. Matriisiin voi sisältyä oppimisen tavoitteena ollut muu kielellinen ulottuvuus, esimerkiksi oikeinkirjoitus, sidosteinen kappalejako tai julisteen esittämiseen liittyvät seikat, kuten lausuminen. Käsitteiden valintaa varten eri aihepiirien sanalistoja selityksineen *glossary*²⁵-hakusanan avulla on saatavilla netissä opetuskäyttöön runsaasti.

Taulukko 15. Matriisi (kriteerit) keskiaika-aiheisen julisteen arviointiin

MEDIEVAL KNIGHTS -JULISTE				
ARVIOINNIN KOHDE/ arvio	osaa erinomaisesti (10–9)	osaa hyvin (8)	osaa tyydyttävästi (7–6)	vaatii harjoitusta (5–4)
Vaaditut elementit (Mitkä?)	Julisteessa on kaikki tai lähes kaikki vaaditut elementit ja ylimääräistä lisätietoa.	Julisteessa on monta vaadittua elementtiä.	Julisteessa on osa vaadituista elementeistä.	Julisteessa on vain vähän vaadittuja elementtejä.
Sisältö/käsitteet (Mitkä?)	Kaikki tai lähes kaikki asiaankuuluvat käsitteet ovat julisteessa TAI niitä on käytetty ja ne on selitetty oikein.	Monet asiaankuuluvat käsitteet ovat julisteessa TAI monia niistä on käytetty ja ne on selitetty oikein.	Osa asiaankuuluvista käsitteistä on julisteessa TAI niitä on osin käytetty ja selitetty oikein.	Vain jotkut asiaankuuluvista käsitteistä on julisteessa TAI vain joitakin niistä on käytetty ja selitetty oikein.
Grafiikka (kuviot, taulukot ja kuvat)	Kaikki grafiikka liittyy aiheeseen ja helpottaa sen ymmärtämistä.	Lähes kaikki grafiikka liittyy aiheeseen ja helpottaa sen ymmärtämistä.	Osa grafiikasta ei liity aiheeseen, eikä helpota sen ymmärtämistä.	Grafiikka ei liity aiheeseen.
Lähde-merkinnät (Miten?)	Lainatussa aineistossa on lähdemerkintä.	Osa lähdemerkinnöistä puuttuu.	Lähdemerkinnöistä suuri osa puuttuu.	Lähdemerkintöjä ei juurikaan ole.
Ulkonäkö (Millainen?)	Juliste on erityisen viehättävä ja siisti.	Juliste on viehättävä ja siisti.	Juliste on osin viehättävä, osin epäsiisti.	Juliste on epäsiisti eikä kovin viehättävä.
Grammar: simple past	Imperfektivirheitä ei ole.	Julisteessa on vähän (1–3 kpl) imperfektivirheitä.	Julisteessa on useita (4–8 kpl) imperfektivirheitä.	Julisteessa on paljon (9 →) imperfektivirheitä.

Itsearviointi ja reflektointi

Itsearviointi ja reflektointi ovat olleet koulumaailmassa merkittävässä roolissa erityisesti vuosituhanteen vaihteen jälkeen sen vuoksi, että vaatimus itsearvioinnista on kirjattu Perusopetuslakiin (628/1998, 22 §): ”Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin.”.

²⁴ rekisteri = tilanteeseen tai sosiaaliseen kontekstiin sopivaksi katsottu kielen muoto, esimerkiksi murre, asiatyyli, slangit

²⁵ glossary = sanalista lyhyine selityksineen, sanakirjamainen sanasto

---

ITSEARVIOINTI ON KIRJATTU PERUSOPETUSLAKIIN
JA VALTAKUNNALLISIIN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISIIN.

Yksinkertaisimmillaan itsearviointi on kysymyksen asettamista, pohdintaa ja sen tuloksen näyttämistä (esim. peukkuarviointi), kertomista tai kirjoittamista. Itsearviointi voi myös olla kriteeripohjaista. Yksi työväline tähän on esim. Eurooppalaiseen viitekehykseen pohjautuva [kielten itsearviointimatriisi](#) (englanniksi, *I can* -lausumat). Kokeiden yhteydessä voi olla pieni 'rasti ruutuun'-itsearviointiosuus, jossa oppilas vastaa kysymyksiin esimerkiksi kokeeseen valmistautumisesta, osaamisestaan ja tuntikäyttäytymisestään. Kysymyksiä on hyvä vaihdella, jotta niistä ei tule tyhjää rutiinia. Itsearviointia voi suorittaa myös ajanjakson päätteeksi viikko-, jakso- tai kuukausiarviointina.

Refleктоimalla saavutetaan mm. realistisempi käsitys itsestä oppijana, ymmärretään paremmin omia oppimisprosesseja ja mahdollistetaan ylipäättään parempi itsetuntemus. Tässä pätevät samat periaatteet kuin palautteen antamisessa yleensä; omaa opiskeluaan ja osaamistaan on helpompi reflektoida, kun tarkastelun kohde on selvillä, reflektointia on harjoiteltu ensimmäisestä luokasta alkaen ja käytetään erilaisia apuvälineitä. Reflektointia voi harjoitella ja harjoituttaa. Oppilaat voidaan ohjata refleктоimaan apukysymysten avulla (ks. esimerkkejä alla).

Esimerkkejä reflektiokysymyksistä ja -aiheista

What were the (three) key issues I learned in class today?
What did I read for the class and what caught my attention?
What have I changed my mind about, as a result of this class?
What did we not cover that I expected we should?
What was new or surprising to me?
What are my own prior experiences on the topic?
What did I previously think was true, but now know to be incorrect?
One thing I learned in this class that I may be able to use in the future is...
I am still unsure about...
Issues that interested me a lot, and that I would like to study in more detail...
Ideas for action, based on this class...
What I most/least liked about this class was/were...
Other interesting fact I learned in this class...
A summary of what I/we have covered...
My contribution for today's class...
What will I do differently...
New language/concept for me was...

Oppimispäiväkirja on yksi reflektoinnin systemaattisempi muoto, joka soveltuu oppilaille, jotka osaavat jo kirjoittaa vaivatta. Sujuvimmin oppimispäiväkirjaa voi pitää tietokoneelle tallennettuun omaan kansioon, mutta myös vihko on käyttökelpoinen sen vuoksi, että siihen on helppo piirtää ja liittää paperidokumentteja skannaamatta. Oppimispäiväkirjaa voi pitää myös yhteisenä, esimerkiksi luokan, ryhmän tai oppilasparin blogina.

Portfolio

[Eurooppalainen kieliportfolio](#) eli kielisalkku on myös varsin vakiintunut arvioinnin väline, jonka **tarkoituksena on esitellä tekijänsä kielitaitoa monipuolisesti** kaikilla elämän osa-alueilla. Se sisältää kolme osaa: **1) kielenoppimiskertomus, 2) kielipassi ja 3) työkansio**. Kielenoppimiskertomus esittelee salkunomistajan kielihistoriaa, kielitaitoa (sekä koulun akateemista että arkielämän sosiaalista) ja muita kielikontakteja. Kielipassi taas on kielitaitotason itsearviointiväline. Työkansio on näytekansio, jossa voi esitellä omaa kielitaitoaan esimerkiksi teksteillä, harjoituksilla tai erilaisilla tuotoksilla digitaalisessa tai analogisessa muodossa. Suomalainen, [Opetushallituksen tukema kielisalkkuversio](#) koko perusasteelle on ilmestynyt vuoden 2013 alussa, ja

siitä on olemassa eri ikäversioita (luokat 1–3, 4–6 ja 7–9) kielenoppimiskertomukseen ja työkansioon. Kielisalkun opettajanoppaineen ja muine materiaaleineen saa ladattua netistä.

Kaksikielisen opetuksen ympäristössä **kielisalkku on erinomainen työväline, koska se korostaa oppilaan omaa roolia ja toimijuutta**. Työkansio-osioon voidaan tallentaa erilaisia oppitunneilla tai niiden ulkopuolella tuotettuja englanninkielisiä, eri oppiaineisiin liittyviä tehtäviä tai projekteja. Seuraavan sivun Taulukossa 16 seuraavalla sivulla on esimerkkejä kolmannen luokan ohjatuista kieliportfoliotöistä, joita toteutettiin vuonna 2015 raportoidussa tapaustutkimuksessa ([täällä](#)). Koska kielitaito kehittyy, voidaan työkansiota ja muita osioita päivittää ja täydentää aina tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että kielisalkun omistaja eli oppilas itse valikoi representatiivisen otoksen omista töistään työkansioon.

Taulukko 16. Esimerkkejä portfoliotehtävistä (3. luokka)

Portfoliotehtävä	Tehtävän tarkoitus	Kieli: akateeminen/ yleinen	Tehtävän kuvaus
My picture	harjoitella itsestä kertomista kerrata kierrätysaiheista	yleinen	ystäväni-kirjan sivu kierrätyspuun kuva, jonka oheen oppilaat piirsivät kierrätettäviä esineitä ja asioita ja nimesivät ne.
Recycling tree	sanastoa ja osoittaa sen hallintaa	akateeminen	
Valentine's Day Poem	tutustua angloamerikkalaiseen kulttuuriin ja ystävänpäivään	yleinen	aukkotehtävä: <i>(Roses) are red, (violets) are blue...</i>
Points of a Compass and Nature Words	kertaus viikon tärkeimmistä ympäristöopin käsitteistä	akateeminen	aukkotehtävä, lyhyet virkkeet: <i>In the (north) there is (a mountain).</i>
Continents	kertaus maanosien nimistä	akateeminen	maailmankartta, jossa numeroidut maanosat: kirjoita oikea numero oikean maanosan nimen eteen.
Fred the Moose	sanat laulusta, joka esitettiin englantiluokkien illassa	yleinen	aukkotehtävä, oppilas kirjoitti puuttuvat sanat tutuksi tulleesta laulusta
Math Mind Map	kertaus tärkeimmistä matematiikan käsitteistä	akateeminen	aukkotehtävä: esim. <i>(Addition) is the name for plus calculation.</i>
Bird vocabulary	osoittaa lintuaiheisten käsitteiden osaamista	akateeminen	oppilaan täyttämä kuvasanasto, esim. <i>a nest, to fly, a beak</i>

Suullinen arviointi

Oppilaiden englanninkielisiä suullisia tuotoksia (esim. vapaata puhetta, haastatteluja, lauluja tai runoja) voidaan taltioida arviointia tai osaamisen näkyväksi tekemistä varten. Säännöllinen taltiointi antaa hyvän yleiskäsityksen oppilaan kielitaidon kehittymisestä paitsi oppilaalle itselleen, myös opettajalle ja huoltajalle. Oppilaiden käytössä olevilla laitteilla (iPad, älypuhelimet) saadaan taltioitua useamman henkilön ääni samanaikaisesti (esim. itse kirjoitetun tai autenttisen tekstin lukeminen, dialogi, näytelmä tai muu esitys kuten seuraavissa kuvissa, joissa kuvataan näytelmää). **Suullisen tuotoksen arvioinnissa voidaan myös käyttää kriteerimatriiseja (esim. lausumisen tarkkuus, sujuvuus, intonaatio).** Kehityskeskustelut huoltajien ja oppilaiden kanssa ovat myös suullista arviointia. Ne käydään usein ennalta täytetyn kyselyn tai keskustelurungon pohjalta, jolloin keskustelulla on selkeä tavoite. Niihin on hyvä lisätä myös opiskelu englannin kielellä.

Vertaisarviointi

Oppilaat osaavat, etenkin siihen harjaantuessaan, antaa toisilleen palautetta, ja joskus luokkatoverilta tulleet kommentit ovat oppilaille arvokkaampia kuin opettajan palaute. Vertaisarviointia voi harjoittaa erityisesti suullisen ja kirjallisen englanninkielisen tuottamisen yhteydessä. Oppilaat – jälleen **ennalta sovittujen kriteerien perusteella** – antavat toisilleen palautetta joko suullisesti tai kirjallisesti esimerkiksi seuraavasti:

- esitelmistä (esim. **selkeys, esitelmän rakenne, asiasisältö, monipuolinen sanasto tai kielenkäyttö**),
- kirjoitelmista (esim. **rakenne, juoni, oikeinkirjoitus**) tai
- projektitöistä (esim. **asiasisältö, rekisteri, sujuvuus**).

Kun kriteerit ja positiivisen palautteen antamisen periaatteet on huolella selvitetty etukäteen, eliminoidaan mahdolliset negatiiviset käytösmallit. Asiallisen palautteen antamista kannattaa harjoitella, ja toisten töiden tarkastelu avaa uusia näkökulmia omienkin töiden kriittiseen tarkasteluun.

TIIVISTELMÄ LUVUSTA 10 KIELITAIDON ARVIOINTI JA OSAAMISEN DOKUMENTOINTI

- ✓ Arvioinnin lähtökohtana on asetetut **tavoitteet**.
- ✓ Kaksikielisessä CLIL-opetuksessa on arvioitava sekä oppilaan kielitaidon ja sisällön oppimisen edistymistä monipuolisesti.
- ✓ Oppilaan ja huoltajien on saatava tietoa kielitaidon kehittämisestä.
- ✓ Pääpaino on formatiivisessa arvioinnissa.

CLIL liitton! 2 Opas englanninkieliseen sisällönopetukseen Turun normaalikoulun c-luokilla

Toim. Taina Wewer

ISBN 978-951-29-9752-7 (PDF)

Taitto ja kansi Taina Wewer

Julkaistu verkossa 30.5.2024

Turun yliopiston Turun normaalikoulu

